

Dato: 22. december 2025
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Karen Fowler Lund
Sagsnr.: 2025-04696
Dok.: 3694115

UDKAST

Forslag til

Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland

(Kriminalisering af chikane af offentligt ansatte, kriminalisering af menneskeudnyttelse, styrket indsats mod seksuelt krænkende materiale, skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse, anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning i lukket afdeling m.v.)

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1016 af 7. juli 2025, som senest ændret ved lov nr. [XX] af XX. [måned] 2025, foretages følgende ændringer:

[1. Overalt i loven ændres: »anstalt« til: »fængsel«, »anstaltsanbringelse« til: » anbringelse i fængsel«, »anstaltsdom« til: »fængselsdom«, »anstaltsdommen« til: »fængselsdommen«, »anstaltsopholdet« til: »fængselsopholdet«, »anstaltstid« til: »fængselstid«, »Direktoratet for Kriminalforsorgen« til: »Styrelsen for Danmarks Fængsler«, »Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland« til: »Ledelsen af Grønlands Fængsler«, »Kriminalforsorgen i Grønland« til: »Grønlands Fængsler«.]

2. Efter § 37 indsættes:

»37 a. For chikane dømmes den, der krænker en af de i § 37 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den på-

gældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme.«

3. I § 84, *stk. 1*, ændres »som« til: »der«.

4. I § 85, *stk. 1 og 2*, indsættes efter »18 år«: »eller materiale, som må ligestilles hermed«.

5. I § 85, *stk. 3*, udgår »seksuelt«.

6. I § 85, *stk. 4*, indsættes efter »optager«: »eller fremstiller«, efter »film« indsættes: », andre visuelle gengivelser«, og efter »18 år« indsættes: »eller materiale, som må ligestilles hermed,«.

7. Efter § 93 indsættes før overskriften før § 94:

»§ 93 a. For menneskeudnyttelse dømmes den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. Det samme gælder den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film eller forestilling med seksuel optræden.«

8. I § 95 a, *nr. 2*, indsættes efter »materiale,«: »herunder seksuelt materiale,«.

9. I § 95 a indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Det samme gælder den, der uberettiget fremstiller seksuelt materiale som nævnt i *stk. 1, nr. 2*.«

10. I § 100 indsættes efter »tro eller«: »sit handicap eller« og efter »seksuelle orientering« indsættes: », kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.«

11. Efter § 123 indsættes:

»123 a. Som forhold, der kan begrunde, at der idømmes en skærpet foranstaltning, regnes,

- 1) at gerningsmanden tidligere er idømt en foranstaltning af betydning for sagen,

- 2) at gerningen er udført af flere i forening,
- 3) at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende eller organiseret kriminalitet,
- 4) at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydelige alvorligere følger, end den fik,
- 5) at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed,
- 6) at gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende,
- 7) at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat,
- 8) at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt,
- 9) at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold,
- 10) at gerningsmanden har medvirket til kriminalitet udført af et barn under 15 år,
- 11) at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling,
- 12) at gerningen er begået af en person, der er tilbageholdt, eller af en person, der afsoner en idømt foranstaltning, eller af en person under undvigelse herfra,
- 13) at gerningen er begået af en person, der har været tilbageholdt, eller af en person, der har afsonet en idømt foranstaltning, over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen,
- 14) at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv,
- 15) at gerningen har ydmygende karakter.«

12. I § 196, stk. 3, ændres: »§§ 198 eller 199« til: »§§ 198-199 eller § 199 b«.

13. I § 197, stk. 1, ændres »jf. dog stk. 2 og 3« til: »jf. dog stk. 2-4.«

14. I § 197, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»1. pkt. finder ikke anvendelse, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1.«

15. I § 197 indsættes som stk. 4-6:

»Stk. 4. Fuldbyrkelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skal ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1, jf. dog stk. 5 og 6.

Stk. 5. Stk. 4 finder ikke anvendelse for 15-17-årige, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen eller den unges forhold taler herfor.

Stk. 6. Ledelsen af Grønlands Fængsler kan undtagelsesvis bestemme, at stk. 4 ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den dømtes helbred eller andre særlige omstændigheder taler herfor.«

16. I § 198, stk. 2, indsættes efter nr. 2 som nye numre:

»3) det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,

4) det må anses for nødvendigt for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste,«.

Nr. 3-5 bliver herefter nr. 5-7.

17. I § 199, stk. 1, 1. pkt. indsættes efter »ikke er utilrådelig«: », jf. dog stk. 3«.

18. I § 199 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. En indsat i lukket afdeling, der er anbragt i medfør af § 197, stk. 4, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

19. Efter § 199 indsættes:

»Overførsel af indsatte i Grønland til fængsel eller arresthus i Danmark

§ 199 a. En indsat kan overføres til fængsel eller arresthus i Danmark, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor.

§ 199 b. En indsat, der er overført til fængsel eller arresthus i Danmark i medfør af § 199 a, skal overføres til en afdeling under Grønlands Fængsler, når betingelserne i § 199 a ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis den resterende foranstaltningstid er ganske kortvarig.«

20. Efter § 200 indsættes før overskriften før § 201:

»§ 200 a. Justitsministeren fastsætter regler om overførsel til eller fra fængsel eller arresthus i Danmark efter §§ 199 a og 199 b. Justitsministeren fastsætter i den forbindelse regler om, at Danmarks Fængsler i de i § 199 a nævnte situationer jævnligt skal tage spørgsmålet om den indsatte overførsel til en afdeling under Grønlands Fængsler op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

§ 200 b. Ved overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark placeres den indsatte efter reglerne i den danske straffuldbyrdelseslov.

§ 200 c. Under anbringelsen i fængsel eller arresthus i Danmark behandles den dømte efter reglerne i den danske straffuldbyrdelseslov, jf. dog § 200 d.

§ 200 d. Afgørelse om prøveløsladelse eller nægtelse heraf af dømte, som i medfør af reglerne i dette kapitel er overført til fængsel eller arresthus i Danmark, træffes efter reglerne i denne lovs § 162 og §§ 235-237.«

21. I § 222, *stk. 1*, ændres »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.

22. I § 224, *stk. 1*, ændres »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.

23. I § 225, *stk. 1*, ændres »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.

24. I § 246, *stk. 1*, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) en afgørelse efter § 199 a om overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark eller en afgørelse efter § 199 b om, at den dømte fortsat skal afsones i fængsel eller arresthus i Danmark.«

Nr. 2-6 bliver herefter nr. 3-7.

25. I § 252, *1. pkt.* ændres: »§ 246, stk. 1, nr. 1« til: »§ 246, stk. 1, nr. 1-2« og i § 252, *2. pkt.* ændres: »§ 246, nr. 2-6« til: »§ 246, nr. 3-7«.

26. Efter § 259 indsættes:

»259 a. Afgørelser efter § 255, stk. 1, § 257 og § 259, der træffes af Styrelsen for Danmarks Fængsler, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

§ 2

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1007 af 27. juni 2025, som senest ændret ved § 1 i lov nr. [X af X (Ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Ajourføring af retsplejelov for Grønland m.v.))] foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres: [»anstalt« til: »fængsel«, »anbringelse i anstalt« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsdom« til: »fængselsdom«, »anstaltsanbringelse« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsanbragt« til: »indsat«...]

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den [dato], jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med Naalakkersuisut tidspunktet for ikrafttrædelse af § 1, nr. 13-15, 17 og 18.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse	
1.	Indledning
2.	Lovforslagets hovedpunkter
2.1.	Kriminalisering af chikane af offentligt ansatte
2.1.1.	Gældende ret
2.1.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.2.	Deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng
2.2.1.	Gældende ret
2.2.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.3.	Poseringsbilleder- og videoer af personer under 18 år
2.3.1.	Gældende ret
2.3.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.4.	Computergenereret seksuelt materiale med personer under 18 år
2.4.1.	Gældende ret
2.4.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.5.	Selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse
2.5.1.	Gældende ret
2.5.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.6.	Manipuleret seksuelt materiale (deepfake-pornografisk materiale)

2.6.1.	Gældende ret
2.6.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.7.	Beskyttelse af LGBTI-personer og personer med handicap
2.7.1.	Gældende ret
2.7.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.8.	Skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse
2.8.1.	Gældende ret
2.8.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.9.	Anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning i lukket afdeling
2.9.1.	Gældende ret
2.9.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.10.	Overførsel af drabsdømte i lukket afdeling til åben afdeling
2.10.1	Gældende ret
2.10.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.11.	Overførsel af indsatte i åben afdeling til en anden åben afdeling for at yde pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand eller for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste
2.11.1.	Gældende ret
2.11.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.12.	Overførsel af indsatte til Danmark
2.12.1	Gældende ret
2.12.2	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.13.	Justering af reglerne for indgreb over for den indsatte

2.13.1.	Gældende ret
2.13.2.	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)
2.13.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.14.	Afskæring af adgang til administrativ rekurs angående afgørelser om overførelse fra Grønland til Danmark
2.14.1	Gældende ret
2.14.2.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5.	Administrative konsekvenser for borgerne
6.	Klimamæssige konsekvenser
7.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
8.	Forholdet til EU-retten
9.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10.	Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen ønsker i fællesskab med Naalakkersuisut at udvikle danske ansvarsområder i Grønland. Regeringen vil sammen med Grønland arbejde for, at de danske ansvarsområder i Grønland følger standarden i Danmark med respekt for de forhold og forskelle, der er mellem Danmark og Grønland. Dertil vil regeringen løbende prioritere, at lovgivningen på danske ansvarsområder opdateres.

Som led i dette har Justitsministeriet efter ønske fra Naalakkersuisut udarbejdet dette lovforslag, som bl.a. kriminaliserer chikane af offentligt ansatte, indfører en selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse, styrker ind-

satsen mod seksuelt krænkende materiale og styrker beskyttelsen mod diskrimination for LGBTI-personer og personer med handicap.

Lovforslaget indeholder endvidere forslag til skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse, anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning i lukket afdeling og hjemmel til at overføre indsatte i åbne afdelinger for at yde pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand. Lovforslaget indeholder derudover mulighed for overførsel af indsatte i Grønland til et fængsel eller arresthus Danmark, hvis det må anses for nødvendigt for bl.a. at forebygge overgreb på medindsatte og personale.

Endelig indeholder lovforslaget visse konsekvensændringer i hhv. kriminallov og retsplejelov for Grønland som følge af, at Kriminalforsorgen i Grønland skifter navn til Kalaallit Nunaanni Parnaarussiveqarfiit, på dansk Grønlands Fængsler. Navneskiftet sker i forlængelse af, at Kriminalforsorgen har skiftet navn til Danmarks Fængsler. Naalakkersuisut har endvidere ønsket at gå bort fra betegnelsen ”anstalt” for at skabe en mere nutidig sproglig ramme og fremover anvende betegnelsen ”fængsel”.

På den baggrund foreslås følgende ændringer af kriminalloven:

Det foreslås *for det første* at indføre en ny bestemmelse i kriminalloven, der for personer i offentlig tjeneste eller hverv yder et særligt kriminalretligt værn mod chikane med baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Det foreslås *for det andet* at tydeliggøre, at deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng er omfattet af kriminallovens bestemmelse om blufærdighedskrænkelser, eksempelvis deling af billeder af badende børn på en strand eller fra en gymnastikopvisning på en hjemmeside med pornografisk indhold.

Det foreslås *for det tredje* at udvide kriminallovens bestemmelser om seksuelt materiale med personer under 18 år, så bestemmelserne også omfatter såkaldte poseringsbilleder og -videoer, det vil sige billeder og videoer, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor den pågældende tydeligt udstilles på en seksualiserende måde, f.eks. ved at være iført lingerie eller holde seksualiserende rekvisitter.

Det foreslås *for det fjerde* at udvide kriminallovens bestemmelser om seksuelt materiale med personer under 18 år, så fremstilling, udbredelse og besiddelse af computergenereret seksuelt materiale, herunder materiale som f.eks. er skabt ved brug af kunstig intelligens, er omfattet af bestemmelserne, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, også selv om det kan ses, at materialet er computergenereret. I dag er det et krav, at materialet fremtræder på tilnærmelsesvis samme måde som et fotografi eller lignende.

Det foreslås *for det femte* at der indføres en ny selvstændig bestemmelse i kriminalloven, der kriminaliserer udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold.

Det foreslås *for det sjette* at kriminalisere fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer uden samtykke, det vil sige såkaldt deepfake-pornografisk materiale. Det foreslås således, at kriminallovens bestemmelse om identitetsmisbrug udvides, så bestemmelsen også kommer til at omfatte fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer.

Det foreslås *for det syvende* at styrke beskyttelsen af personer med handicap og LGBTI-personer mod diskrimination ved at indsætte begreberne handicap, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika eksplicit i kriminallovens bestemmelse om diskrimination.

Det foreslås *for det ottende* at indsætte en ny bestemmelse i kriminalloven, der fastsætter, hvilke nærmere momenter, der i almindelighed skal indgå ved valg og udmåling af den konkrete foranstaltning som skærpende omstændigheder. Sigtet hermed er, at det i videre omfang end hidtil kommer til at fremgå af en doms præmisser, hvilke momenter der har haft betydning for foranstaltningens fastsættelse.

Det foreslås *for det niende* at anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning med anbringelse i fængsel skal ske i lukket afdeling. Det nuværende udgangspunkt om, at fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse sker i åben afdeling vil ikke længere gøre sig gældende for drabsdømte henset til lovovertrædelsens grovhed.

Det foreslås *for det tiende* at en drabsdømt efter § 86, stk. 1, der er indsat i lukket afdeling, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang som led i et udslusningsforløb efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

Det foreslås *for det ellevte* at indføre hjemmel til, at indsatte i åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt dels for at yde pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, og dels for at undgå at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Det foreslås *for det tolvte* at indføre hjemmel til overførsel af indsatte i en afdeling under Grønlands Fængsler til fængsel eller arresthus i Danmark, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor.

Det foreslås *for det trettende* at præcisere kriminallovens bestemmelser om magtanvendelse og brug af sikringsmidler over for indsatte, således at de bringes i overensstemmelse med de formuleringer, der anvendes i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, hvorefter magtanvendelsen skal være ”strengt nødvendig”.

Det foreslås *for det fjortende* at klageadgangen til Justitsministeriet i forbindelse med Styrelsen for Danmarks Fængslers afgørelser i nogle sager om overførsel af foranstaltninger fra Grønland til Danmark, afskæres.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Kriminalisering af chikane af offentligt ansatte

2.1.1. Gældende ret

Kriminalloven indeholder ikke i dag en selvstændig bestemmelse om chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv.

Der kan dog efter omstændighederne som led i chikane mod en person i offentlig tjeneste eller hverv begås handlinger, der er omfattet af kriminalloven. Eksempelvis vil vold, trusler og fornærmelig tiltale m.v., der begås som led i chikane mod personer i offentlig tjeneste eller hverv, efter omstændighederne være omfattet af kriminallovens § 37, der yder personer i offentlig tjeneste eller hverv en særlig kriminalretlig beskyttelse mod bl.a. vold, trusler og fornærmelig tiltale.

Efter kriminallovens § 37 dømmes for krænkelse af offentlig myndighed den, som med vold eller trussel om vold eller med hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale overfalder nogen, som det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme.

Bestemmelsen i sin nuværende form blev indsat i kriminalloven ved lov nr. 306 af 30. april 2008. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen svarede til den dagældende § 16 i kriminalloven, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1653. Den dagældende § 16 blev indsat i kriminallovens kapitel 7 om forbrydelser mod den offentlige myndighed ved lov nr. 55 af 5. marts 1954. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at kriminallovens kapitel 7 svarer til den danske straffelovs kapitel 14 om forbrydelser mod den offentlige myndighed m.v., jf. Folketingstidende 1953-54, tillæg A, spalte 375.

Den danske straffelovs § 119 yder personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, en særlig strafferetlig beskyttelse mod vold og trusler, mens straffelovens § 121 yder samme personkreds beskyttelse mod hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale.

Det følger af forarbejderne til straffelovens § 119, at den beskyttede personkreds omfatter personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale, kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, kan være omfattet. Personkredsen omfatter bl.a. polititjenestemænd, anklagere, dommere, ansatte ved afsonings- og behandlingsinstitutioner (f.eks. fængselsfunktionærer, faglærere, sundhedspersonale og pædagoger), ansatte ved kommunale institutioner (f.eks. lærere, socialrådgivere, sagsbehandlere, ansatte ved skoler, fritids- og plejehjem), ansatte i den offentlige befordring (f.eks. togpersonale, buschauffører m.v.), sundhedspersonale ansat i offentlige institutioner (f.eks. læger, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter og -hjælpere), kommunale parkeringsvagter og politikere. Personkredsen omfatter desuden ansatte i private virksomheder, der efter aftale udfører opgaver på det offentlige vegne, og ansatte ved selvejende institutioner, der drives for offentlige midler. Der henvises til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 10.

For så vidt angår Grønland lægges det til grund, at eksempelvis kommune-fogeder, reservebetjente og fængselsbetjente m.v. er omfattet af den særlige beskyttelse i kriminallovens § 37.

Det følger desuden af forarbejderne til straffelovens § 119, at bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor de pågældende personer udsættes for vold eller trusler om vold i arbejdstiden under udførelsen af tjenesten, uden for arbejdstiden, hvor den pågældende må anses for at være trådt i tjeneste, samt uden for arbejdstiden i anledning af tjenesten. Der henvises til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 10.

Personer i offentlig tjeneste beskyttes desuden mod fredskrænkelser, forfølgelse og chikane, herunder stalking, ved de muligheder for tilhold m.v., som fremgår af lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven), som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 250 af 20. marts 2017 og ændret ved lov nr. 572 af 10. maj 2022, samt kongelig anordning nr. 177 af 27. februar 2024.

Ved et tilhold kan en person forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden, jf. § 1.

Det fremgår således af § 21, stk. 1, at den, der er givet et tilhold efter § 1, et opholdsforbud efter § 3 eller er bortvist efter § 7, idømmes foranstaltninger efter kriminalloven for forsætlig overtrædelse heraf.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der findes i dag et kriminalretligt værn for personer i offentlig tjeneste eller hverv, som beskytter mod vold, trusler og fornærmelig tiltale m.v. Derimod findes der ikke et sådant værn mod andre former for chikane, der begås med baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, ligesom reglerne kun vil kunne yde en vis beskyttelse, idet det er en betingelse, at der forudgående er givet et tilhold.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at styrke det kriminalretlige værn, så personer i offentlig tjeneste eller hverv ikke blot er beskyttet mod vold, trusler og fornærmelig tiltale m.v., men tillige er beskyttet mod chikane, der begås under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, herunder ved førstegangstilfælde af chikane. Det bør

således ikke være en betingelse for at ifalde et kriminalretligt ansvar, at der forud er givet et tilhold i tilfælde af chikane, der er foranlediget af en persons legitime udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminalloven som § 37 a, hvorefter den, der krænker en af de i § 37 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, dømmes for chikane. Bestemmelsen svarer i vidt omfang til § 119 a i den danske straffelov.

Udtrykkene »offentlig tjeneste eller hverv« og »under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme« skal forstås på samme måde som i kriminallovens § 37. Der henvises til pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvoraf det bl.a. fremgår, at bestemmelsen omfatter personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, kan være omfattet.

Den foreslåede bestemmelse omfatter for det første chikanøs kontakt. Kontakt kan forekomme på forskellige måder, og det er efter bestemmelsen afgørende, om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra gerningspersonen til den beskyttede person.

Bestemmelsen omfatter for det andet chikanøs forfølgelse. Det kan eksempelvis forekomme ved, at den pågældende følger efter, iagttager eller overvåger en beskyttet person uden helt at nærme sig, således at adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt.

Bestemmelsen omfatter for det tredje den, som på anden måde chikanerer den beskyttede person. Udtrykket »chikanere« skal i den forbindelse forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation. Der kan eksempelvis være tale om videooptagelse eller fotografering af den beskyttede person i private sammenhænge eller videregivelse, herunder offentliggørelse, af private personoplysninger m.v.

Den foreslåede bestemmelse forudsætter, at kontakten, forfølgelsen m.v. udgør en krænkelse af den beskyttede persons fred, og at der er tale om adfærd af en sådan karakter og grovhed, at der er tale om chikane af den pågældende person.

Det forudsættes desuden, at bestemmelsen omfatter handlinger, der generelt er egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred.

En fredskrænkelser kan f.eks. bestå i hyppige, uønskede henvendelser eller i andre handlinger, der er ubehagelige eller forstyrrende på grund af deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt. En enkeltstående henvendelse kan efter omstændighederne have en sådan grovhed, at den vil kunne udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred og dermed være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Eksempelvis vil en personlig henvendelse på bopælen, hvor gerningspersonen kommer med krænkende udtalelser i almindelighed være af en sådan grovhed, at det vil falde ind under bestemmelsens anvendelsesområde.

Kerneområdet for bestemmelsen vil være de tilfælde, hvor der ud fra sagens oplysninger, f.eks. stedet og tidspunktet for samt indholdet af henvendelserne m.v., ikke er tvivl om, at gerningspersonen har til formål at chikanere den pågældende.

Der vil i almindelighed skulle lægges vægt på, om et tilfælde af kontakt, forfølgelse m.v. sker i en ikke-arbejdsmæssig sammenhæng eller en arbejdsmæssig sammenhæng, idet der i den sidstnævnte situation typisk vil skulle noget mere til, før der er tale om en fredskrænkelser i bestemmelsens forstand.

Dette skal navnlig ses i sammenhæng med, at en person i offentlig tjeneste som en naturlig del af sit hverv i mange situationer vil være i kontakt med borgere, herunder hvor der kan opstå uoverensstemmelser. Det gælder navnlig, når der sker myndighedsudøvelse. Herudover skal der – også som følge af Grønlands internationale forpligtelser, herunder særligt artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) – være vide rammer for at kritisere offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste. Tålegrænsen må derfor for en generel betragtning være højere, når den beskyttede person er i tjeneste.

Hvorvidt et konkret tilfælde af kontakt, forfølgelse m.v. kan karakteriseres som en fredskrænkelser af den beskyttede person, vil dog i alle tilfælde skulle afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder.

Det vil i en række tilfælde kunne være vanskeligt at bevise, at betingelserne for, at bestemmelsen finder anvendelse, er opfyldt. Det vil f.eks. kunne være tilfældet med telefonopkald og visse opslag på sociale medier m.v.

Den foreslåede bestemmelse finder ikke anvendelse, hvis adfærden har karakter af en ytring, der er beskyttet af EMRK artikel 10, sådan som denne fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Dette indebærer, at personer ikke kan ifalde et kriminalretligt ansvar i medfør af den foreslåede bestemmelse, hvis dette vil være i strid med EMRK artikel 10.

Anklagemyndigheden og domstolene vil således i forbindelse med tiltale-rejsning og afgørelser af kriminalsager i relevant omfang skulle foretage en konkret helhedsvurdering af, om hensynet til en vidtgående ytringsfrihed om navnlig emner af samfundsmæssig interesse bør føre til, at der i den konkrete sag ikke pålægges eller søges pålagt et kriminalretligt ansvar for fredskrænkelser af personer i offentlig tjeneste eller hverv. Domstolene vil således skulle inddrage praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om spørgsmålet.

EMRK er inkorporeret i Grønland ved anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Efter EMRK artikel 10, stk. 1, har enhver ret til ytringsfrihed. Artikel 10 omfatter udtrykkeligt såvel ytringer i form af oplysninger om faktiske forhold som tilkendegivelser af personlige meninger. Beskyttelsen omfatter dog ifølge praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke ytringer, der truer med eller tilskynder til vold, eller ytringer, der er udtryk for ekstremt had eller forhånelse af andre persongrupper.

Beskyttelsen af ytringsfriheden efter artikel 10 er ikke ubegrænset. Der kan foretages indgreb i ytringsfriheden, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov, og det er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed, jf. artikel 10, stk. 2.

Et indgreb i ytringsfriheden skal således være foreskrevet ved lov og være nødvendigt i et demokratisk samfund i forhold til de lovlige hensyn, som er opregnet i artikel 10, stk. 2.

Da formålet med den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 37 a er at tilvejebringe en bedre beskyttelse af personer i offentlig tjeneste, herunder politibetjente, fængselsbetjente, sundhedspersonale, socialrådgivere, sagsbehandlere m.v., mod at blive udsat for chikane, der begås under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, er der efter Justitsministeriets opfattelse tale om et legitimt hensyn, som kan begrunde indgreb i ytringsfriheden.

Justitsministeriet finder samtidig, at indgrebet i ytringsfriheden må anses for at være nødvendigt, da den gældende lovgivning ikke yder en tilstrækkelig beskyttelse imod chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at forslaget er foreneligt med EMRK. For så vidt angår nærmere om Justitsministeriets vurdering af forholdet til grundloven og EMRK henvises der til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 15 ff.

Det forudsættes, at tilholdsloven vil skulle anvendes på samme vis som hidtil. Der vil således kunne være forhold, som vil kunne udløse et tilhold mod gerningspersonen og samtidig være en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 37 a. Der vil også kunne være forhold, som alene giver mulighed for at meddele et tilhold, men som ikke opfylder betingelserne for at ifalde kriminalretligt ansvar efter den foreslåede bestemmelse i § 37 a. På samme vis vil der kunne være forhold, hvor et allerede meddelt tilhold overtrædes, men hvor forholdet ikke udgør en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 37 a.

Ved valget og udmålingen af foranstaltningen vil retten fortsat skulle tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

2.2. Deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng

2.2.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 84, stk. 1, dømmes for blufærdighedskrænkelse den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden.

Bestemmelsen fungerer som en opsamlingsbestemmelse, der kan bringes i anvendelse ved seksuelle handlinger, som ikke er omfattet af de øvrige bestemmelser i kriminallovens kapitel 18 om seksualforbrydelser, men som dog findes at burde kunne mødes med foranstaltninger, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 123 som fremsat, side 15.

Bestemmelsen i sin nuværende form blev indsat i kriminalloven ved lov nr. 168 af 27. februar 2019, hvor bestemmelsen blev forenklet og sprogligt moderniseret. Der var med lovændringen ikke tilsigtet en ændring i bestemmelsens gerningsindhold, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 123 som fremsat, side 29. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen svarer til den danske straffelovs § 232, jf. Folketingstidende 1953-54, tillæg A, spalte 382.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som det fremgår ovenfor, svarer kriminallovens § 84, stk. 1, til straffelovens § 232.

Ved lov nr. 722 af 20. juni 2025 blev der foretaget en sproglig ændring af ordlyden af straffelovens § 232 med henblik på at ændre bemærkningerne til bestemmelsen, således at det ville komme til at fremgå tydeligt, at deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng efter omstændighederne kunne straffes som en overtrædelse af bestemmelsen.

Som begrundelse for lovændringen anførte Justitsministeriet, at det på daværende tidspunkt alene fremgik af bemærkningerne til bestemmelsen, at udbredelse f.eks. via internettet af et fotografi af et genkendeligt barn ledsaget af seksuelle kommentarer til billedet – afhængig af grovheden af de

ledsagende seksuelle kommentarer – kunne udgøre en overtrædelse af bestemmelsen. Det var imidlertid ministeriets opfattelse, at det i hvert fald i visse tilfælde også kan udgøre en overtrædelse af bestemmelsen, hvis et fotografi af et genkendeligt barn deles på en hjemmeside med seksuelt indhold. Dette fremgik dog ikke tydeligt af hverken bestemmelsen eller bemærkningerne til bestemmelsen.

Ministeriet anførte endvidere, at det var uacceptabelt, at børn seksualiseres ved, at deres billeder indgår i en sammenhæng, der er skabt med seksuelt formål for øje, og at der derfor fandtes at være behov for at tydeliggøre, at uberettiget deling af billeder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng kunne straffes som en overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Der henvises til Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 184 som fremsat, side 7 f.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at tilsvarende hensyn, som lå til grund for ændring af ordlyden af bestemmelsen om blufærdighedskrænkelser i straffeloven, ligeledes gør sig gældende i forhold til Grønland.

Det foreslås på den baggrund, at der foretages en sproglig ændring af ordlyden af kriminallovens § 84, stk. 1, for at give mulighed for at ændre bemærkningerne til bestemmelsen, så det fremgår tydeligt, at deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng efter omstændighederne kan være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede ændring vil indebære, at udbredelse af neutrale og ikke-seksualiserende billeder m.v. af personer under 18 år i almindelige hverdagslignende situationer, f.eks. billeder af badende børn på en strand eller fra en gymnastikopvisning, efter omstændighederne vil kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser, når billederne m.v. udbredes i en seksualiseret sammenhæng.

Det vil bero på en konkret og samlet vurdering, om det pågældende billede m.v. udbredes i en seksualiseret sammenhæng omfattet af kriminaliseringen i bestemmelsen. Der vil i alle tilfælde være tale om udbredelse i en seksualiseret sammenhæng, når billedet m.v. lægges op på hjemmesider, der har et eksplicit seksuelt indhold, herunder pornografiske hjemmesider, hvor billedet blandes med det pornografiske materiale. Det samme gælder, når billedet udbredes på hjemmesider, der f.eks. har til formål at sælge sexlegetøj og lignende.

Det forudsættes, at personer under 15 år ikke gyldigt kan samtykke til, at deres billede deles i en seksualiseret sammenhæng. Et eventuelt samtykke til deling af det pågældende billede er således uden betydning og må anses for at være ugyldigt, når det gives af personer under 15 år.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.3. Poseringsbilleder- og videoer af personer under 18 år

2.3.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 85, stk. 1, dømmes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Efter kriminallovens § 85, stk. 2, dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år. Bestemmelsen omfatter dog ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen, jf. bestemmelsens stk. 3.

Efter kriminallovens § 85, stk. 4, dømmes den, der optager seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Kriminallovens § 85 er senest ændret ved lov nr. 411 af 23. april 2024, hvor »børnepornografi« og »pornografisk« blev erstattet med »seksuelt materiale« som led i en sproglig modernisering af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 97 som fremsat, side 14f. Begrebsmoderniseringen byggede på en tilsvarende modernisering, som blev foretaget af den danske straffelovs kapitel 24 i 2023, jf. lov nr. 741 af 13. juni 2023, og der var således ikke tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at den kriminelle handling omfatter billeder m.v., hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt

forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Almindelige billeder af nøgne børn, eksempelvis under leg på stranden, falder imidlertid uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Der henvises til Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 97 som fremsat, side 28, og Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1660 f.

Optagelse, udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, herunder såkaldte poseringsbilleder og -videoer af børn, hvor der ikke vises nøgne kønsdele, men hvor den afbildede person eksempelvis ved sin påklædning eller positionering tydeligt udstilles på en seksualiserende måde, er således ikke omfattet af anvendelsesområdet for kriminallovens § 85.

Optagelse og deling af materiale, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, herunder poseringsbilleder og -videoer vil dog efter omstændighederne kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelse.

Det fremgår af bemærkningerne til kriminallovens § 85, at bestemmelsens stk. 1-3, svarer til den danske straffelovs § 235, stk. 1-3, og at kriminallovens § 85, stk. 4, svarer til straffelovens § 230, således som de blev affattet ved lov nr. 228 af 2. april 2003, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1660 f. Den dagældende § 230 i straffeloven blev ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 videreført i straffelovens § 226 med en sproglig modernisering.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 722 af 20. juni 2025 blev den danske straffelovs §§ 226 og 235 om optagelse, udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale med personer under 18 år udvidet til også at omfatte materiale, som må ligestilles med seksuelt materiale.

Udvidelsen indebar, at såkaldte poseringsbilleder og -videoer af personer under 18 år, dvs. billeder m.v., hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor barnet tydeligt udstilles på en seksualiserende måde, eksempelvis ved sin påklædning eller positione-

ring, f.eks. ved at være iført lingerie eller holde seksualiserende rekvisitter, i dag er omfattet af bestemmelserne.

Udvidelsen blev foretaget under henvisning til, at optagelse, udbredelse og besiddelse af sådant materiale efter Justitsministeriets opfattelse fandtes at udgøre en grov krænkelse – også selv om den afbildede person ikke viser nøgne kønsdele eller foretager seksuelt prægede berøringer. Samtidig fandt Justitsministeriet, at der var behov for at sende et klart signal om, at det på ingen måde kan accepteres, at børn udstilles på en seksualiserende måde. Der henvises til Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 184 som fremsat, side 5.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at hensynet til at beskytte personer under 18 år mod at blive udstillet på en seksualiserende måde tilsvarende gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås på den baggrund at udvide kriminallovens § 85, så materiale af personer under 18 år, som må ligestilles med seksuelt materiale, også omfattes af bestemmelsen.

Det vil indebære, at optagelse, fremstilling, udbredelse og besiddelse af såkaldte poseringsbilleder og -videoer, der tydeligt fremstiller personer under 18 år på en seksualiserende måde, vil være omfattet af kriminallovens § 85.

Ved poseringsbilleder og -videoer forstås fotografier, film, andre visuelle gengivelser eller lignende, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor den afbildede person tydeligt fremstilles på en seksualiserende måde. Det drejer sig eksempelvis om materiale, hvor den afbildede person ved sin påklædning eller positionering udstilles på en seksualiserende måde, f.eks. ved at være iført lingerie eller at holde seksualiserende rekvisitter.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 4-6, og bemærkningerne her til.

2.4. Computergenereret seksuelt materiale med personer under 18 år

2.4.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 85, stk. 1, dømmes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Efter kriminallovens § 85, stk. 2, dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år. Bestemmelsen omfatter dog ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen, jf. bestemmelsens stk. 3.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsens stk. 1-2, at den kriminelle handling omfatter billeder m.v., hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Almindelige billeder af nøgne børn, eksempelvis under leg på stranden, falder imidlertid uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Der henvises til Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 97 som fremsat, side 28, og Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1660 f.

Ved »andre visuelle gengivelser« forstår navnlig computergenererede billeder, der ikke afbilder en virkelig person under 18 år, men som bortset fra det fiktive har fuld lighed med et fotografi. Den fiktive fremstilling skal således fremtræde på tilnærmelsesvis samme måde som fotografier og lignende. Malerier, tegninger m.v., der ikke fremtræder som identiske med faktiske afbildninger, falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Der henvises til Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 97 som fremsat, side 28.

Efter kriminallovens § 85, stk. 4, dømmes den, der optager seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Bestemmelsen forudsætter, at personen under 18 år er klar over, at de pågældende fotografier m.v. optages. Skjult fotografering eller optagelse vil derimod være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser eller § 94, stk. 1, nr. 4, om fotografering af personer på ikke frit tilgængeligt sted.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsens stk. 4, at den kriminelle handling omfatter optagelse af billeder m.v., hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Der henvises til Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 97 som fremsat, side 28.

Begrebet »el.lign.« omfatter andre billedtransmissioner, f.eks. billeder til direkte transmission, uden at der sker lagring. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1661.

Kriminallovens § 85, stk. 4, omfatter således alene optagelse af seksuelt materiale af virkelige personer under 18 år, mens fremstilling af computergenereret seksuelt materiale med personer under 18 år, herunder materiale der f.eks. er skabt ved brug af kunstig intelligens, falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Henvisning til »personer under 18 år« i kriminallovens § 85 skal ifølge bemærkningerne forstås på den måde, at dette element i gerningsindholdet er opfyldt, hvis den pågældende fremtræder som yngre end 18 år. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1660 f.

Det fremgår af bemærkningerne til kriminallovens § 85, at bestemmelsens stk. 1-3, svarer til den danske straffelovs § 235, stk. 1-3, og at kriminallovens § 85, stk. 4, svarer til straffelovens § 230, således som de blev affattet ved lov nr. 228 af 2. april 2003, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1660 f. Den dagældende § 230 i straffeloven blev ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 videreført i straffelovens § 226 med en sproglig modernisering.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 722 af 20. juni 2025 blev den danske straffelovs § 226 udvidet, så bestemmelsen også omfatter fremstilling af seksuelt materiale af personer

under 18 år i form af andre visuelle gengivelser, herunder computergenereret materiale.

Samtidig blev det tydeliggjort, at udtrykket »andre visuelle gengivelser«, der på daværende tidspunkt blev anvendt i straffelovens § 235, og som fremover også ville blive anvendt i § 226, omfatter computergenereret materiale, herunder materiale som f.eks. er skabt ved brug af kunstig intelligens, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret.

Lovændringen havde til formål at sende et klart signal om, at børn ikke skal seksualiseres gennem computergenereret materiale, der er skabt med seksuelt formål for øje, og at det derfor også er uacceptabelt at optage eller fremstille seksuelt materiale eller materiale, som må ligestilles hermed, med børn med henblik på salg eller udbredelse på anden måde – også selv om materialet er computergenereret, og fremstillingen eller udbredelsen dermed ikke indebærer en krænkelse af et virkeligt barn. Der henvises til Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 184 som fremsat, side 6.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for ændringen af henholdsvis straffelovens §§ 226 og 235, også gør sig gældende i forhold til Grønland.

Det foreslås på den baggrund, at kriminallovens § 85, stk. 4, udvides, så bestemmelsen også kommer til at omfatte fremstilling af seksuelt materiale af personer under 18 år i form af andre visuelle gengivelser, herunder computergenereret materiale.

Det foreslås samtidig at tydeliggøre, at udtrykket »andre visuelle gengivelser«, der anvendes i kriminallovens § 85, stk. 1 og 2, og som fremover også vil blive anvendt i bestemmelsens stk. 4, omfatter computergenereret materiale, herunder materiale som f.eks. er skabt ved kunstig intelligens, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret.

Det vil bero på en konkret vurdering, om materialet i sin helhed fremstår så realistisk, at det er omfattet af kriminaliseringen i bestemmelserne. Ved vurderingen vil der bl.a. kunne lægges vægt på, om detaljegraden på karakteristika som f.eks. hud, hår, øjne eller fingre er så høj, at materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret.

Materialet vil fremstå realistisk, hvis materialet efterlader et indtryk af at være en egentlig afbildning af en person under 18 år. Materialet vil således også efter omstændighederne kunne være omfattet, selv om der ikke er tvivl om, at materialet er computergenereret. Materiale, hvor der ved redigering f.eks. er påsat et animationsfilter, der forvrider ansigtets proportioner, eller hvor der er indsat enkelte ikke-virkelighedstro elementer som f.eks. alfevinger, enhjørningehorn, mangaøjne m.v., vil efter omstændighederne også kunne være omfattet af kriminaliseringen, hvis materialet i øvrigt fremstår realistisk.

Materiale, der ikke har et realistisk præg, vil falde uden for kriminaliseringen. Det drejer sig f.eks. om tegninger og animerede tegnefilmsfigurer m.v.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 4-6, og bemærkningerne her-til.

2.5. Selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse

2.5.1. Gældende ret

Kriminalloven indeholder i dag ikke en selvstændig bestemmelse, der kriminaliserer menneskeudnyttelse.

Kriminalloven indeholder imidlertid en række bestemmelser, som omfatter udnyttelse af andre, herunder kriminallovens § 93 om menneskehandel og § 110 om åger.

Efter kriminallovens § 93, stk. 1, dømmes for menneskehandel den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt 1) ulovlig tvang efter § 91, 2) frihedsberøvelse efter § 92, 1. pkt., 3) trusler efter § 98, 4) retsstridig fremkaldelse eller bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller 5) anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film, forestilling med seksuel optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer.

Det følger af kriminallovens § 93, stk. 2, at det samme gælder den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af

seksuelt materiale såsom fotografier eller film, forestilling med seksuel optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelse fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

Betingelserne for at kunne anvende kriminallovens § 93, stk. 1, er at gerningspersonen har foretaget en handling over for den forurettede ved enten at rekruttere, transportere, overføre, huse eller efterfølgende modtage den pågældende, at gerningspersonen senest i forbindelse med denne handling har anvendt et tvangsmiddel i form af ulovlig tvang, frihedsberøvelse, trusler, retsstridig fremkaldelse eller bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde, og at tvangsmidlet er anvendt med forsæt til udnyttelse af den handlede person ved prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film, forestilling med seksuel optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer.

Det følger af bestemmelsens forarbejder, at bestemmelsens anvendelse forudsætter, at handlen finder sted med henblik på »udnyttelse« af den pågældende på nærmere opregnet vis. Det betyder, at menneskehandlen skal være foretaget med henblik på, at gerningspersonen opnår økonomisk vinding, eller med henblik på gerningspersonens egen udnyttelse af den pågældende. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1663.

Det følger endvidere af forarbejderne, at udtrykket »tvangsarbejde« skal forstås i overensstemmelse med de gældende internationale instrumenter, heriblandt ILO-konventionen nr. 29 af 28. juni 1930 om tvunget eller pligtmæssigt arbejde og nr. 105 af 5. juni 1957 om afskaffelse af tvangsarbejde, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1663. Tvangsarbejde omfatter ethvert arbejde eller enhver bistandsydelse, der kræves af en person under trussel om en hvilken som helst straf, og til hvilket den pågældende ikke har tilbudt sig frivilligt. Tvangsarbejde omfatter også udnyttelse til tiggeri.

Efter kriminallovens § 110, stk. 1, dømmes for åger den, som udnytter en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold til i et

aftaleforhold at opnå eller betinge en ydelse, der står i væsentligt misforhold til modydelsen, eller som der ikke skal ydes vederlag for.

Efter kriminallovens § 110, stk. 2, dømmes på samme måde den, som, uden at betingelserne for at anvende stk. 1 foreligger, ved indgåelse af en aftale på utilbørlig måde benytter sig af modpartens økonomiske vanskeligheder eller i øvrigt af dennes underlegne stilling.

Kriminallovens § 110 kriminaliserer i vidt omfang samme område som den tilsvarende § 282 om åger i den danske straffelov.

Det følger af forarbejderne til straffelovens § 282, at åger er en berigelsesforbrydelse, hvorved forstås, at gerningspersonen uberettiget opnår vinding ved en retsstridig tilføjelse af et tilsvarende formuetab for forurettede, jf. Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, spalte 3393.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 696 af 24. maj 2022 blev der indsat en selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse i den danske straffelov. Det følger således af straffelovens § 262 b, at for menneskeudnyttelse straffes med fængsel indtil 6 år den, som ved udnyttelse af en persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager den pågældende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. På samme måde straffes den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film eller forestilling med seksuel optræden.

Lovændringen byggede på den fælles afrapportering, som den tværministerielle arbejdsgruppe om sårbare udenlandske arbejdstagere og den tværministerielle arbejdsgruppe om bekæmpelse af menneskehandel afgav i september 2021.

I rapporten anførte arbejdsgruppen bl.a., at der allerede fandtes et strafferetligt værn mod udnyttelse af sårbare arbejdstagere, men at der var behov for at styrke dette værn, så det kunne sikres, at grov udnyttelse af sårbare arbejdstagere kunne retsforfølges og straffes på en måde, som kunne modsvare forbrydelsens alvor. Arbejdsgruppen bemærkede i den forbindelse, at det var vanskeligt at retsforfølge bagmænd bag menneskehandel til tvangs-

arbejde, og at dette bl.a. skyldtes, at det kunne være svært at løfte bevisbyrden for, at der havde været anvendt tvangsmidler, hvilket er en betingelse for, at et forhold er omfattet af straffelovens § 262 a om menneskehandel. Bestemmelsen i straffelovens § 262 a svarer til bestemmelsen i kriminallovens § 93 om menneskehandel. Arbejdsgruppen bemærkede endvidere, at straffelovens § 282 om åger ikke i tilstrækkelig grad syntes at kunne rumme eller afspejle alvoren af udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold.

Arbejdsgruppen anbefalede på den baggrund, at der skulle indsættes en ny bestemmelse i straffeloven om udnyttelse af mennesker til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. Efter arbejdsgruppens opfattelse ville en sådan særlig bestemmelse om menneskeudnyttelse kunne bidrage til at styrke det strafferetlige værn mod de alvorlige krænkelse af de forurettede og den trussel mod den danske samfundsmodel, som udnyttelse af mennesker udgør. Arbejdsgruppen vurderede således, at der også ville være en vis signalværdi forbundet med indsættelsen af en selvstændig bestemmelse herom i straffeloven.

Justitsministeriet var enig i arbejdsgruppens vurdering af, at der var behov for at styrke det strafferetlige værn mod udnyttelse af sårbare arbejdstagere, og at menneskeudnyttelse burde kriminaliseres i en selvstændig bestemmelse i straffeloven. Der henvises i øvrigt til Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 111 som fremsat, side 4-5.

Menneskeudnyttelse er i et vist omfang kriminaliseret i kriminalloven i dag, herunder i kriminallovens § 93 om menneskehandel og § 110 om åger.

Efter Justitsministeriets opfattelse yder den eksisterende regulering imidlertid ikke et tilstrækkeligt effektivt kriminalretligt værn mod grov udnyttelse af andre til at arbejde under åbenlyst urimelige forhold. Justitsministeriet finder derfor, at der bør indføres en selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse i kriminalloven.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en bestemmelse i kriminalloven om udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold i § 93 a, hvorefter den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst

urimelige forhold, dømmes for menneskeudnyttelse. Det samme gælder den, der under nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film eller forestilling med seksuel optræden.

Den foreslåede bestemmelse skal omfatte tilfælde af udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold, som på grund af et manglende tvangselement eller mangel på økonomisk vinding for gerningspersonen ikke er omfattet af kriminallovens § 93 om menneskehandel.

Den foreslåede bestemmelse skal endvidere omfatte tilfælde af udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold, som på grund af et manglende aftaleforhold mellem gerningspersonen og forurettede ikke er omfattet af kriminallovens § 110 om åger.

Den foreslåede bestemmelse vil desuden omfatte tilfælde af seksuel udnyttelse, hvorved forstås prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film og forestilling med seksuel optræden under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder. Seksuel udnyttelse af en person vil være omfattet af bestemmelsen, uanset at udnyttelsen foregår som led i et arbejdsforhold, som må anses for ulovligt, f.eks. udnyttelse til prostitution, hvor selve eksistensen af ”arbejdsforholdet” er selvstændigt kriminaliseret i kriminallovens § 83 om rufferi.

Det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at gerningspersonen har udnyttet den forurettedes betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold ved at rekruttere, transportere, overføre, huse eller efterfølgende modtage den pågældende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. Det samme gælder den, der under de nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film eller forestilling med seksuel optræden under åbenlyst urimelige forhold.

Det vil bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om der er tale om udnyttelse til arbejde under »åbenlyst urimelige forhold«. Ved vurderingen vil det bl.a. kunne indgå, om og i givet fald hvor meget personen modtager i løn for sit arbejde, under hvilke forhold arbejdet udføres, hvor mange timer personen arbejder, samt under hvilke forhold personen huses i forbindelse med arbejdet. I denne vurdering bør det indgå, hvilke forhold der må anses som almindelige inden for det relevante brancheområde med udgangspunkt

i f.eks. overenskomster for løn, arbejdstid m.v. Det skal endvidere indgå i vurderingen, om der er et væsentligt misforhold mellem det udførte arbejde og den løn, kost og logi m.v., som personen modtager herfor.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning vil retten fortsat skulle tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

2.6. Manipuleret seksuelt materiale (deepfake-pornografisk materiale)

2.6.1. Gældende ret

Udbredelse af manipuleret seksuelt materiale, også kaldet deepfake-pornografisk materiale, vil efter omstændighederne i dag kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens § 95 a om identitetsmisbrug. Efter denne bestemmelse dømmes den, der uberettiget anvender oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person, eller videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

Kriminallovens § 95 a blev indsat i kriminalloven ved lov nr. 202 af 25. februar 2025 og trådte i kraft den 1. marts 2025. Bestemmelsen blev bl.a. indsat for at imødegå de nye udfordringer, som digitaliseringen og udbredelsen af sociale medier har medført, herunder at det bl.a. i mere udpræget grad er blevet muligt at misbruge andre personers navne og billeder. Der henvises til Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 112 som fremsat, side 9.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at kravet om, at gerningspersonen »uberettiget« skal have videregivet materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, indebærer, at videregivelsen ikke vil falde inden for bestemmelsens anvendelsesområde, hvis den person, som oplysningerne vedrører, har givet samtykke hertil, jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 112 som fremsat, side 22.

Det fremgår desuden af bemærkningerne, at kravet om, at manipulationen af en anden persons fremtræden skal være »utilbørlig« indebærer, at der – også uden for de situationer, hvor der foreligger samtykke – vil kunne være tilfælde, hvor det ikke vil udgøre en overtrædelse af bestemmelsen at videregive materiale, hvor der er gjort brug af en anden persons oplysninger, til at manipulere denne persons fremtræden. Det drejer sig f.eks. efter omstændighederne om tilfælde, hvor der gøres brug af oplysningerne i rent private sammenhænge, i forbindelse med parodier og satire eller i anden kulturel eller kunstnerisk sammenhæng. Der er tale om ikke-udtømmende eksempler, og der vil i det enkelte tilfælde skulle foretages en konkret vurdering af, om manipulationen af en anden persons fremtræden er utilbørlig, bl.a. under hensyn til ytringsfriheden. Der henvises til Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 112 som fremsat, side 22.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne omfatte tilfælde, hvor der gøres brug af såkaldte 'deepfakes', dvs. manipulation af lyd og video ved hjælp af kunstig intelligens, så en person figurerer i videoer m.v., hvor vedkommende gør eller siger noget, som vedkommende ikke har gjort eller sagt i virkeligheden. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i forskellige former for pornografisk materiale, så det fremstår, som om forurettede har deltaget i de pågældende seksuelle aktiviteter. Der henvises til Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 112 som fremsat, side 23.

Udbredelse af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer vil desuden efter omstændighederne kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens § 99 om ærefornærmelser. Efter bestemmelsens stk. 1, dømmes således den, der krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelse for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmedes i medborgeres agtelse eller i øvrigt skade denne i forholdet til andre.

Kriminalloven indeholder ikke i dag et forbud mod fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer. Fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer vil dog efter omstændighederne kunne udgøre forsøg på bl.a. identitetsmisbrug, jf. kriminallovens § 95 a, hvis gerningspersonen har til hensigt efterfølgende at dele det pågældende materiale.

Efter kriminallovens § 99 a, stk. 1, kan det ved dom for overtrædelse af bl.a. § 95 a om identitetsmisbrug samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes, hvis det er muligt.

Efter kriminallovens § 99 a, stk. 2, påhviler forpligtelsen efter stk. 1 den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Kriminalloven indeholder i dag bestemmelser, der omfatter udbredelse af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer, herunder kriminallovens § 95 a om identitetsmisbrug.

Fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer med henblik på efterfølgende deling vil efter omstændighederne allerede i dag kunne udgøre forsøg på overtrædelse af bl.a. kriminallovens § 95 a. Kriminalloven indeholder imidlertid ikke en bestemmelse, der kriminaliserer fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer, når gerningspersonen ikke har til hensigt efterfølgende at dele det pågældende materiale.

Den øgede digitalisering i samfundet har medført nye udfordringer, herunder at det i mere udpræget grad er blevet muligt at misbruge andre personers billeder og ved hjælp af f.eks. kunstig intelligens at manipulere disse, så det fremstår, som om en person gør eller siger noget, som vedkommende ikke har gjort eller sagt i virkeligheden.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at virkelige personer ikke bør udsættes for, at deres billeder m.v. manipuleres, så det fremstår som om, at den afbildede person har indgået i en seksuel aktivitet eller lignende, som vedkommende i virkeligheden ikke har indgået i. Fremstilling af manipuleret seksuelt materiale vil desuden altid indebære en risiko for utilsigtet deling af materialet, uanset at det ikke har været intentionen med fremstilling af materialet.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for at styrke beskyttelsen mod en efterfølgende eventuel utilsigtet deling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer og at sende et klart signal om, at

det er uacceptabelt at fremstille sådant materiale uden den afbildedes samtykke, selv om materialet ikke deles med andre.

Det foreslås således at ændre kriminallovens § 95 a, stk. 1, nr. 2, så det fremgår udtrykkeligt af bestemmelsen, at den omfatter seksuelt materiale.

Det vil herefter komme til at fremgå af bestemmelsen, at for identitetsmisbrug dømmes den, der uberettiget videregiver materiale, herunder seksuelt materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

Ved »seksuelt materiale« skal i den forbindelse forstås materiale såsom fotografier og film m.v., hvor en person udstilles i en tydeligt seksuel situation, f.eks. ved at have samleje, vise nøgne kønsdele eller foretage seksuelt prægede berøringer.

Materialet kan f.eks. være fremstillet ved brug af kunstig intelligens eller en anden form for digital manipulation, så en person fremtræder i materiale af seksuel karakter, selv om den pågældende ikke har medvirket til dette i virkeligheden. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i forskellige former for pornografisk materiale, så det fremstår, som om forurettede har deltaget i de pågældende seksuelle aktiviteter. Det kan desuden f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes tøj er bortredigeret, så det fremstår, som om forurettede har poseret til et nøgenbillede.

Det foreslås desuden, at der i kriminallovens § 95 a indsættes et nyt stk. 2, hvorefter det samme gælder den, der uberettiget fremstiller seksuelt materiale som nævnt i stk. 1, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte uberettiget fremstilling af seksuelt materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden. Bestemmelsen vil således kriminalisere fremstilling af manipuleret seksuelt materiale, herunder deepfake-pornografisk materiale.

Kravet om, at gerningspersonen »uberettiget« skal have fremstillet materialet, indebærer, at fremstillingen ikke vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis den afbildede person har givet samtykke til fremstilling af materialet.

Der stilles ikke krav om, at fremstillingen er sket med henblik på videregivelse af det pågældende materiale. Den foreslåede bestemmelse vil således medføre, at fremstilling af manipuleret seksuelt materiale uden den afbildede persons samtykke kriminaliseres, uanset at materialet f.eks. er skabt til eget brug og ikke efterfølgende deles med andre.

Det bemærkes, at det samtidig med en dom for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse vil kunne bestemmes, at domfældte skal slette det ulovlige materiale, hvis det er muligt, jf. kriminallovens § 99 a, stk. 1.

Tilsvarende ændringer blev indført i den danske straffelovs § 264 e, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, i ved lov nr. 722 af 20 juni 2025.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 8 og 9, og bemærkningerne hertil.

2.7. Beskyttelse af LGBTI-personer og personer med handicap mod freds- og ærekrænkelser

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Kriminalloven

Kriminallovens kapitel 21 indeholder regler om freds- og ærekrænkelser.

Efter kriminallovens § 100, dømmes for diskrimination den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Ved kongelig anordning nr. 26 af 3. februar 1972 blev lov nr. 288 af 9. juni 1971 om ændring af borgerlig straffelov (Forbud mod racediskrimination m.v.) sat i kraft for Grønland, og § 71 a om kriminalisering af racediskriminerende adfærd blev dermed indsat.

Den dagældende § 71 a i kriminalloven blev ved lov nr. 306 af 30. april 2008 indsat i den nye hovedlov som § 100. Det fremgår af bemærkningerne til hovedloven, at bestemmelsen – med en sproglig ajourføring – svarede til

den tidligere gældende bestemmelse i kriminallovens § 71 a, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1664. Bestemmelsen blev samtidig udvidet – ligesom den danske straffelov – til også at omfatte diskrimination på grund af seksuel orientering, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1629. Bestemmelsen i kriminallovens § 100 svarer således i vidt omfang til § 266 b i den danske straffelov.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til kriminalloven, at kriminallovens kapitel om freds- og ærekrænkelser (trusler, æresfornærmelse og diskrimination på grund af race m.v.) i vidt omfang kriminaliserer det samme område som de tilsvarende dagældende danske regler, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1629.

Det følger af bemærkningerne til straffelovens § 266 b, at der ved begrebet ”seksuel orientering” skal forstås en persons lovlige seksuelle adfærd og indstilling. Det fremgår endvidere, at den anvendte formulering er generel, og at andre former for ”seksuel orientering” end homoseksualitet er omfattet af bestemmelsens beskyttelsesområde, jf. Folketingstidende 1986-87 (1. samling), tillæg A, L 196 som fremsat, spalte 4171.

2.7.1.2. Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination

Inatsisartutlov nr. 36 af 4. juni 2024 om ligestilling og anti-diskrimination indeholder i kapitel 2 regler om forbud mod at diskriminere.

Det følger af lovens § 4, stk. 1, at ingen må udsætte en anden person for forskelsbehandling på grund af køn, graviditet, adoption, barselsorlov, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika, race, hudfarve, national, social eller etnisk oprindelse, handicap, alder, politisk anskuelse, religion eller trosoverbevisning. Forbuddet omfatter såvel direkte som indirekte forskelsbehandling.

Det fremgår af bemærkningerne til loven, at opregningen er udtømmende, jf. bemærkninger til forslaget (EM 2023/17), side 3.

Loven ophævede anordning nr. 27 af 4. februar 1972 om ikrafttræden for Grønland af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. Forslaget til Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination tog udgangspunkt i et ønske om at styrke Grønlands diskriminationsværn og at

fremme ligebehandling af alle personer, herunder bl.a. ved at styrke implementeringen af FN's konvention om afskaffelse af alle former for race-diskrimination, FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder og FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, jf. bemærkninger til forslaget (EM 2023/17), side 4.

Det følger af bemærkningerne til loven, at diskriminationskriterierne kønsidentitet og kønsudtryk adskiller sig fra de øvrige kriterier, da de i stor udstrækning bygger på personens subjektive oplevelse af sig selv. Det indebærer ifølge bemærkningerne, at personen selv afgør, om vedkommende omfattes af diskriminationsværnet eller ej. Den tidligere ligestillingslovs diskriminationsbegreb forudsatte en sammenligningsperson af det modsatte køn: mand og kvinde. Det fremgår af bemærkningerne, at en person ikke nødvendigvis bliver diskrimineret, fordi han/hun er mand/kvinde, men fordi personen udfordrer folks opfattelse af køn, jf. bemærkninger til forslaget (EM 2023/17), side 4.

Det fremgår videre, at det derfor ikke var tilstrækkeligt med køn som diskriminationskriterium, hvorfor forbuddet blev udvidet til også at gælde kønsidentitet og kønsudtryk.

Loven indeholder ligeledes et forbud mod forskelsbehandling på baggrund af handicap. Ved handicap forstås varig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre, jf. bemærkninger til forslaget (EM 2023/17), side 12.

Lovens kapitel 9 indeholder regler om mulighed for at opnå godtgørelse ved f.eks. diskrimination.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som anført ovenfor, kriminaliserer kriminallovens § 100 den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Siden indførslen af kriminallovens § 100, er den danske straffelovs § 266 b, stk. 1, blevet ændret ved lov nr. 2591 af 28. december 2021, hvorefter be-

stemmelsen forbyder hadefulde ytringer på grund af et handicap eller hadefulde ytringer begrundet i en gruppes kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 18 som fremsat, side 4.

Det fremgår af bemærkningerne til ændringsloven, at det blev lagt til grund, at straffelovens § 266 b, stk. 1, også omfattede trusler, forhånelse eller nedværdigelse på grund af kønsidentitet eller kønsudtryk, selv om dette ikke udtrykkeligt fremgik af bestemmelsens ordlyd eller bemærkninger, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 18 som fremsat, side 14.

Dette indebar, at straffelovens § 81, nr. 6, om skærpende omstændigheder ved straffastsættelsen, for så vidt angår hadforbrydelser også blev fortolket således, at bestemmelsen omfattede kønsidentitet og kønsudtryk. Det var imidlertid uafklaret, om også kønskarakteristika var omfattet af anvendelsesområdet for straffelovens § 81, nr. 6, og § 266 b, stk. 1, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 18 som fremsat, side 14.

Justitsministeriet vurderede, at den daværende bestemmelse burde ændres, således at begreberne kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika kom til at fremgå udtrykkeligt af bestemmelsernes ordlyd.

Ved kønsidentitet skal forstås en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn, hvilket for transpersoner i større eller mindre grad ikke stemmer overens med det køn, de blev tildelt ved fødslen. Det vil f.eks. sige, at en person kan være født pige men opleve sig som dreng/mand og omvendt, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 18 som fremsat, side 11.

Begrebet kønsidentitet dækker over en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn. Begrebet kønsudtryk dækker over måden, hvorpå man udtrykker sit køn, f.eks. valg af tøj, frisure, makeup, adfærd, bevægelser og tale. Begrebet kønskarakteristika dækker over de legemlige egenskaber, der kendetegner og differentierer kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling.

Som det også fremgår af bemærkningerne til straffeloven, skal begrebet handicap forstås i overensstemmelse med definitionen i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (handicapkonventionen), jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 18 som fremsat, side 15. Konventionen

blev sat i kraft for Grønland samtidig med ikrafttrædelsen for Danmark den 23. august 2009. I 2012 pålagde Inatsisartut Naalakkersuisut at arbejde for at gennemføre handicapkonventionen i Grønland, jf. Inatsisartutbeslutning EM 2012/101.

Det følger af konventionens artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Kriminallovens § 100 yder i dag ikke en særlig beskyttelse af personer, der udsættes for truende, forhånende eller nedværdigende tale rettet mod grupper på grund af et handicap eller på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika. Sådanne ytringer har til formål at skade de personer, de rettes mod, og kan i yderste konsekvens føre til vold og overgreb.

Justitsministeriet finder, at de hensyn, der lå til grund for tilføjelsen af begreberne handicap, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika i den danske straffelov, ligeledes gør sig gældende i forhold til Grønland.

Justitsministeriet finder endvidere, at baggrunden for Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination, navnlig at styrke Grønlands diskriminationsværn og at fremme ligebehandling af alle personer, taler for at foretage ændringer i kriminalloven.

Det er herudover Justitsministeriets vurdering, at det vil skabe et øget fokus på hadforbrydelser begået over for transpersoner og interkønnede, hvilket kan bidrage til, at disse forbrydelser i højere grad anmeldes. Samtidig vil det styrke politiets opmærksomhed på disse former for diskriminerende motiver.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at diskrimination, der har baggrund i en persons handicap, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika, udtrykkeligt bør være omfattet af kriminallovens § 100 på lige fod med diskrimination, der har baggrund i en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 10, og bemærkningerne her-til.

2.8. Skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse

2.8.1. Gældende ret

Kriminallovens kapitel 24 indeholder regler om valg og udmåling af foranstaltninger.

Det følger således af kriminallovens § 118, at retten – samtidig med, at retten ved dom fastslår, at tiltalte har begået en forbrydelse – træffer bestemmelse om, hvilken af de i § 119 nævnte foranstaltninger, der skal anvendes.

Efter kriminallovens § 119, stk. 1 og 2, kan retten træffe bestemmelse om advarsel, bøde, betinget fængsel, dom til tilsyn, dom til samfundstjeneste, dom til fængsel og tilsyn, anbringelse i fængsel eller forvaring på ubestemt tid samt særlige hjælpeforanstaltninger over for unge kriminelle og psykisk syge kriminelle.

Det er med kriminalloven forudsat, at der ved domstolens valg af foranstaltning på sanktionsstigen tages udgangspunkt i kriminalitetens grovhed m.v., og at der på alle trin kan tilbydes behandling til den dømte, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1620.

Det følger af kriminallovens § 121, stk. 1, at der ved valget og udmålingen af foranstaltning skal tages hensyn til 1) lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, og 2) gerningsmandens personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde den pågældende fra yderligere lovovertrædelse.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at rettens afgørelse om valg og udmåling af foranstaltning skal bero på en ligelig hensyntagen dels til grovheden af den begåede kriminalitet, dels til gerningsmandens personlige forhold. I rettens vurdering skal der således ikke fokuseres alene på den begåede kriminalitet, men også på andre forhold, herunder den tiltaltes alder, tidligere kriminalitet m.v., jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1668.

Kriminallovens § 123 supplerer § 121 ved vægtningen af hensynet til lovovertrædelsens grovhed og oplysninger om gerningsmandens personlige forhold. I bestemmelsen opregnes således en række forhold, der kan be-

grunde, at der idømmes en mindre indgribende foranstaltning, eller at der efter omstændighederne ikke idømmes nogen foranstaltning.

Det fremgår af bemærkningerne til kriminallovens § 123, at bestemmelsen med enkelte ændringer af redaktionel karakter svarede til den dagældende § 88 i kriminalloven, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1668. Det følger af bemærkningerne til denne bestemmelse, at bestemmelsen svarede til den danske straffelovs § 13, stk. 2, § 22, § 23, stk. 1, og § 84, stk. 1, nr. 2-9, jf. Folketingstidende 1953-54, tillæg A, spalte 393.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven blev den danske straffelovs regler om straffens fastsættelse revideret. Lovændringen, der navnlig byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, indebar bl.a., at den dagældende § 84 blev ophævet, og at det kom til at fremgå af straffelovens §§ 81-82, hvilke momenter der i almindelighed skal indgå ved den konkrete strafudmåling som henholdsvis skærpende og formildende omstændigheder. Der henvises til Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 99 som fremsat, side 3285.

Det fremgår af bemærkningerne, at Justitsministeriet kunne tiltræde Straffelovrådets forslag til en nyaffattelse af §§ 80-82 i den danske straffelov, hvorved det nærmere blev angivet i loven, hvilke omstændigheder der skal tillægges vægt i forbindelse med straffens fastsættelse, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 99 som fremsat, side 3294.

Justitsministeriet lagde i den forbindelse vægt på, at der herved kunne sikres en højere grad af forudsigelighed og ensartethed i retsanvendelsen, idet det i videre omfang end hidtil ville komme til at fremgå af straffedommens præmisser, hvilke momenter der har haft betydning ved strafudmåling, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 99 som fremsat, side 3294.

Som anført ovenfor i pkt. 2.8.1, er der i kriminallovens § 123 lovfæstet en række forhold, der kan begrunde, at der idømmes en mindre indgribende foranstaltning, eller at der efter omstændighederne ikke idømmes nogen foranstaltning.

Kriminalloven indeholder imidlertid ikke en bestemmelse, der oplister forhold, som kan begrunde, at der idømmes en skærpet foranstaltning.

Det er Justitsministeriets vurdering, at kriminalloven – på samme måde som kriminallovens § 123 om formildende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse – bør indeholde en bestemmelse om skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse.

Det er Justitsministeriet opfattelse, at tilsvarende hensyn, som lå til grund for indførelsen af straffelovens § 81, om skærpende omstændigheder, ligeledes gør sig gældende i forhold til Grønland.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at der herved kan sikres en højere grad af forudsigelighed og ensartethed i retsanvendelsen, idet det i videre omfang end hidtil vil komme til at fremgå af en doms præmisser, hvilke momenter der har haft betydning ved foranstaltningens fastsættelse.

Det foreslås således, at der indsættes en ny bestemmelse som kriminallovens § 123 a, der oplister en række forhold, som efter omstændighederne kan begrunde, at retten træffer afgørelse om idømmelse af en skærpet foranstaltning.

Af forhold, der kan begrunde, at der idømmes en skærpet foranstaltning regnes 1) at gerningsmanden tidligere er idømt en foranstaltning af betydning for sagen, 2) at gerningen er udført af flere i forening, 3) at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende eller organiseret kriminalitet, 4) at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydelige alvorligere følger, end den fik, 5) at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed, 6) at gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende, 7) at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat, 8) at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt, 9) at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold, 10) at gerningsmanden har medvirket til kriminalitet udført af et barn under 15 år, 11) at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling, 12) at gerningen er begået af en person, der er tilbageholdt, eller af en person, der afsoner en idømt

foranstaltning, eller af en person under undvigelse herfra, 13) at gerningen er begået af en person, der har været tilbageholdt, eller af en person, der har afsonet en idømt foranstaltning, over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen, 14) at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv og 15) at gerningen har ydmygende karakter.

Opregningen af de skærpende omstændigheder i den foreslåede bestemmelse er ikke udtømmende. Domstolene vil derfor kunne lægge vægt på andre forhold, som anses for at være relevante for foranstaltningens fastsættelse.

Den foreslåede bestemmelse vil supplere kriminallovens § 121 om de hovedhensyn, som skal vægtes ved valget og udmålingen af foranstaltning, og lovfæste en række tilfælde, hvor særlige forhold hos gerningsmanden eller omkring den begåede handling kan føre til, at der idømmes en skærpet foranstaltning.

Det vil bero på en konkret vurdering, om det forhold, der er oplistet i bestemmelsen, skal tillægges skærpende betydning ved foranstaltningens fastsættelse.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 11, og bemærkningerne her til.

2.9. Anbringelse af drabsdømte i lukket afdeling til fuldbyrdelse af en dom til anbringelse i fængsel

2.9.1. Gældende ret

Som nævnt i pkt. 2.8.1 følger det af kriminallovens § 118, at retten i forbindelse med domsafsigelsen træffer bestemmelse om, hvilken af de i § 119 nævnte foranstaltninger der skal anvendes. Efter § 119, stk. 1 og 2, kan retten træffe bestemmelse om advarsel, bøde, betinget fængselsdom, dom til tilsyn, dom til samfundstjeneste, dom til fængsel og tilsyn, anbringelse i fængsel eller forvaring på ubestemt tid samt særlige hjælpeforanstaltninger over for unge kriminelle og psykisk syge kriminelle.

Det er med kriminalloven forudsat, at der ved domstolenes valg af foranstaltning på sanktionsstigen tages udgangspunkt i kriminalitetens grovhed

m.v., og at der på alle trin kan tilbydes behandling til den dømte, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1620.

Kriminallovens afsnit III indeholder regler om fuldbyrdelse af foranstaltninger, herunder kapitel 43, der indeholder regler om fuldbyrdelse af domme med fængselsanbringelse.

Det følger af kriminallovens § 194, at Ledelsen af Grønlands Fængsler træffer afgørelse om anbringelse i og overførsel mellem institutionerne.

Herudover følger det af kriminallovens § 197, stk. 1, at fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængsel sker i åben afdeling, jf. dog stk. 2 og 3. Efter bestemmelsens stk. 2, kan fuldbyrdelse efter stk. 1 ske i halvlukket regi, hvis den pågældende er dømt for grovere personfarlig kriminalitet og hensynet til retshåndhævelsen taler imod anbringelse i åbent regi.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at udtrykket »dømt for grovere personfarlig kriminalitet« i stk. 2 omfatter dømte for drab, drabsforsøg, voldtægt, vold med alvorlige skader eller døden til følge og lignende meget alvorlig personfarlig kriminalitet. Anbringelse i halvlukket regi indebærer, at den indsatte ikke har tilladelse til beskæftigelse uden for fængslet eller til udgang i øvrigt, medmindre særlige forhold taler derfor, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687. Dette bygger på et hensyn til ofre, lokalsamfundet og retsbevidstheden, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1633.

Efter § 197, stk. 3, kan fuldbyrdelse endvidere ske i lukket afdeling, hvis den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket afdeling, fordi betingelserne for overførsel til åben afdeling ikke var opfyldt.

Det er således en forudsætning for anbringelse af den dømte i en lukket afdeling, at denne tidligere har afsonet en foranstaltning i lukket afdeling. Det følger endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen, at anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i stk. 3 forudsætter, at den dømtes forhold efter seneste løsladelse fortsat kan begrunde en direkte anbringelse i lukket disciplinærafdeling. Der skal bl.a. tages hensyn til det tidsrum, der er forløbet siden løsladelsen, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687.

Det bemærkes, at begrebet ”lukket disciplinærafdeling” har været anvendt i forarbejderne til kriminalloven med henvisning til, at dømte, der ikke overholder betingelserne for anbringelse i åben eller halvlukket regi, kan overføres til en lukket disciplinærafdeling, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1620.

Det følger af kriminallovens § 121, stk. 1, at der ved valget og udmålingen af foranstaltning skal tages hensyn til 1) lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, og 2) gerningsmandens personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde den pågældende fra yderligere lovovertrædelser. Det første led betegnes gerningsprincippet og det andet princip gerningsmandsprincippet.

Bestemmelsen indebærer ifølge forarbejderne, at rettens afgørelse om valg og udmåling af foranstaltning skal bero på en ligelig hensyntagen dels til grovheden af den begåede kriminalitet, dels til gerningsmandens personlige forhold, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1668. I forhold til den tidligere kriminallov fra 1954 er hensynet til gerningsmandens personlige forhold nedtonet og nu ligestillet med hensynet til lovovertrædelsens grovhed.

Navnlig anbringelse i fængsel i medfør af kriminallovens § 146, stk. 1, kan anvendes, når det er nødvendigt enten for at forebygge, at gerningsmanden begår yderligere lovovertrædelser eller af hensyn til lovovertrædelsens grovhed.

Efter kriminallovens § 196 stk. 1, skal en foranstaltning med anbringelse i fængsel, så vidt det er praktisk muligt fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af, i hvilken institution den dømte skal afsone, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.

Det følger af § 196, stk. 2, at bestemmelsens stk. 1, 1. pkt. kan fraviges, 1) hvis en sådan anbringelse undtagelsesvis kan træde i stedet for anbringelse efter § 197, stk. 2, 2) hvis den pågældende er dømt for kriminalitet, der har rettet sig mod betydelige samfundsmæssige værdier, og hensynet til retshåndhævelsen taler imod anbringelse i nærheden af den dømtes hjemsted, 3) hvis den dømte under seneste afsoning i institution nær hjemstedet har gjort sig skyldig i ny kriminalitet eller i grov overtrædelse af institutionens

regler, 4) for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, 5) for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste, 6) for at undgå, at den dømte afsoner i en institution i tilfælde, hvor den dømte har begået en forbrydelse mod en ansat, der gør tjeneste i institutionen, eller dennes nærtstående, 7) hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb, eller 8) hvis den samlede udnyttelse af pladserne i institutionerne under Grønlands Fængsler gør det nødvendigt.

Efter de almindelige bestemmelser om foranstaltninger, følger det af kriminallovens § 119, stk. 2, nr. 3, at retten kan træffe bestemmelse om forvaring i stedet for foranstaltninger opregnet i § 119, stk. 1, nr. 1-7. Tidsubestemt forvaring er det strengeste trin på foranstaltningssstigen og er begrænset til bestemte forbrydelser.

Kriminallovens kapitel 34 indeholder regler om forvaring.

Det følger af kriminallovens § 161, at forvaring på ubestemt tid kan anvendes, hvis 1) gerningsmanden findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i § 98 nævnte art, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller brandstiftelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser, 2) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den pågældende, herunder navnlig om tidligere kriminalitet, må antages, at den pågældende frembyder nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og 3) anvendelse af forvaring er nødvendig for at forebygge denne fare.

Kriminallovens kapitel 44 indeholder regler om fuldbyrdelse af foranstaltninger over for visse grupper af kriminelle. Det følger af kriminallovens § 241, stk. 1, at forvaring efter kapitel 34 fuldbyrdes efter bestemmelserne i kapitel 43 om fuldbyrdelse af domme med fængselsanbringelse jf. dog bestemmelsens stk. 2 og 3.

Det følger således af § 241, stk. 2, at forvaring normalt fuldbyrdes i en særlig forvaringsafdeling, hvilket i praksis vil sige forvaringsafdelingen i Fængslet i Nuuk.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at udtrykket »normalt« indebærer, at en forvaringsdømt som hidtil forudsættes udsluset ved over-

førsel til anden institution, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1697 f.

2.9.1.1. Foranstaltninger for unge kriminelle

Kriminallovens kapitel 31 indeholder regler om foranstaltningen anbringelse i fængsel.

Det følger af § 146, stk. 1, at anbringelse i fængsel kan anvendes, når det er nødvendigt for at 1) forebygge, at gerningsmanden begår yderligere lovovertrædelser, eller 2) af hensyn til lovovertrædelsens grovhed. Det følger endvidere af § 146, stk. 2, at en gerningsmand under 18 år ikke må dømmes til anbringelse i fængsel, medmindre særlige omstændigheder gør sådan anbringelse påkrævet.

Kriminallovens kapitel 32 indeholder regler om særlige foranstaltninger over for unge kriminelle.

Det følger af § 152, stk. 1, at dom til særlige hjælpeforanstaltninger over for unge kan anvendes, hvis gerningsmanden på domstidspunktet er under 18 år eller i særlige tilfælde under 20 år.

Det følger endvidere, at ved en dom til særlige hjælpeforanstaltninger over for unge fastsætter retten, at den dømte undergives tilsyn af de sociale myndigheder med hjælpeforanstaltninger efter den sociale lovgivning. Retten fastsætter endvidere, at den unge skal undergive sig de forskrifter, som de sociale myndigheder pålægger den pågældende. Dette kan dog kun ske, i det omfang de sociale myndigheder har erklæret at ville påtage sig tilsynet, jf. § 152, stk. 2. Retten fastsætter en længstetid for foranstaltningen, der i almindelighed ikke kan overstige 2 år. Under særlige omstændigheder kan dog fastsættes en længstetid på indtil 3 år, jf. § 152, stk. 3.

Det fremgår af bemærkningerne til kriminalloven, at foranstaltningen udgør et alternativ til de almindelige foranstaltninger på sanktionsstigen i § 119 stk. 1, idet dog betinget fængsel, fængsel og tilsyn samt fængsel som alt-overvejende hovedregel ikke vil kunne bringes i anvendelse over for unge under 18 år, jf. § 146, stk. 2. De foranstaltninger, der typisk vil kunne anvendes, vil således være advarsel, bøde, tilsynsdom og – efter en konkret vurdering – tillige samfundstjeneste, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1675 f.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at rettens vurdering af, om den aktuelle lovovertrædelse skal sanktioneres med dom til særlige hjælpeforanstaltninger over for unge eller de nævnte almindelige foranstaltninger, må tage udgangspunkt i den enkelte unges forhold, herunder personlige og sociale forhold, den begåede kriminalitet og et skøn over, hvilke tiltag der må anses for bedst egnede til at modvirke yderligere lovovertrædelse, jf. Folketings Tidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1676.

Det følger af kriminallovens § 234, stk. 1, at Ledelsen af Grønlands Fængsler kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af anbringelsestiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når 1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution m.v., 2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel og 3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel.

I medfør af § 234, stk. 2, anbringes dømte, der er under 18 år i institution m.v. som nævnt i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.9.2.1. Fængselsanbringelse i lukket afdeling

Naalakkersuisut har udtrykt ønske om, at personer, der dømmes til anbringelse i fængsel for manddrab efter kriminallovens § 86, stk. 1, skal fuldbyrde foranstaltningen i lukket afdeling, henset til lovovertrædelsens grovhed og af hensyn til retsfølelsen.

Det foreslås på den baggrund at ændre kriminallovens § 197 om anbringelse, således at det fremover bliver udgangspunktet, at drabsdømte skal anbringes i lukket afdeling.

Som det fremgår under pkt. 2.9.1 omfatter udtrykket »dømt for grovere personfarlig kriminalitet« i § 197, stk. 2, om fuldbyrdelse i halvlukket regi, bl.a. drabsdømte. Som følge af forslaget om, at drabsdømte fremover som udgangspunkt skal afsone en dom til anbringelse i fængsel i lukket afdeling

foreslås det at, der i kriminallovens § 197, stk. 2, indsættes et 2. pkt., hvorefter fuldbyrdelse af en sådan foranstaltning ikke kan ske i halvlukket regi, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter kriminallovens § 86, stk. 1.

Det foreslås således, at der i kriminallovens § 197 indsættes et nyt stk. 4, hvorefter fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skal ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter kriminallovens § 86, stk. 1. Dette vil dog ikke gælde, hvis den pågældende idømmes forvaring på ubestemt tid efter kriminallovens § 161 og derfor normalt skal fuldbyrde den idømte foranstaltning i en forvaringsafdeling, jf. kriminallovens § 241, stk. 2.

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.9.1, har lukket afdeling været benævnt ”lukket disciplinærafdeling” grundet overførsel til lukket afdeling fra åben afdeling eller halvlukket regi. I lovforslaget skabes der mulighed for anbringelse af drabsdømte i lukket afdeling, hvorfor betegnelsen ”lukket disciplinærafdeling” ikke gør sig gældende for så vidt angår denne type anbringelse.

Med den foreslåede ordning forudsættes det, at personer dømt for overtrædelse af kriminallovens § 86, stk. 1, dvs. manddrab, afsone efter den foreslåede § 197, stk. 4, således at den pågældende skal afsone på lukket afdeling, uden at der skal foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

For så vidt angår personer, der er under 18 år og dømmes for overtrædelse af kriminallovens § 86, stk. 1, vil kriminallovens § 146, stk. 2 fortsat finde anvendelse, hvorefter en gerningsmand under 18 år ikke må dømmes til anbringelse i fængsel, medmindre særlige omstændigheder gør sådan anbringelse påkrævet.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at anbringelse af en gerningsmand under 18 år i lukket afdeling alene bør finde sted efter en konkret vurdering, hvor særligt tungtvejende forhold tilsiger det. Her bør der tages højde for hensynet til barnets rettigheder, herunder at FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder foreskriver, at anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn, der i konventionen defineres som en person under 18 år, kun må ”bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum”, jf. artikel 37 b.

Det foreslås således i et nyt stk. 5, at det foreslåede stk. 4 ikke gælder for 15-17-årige, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen eller den unges forhold taler herfor.

Der er imidlertid behov for, at Ledelsen af Grønlands Fængsler efter en konkret vurdering kan træffe bestemmelse om, at den dømte under 18 år skal anbringes i en lukket afdeling, såfremt afgørende hensyn til retshåndhævelsen eller den unges forhold taler herfor.

Undtagelserne vil eksempelvis kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor Ledelsen af Grønlands Fængsler under henvisning til karakteren af den pådømte kriminalitet eller grundet forhold under en eventuel varetægtsfængsling vurderer, at den unge drabsdømte har et særligt behov for at afsone på en lukket afdeling. I den forbindelse vil det kunne have betydning, om den dømte inden for kort tid fylder 18 år.

Endelig foreslås det i et nyt stk. 6, at Ledelsen af Grønlands Fængsler undtagelsesvist skal kunne bestemme, at fuldbyrdelsen af en foranstaltning med fængselsanbringelse for overtrædelse af kriminallovens § 86, stk. 1, ikke skal ske i lukket afdeling efter den foreslåede § 197, stk. 4, hvis den dømtes helbred eller andre særlige omstændigheder taler herfor, jf. nedenfor.

Træffer Ledelsen af Grønlands Fængsler efter den foreslåede § 197, stk. 6, bestemmelse om, at fuldbyrdelse ikke skal ske i lukket afdeling, vil anbringelse af den dømte finde sted efter de almindeligt gældende regler i kriminallovens § 197, stk. 1-3.

Det forudsættes, at der skal foreligge lægelig dokumentation for, at den dømtes påbegyndelse af afsoning i en lukket afdeling vil være skadeligt for den pågældendes helbred. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis den dømte har demenssygdom eller andre former for mental sygdom. Det vil ligeledes kunne være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at afsone i en lukket afdeling.

Andre særlige omstændigheder kan bl.a. foreligge, hvor det ud fra oplysninger om den dømtes konkrete forhold, kriminalitetens art eller sagen i øvrigt findes sikkerhedsmæssigt forsvarligt at placere den pågældende til afsoning under lempeligere forhold i en åben afdeling.

Det foreslås videre i § 199, stk. 3, at en indsat i lukket afdeling, der er fængselsanbragt i medfør af § 197, stk. 4, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led. Der henvises nærmere til pkt. 2.10 nedenfor.

I lyset af de aktuelle kapacitetsudfordringer i Grønland foreslås det, at lovforslagets § 1, nr. 13-15, 17 og 18, imidlertid først sættes i kraft på det tidspunkt, hvor de nye lukkede fængselspladser, der blev besluttet med *Aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030*, er etableret.

Henset til den senere ikrafttrædelse af bestemmelserne, forudsættes det, at personer, der er dømt for manddrab i medfør af kriminallovens § 86, stk. 1 – indtil de lukkede fængselspladser er etableret – skal fuldbyrde den idømte foranstaltning med fængselsanbringelse i halvlukket regi, jf. § 197, stk. 2.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 13-15, 17 og 18 og § 3, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

2.10. Overførsel af drabsdømte i lukket afdeling til åben afdeling

2.10.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 194, træffer Ledelsen af Grønlands Fængsler afgørelse om anbringelse i og overførsel mellem institutionerne.

I medfør af § 200 fastsætter Ledelsen af Grønlands Fængsler regler om behandlingen af sager om anbringelse og overførsel efter §§ 195-199.

Det følger af kriminallovens § 199, stk. 1, at en indsat i lukket afdeling skal overføres til åben afdeling, når anbringelse i lukket afdeling ikke længere er nødvendig af hensyn til sikkerheden og en lempeligere anbringelse i øvrigt ikke er utilrådelig. Ved afgørelsen om overførsel finder § 197, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

Efter § 199, stk. 2, skal en indsat i halvlukket regi overføres til åbent regi, når hensynet til retshåndhævelsen ikke længere taler herimod.

Det fremgår af bemærkningerne, at bestemmelsen regulerer forpligtelsen til at overføre en indsat til lempeligere afsoningsforhold, når en mere indgri-

bende anbringelse ikke længere er påkrævet, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687.

Efter kriminallovens § 214 kan der gives tilladelse til færden uden for institutionen (udgang).

I medfør af § 214, stk. 1, kan en indsat få tilladelse til udgang, når 1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, 2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat fuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen. Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.1.

Under ophold i halvlukket regi har den indsatte ikke tilladelse til beskæftigelse uden for fængslet og ikke tilladelse til udgang i øvrigt, medmindre særlige forhold taler derfor, jf. § 214, stk. 2.

Det følger af § 214, stk. 3, at under ophold i lukket afdeling har den indsatte ikke tilladelse til beskæftigelse uden for fængslet og ikke tilladelse til udgang i øvrigt. Udgang kan dog tillades som led i et udslusningsforløb, eller når særlige forhold i øvrigt taler derfor.

Tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes i foranstaltningstiden, jf. § 214, stk. 4.

Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte ikke begår nyt kriminelt forhold og kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug af udgangstilladelsen eller for at imødekomme hensynet til retsfølelsen, jf. § 214, stk. 5.

Efter § 214, stk. 6, kan en tilladelse til udgang tilbagekaldes, hvis 1) den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de fastsatte vilkår for tilladelsen eller på ny begår kriminelt forhold eller 2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

Ledelsen af Grønlands Fængsler fastsætter regler om tilladelse til udgang, jf. § 214, stk. 7. Det følger af bemærkninger til kriminalloven, at det forud-

sættes, at Ledelsen af Grønlands Fængsler fastsætter nærmere regler om tilladelse til udgang, herunder at tilladelse til udgang i almindelighed først kan gives efter ophold i et bestemt tidsrum i institutionen og efter udståelse af en bestemt del af anbringelsestiden, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1691. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 1157 af 7. december 2009 om udgang til indsatte i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen).

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som anført ovenfor, skal en indsat i lukket afdeling overføres til åben afdeling, når anbringelse i lukket afdeling ikke længere er nødvendig af hensyn til sikkerheden og en lempeligere anbringelse i øvrigt ikke er utilrådelig, jf. § 199, stk. 1.

Med den foreslåede bestemmelse i § 197, stk. 4, vil fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skulle ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter kriminallovens § 86, stk. 1. Der henvises til pkt. 2.9.2 ovenfor.

Som det fremgår af forarbejderne til § 199, regulerer bestemmelsen en forpligtelse til at overføre en indsat til lempeligere afsoningsforhold, når en mere indgribende anbringelse ikke længere er påkrævet, jf. ovenfor. I lyset af at overførsel af en indsat i lukket afdeling til åben afdeling efter § 199, stk. 1, skal ske, når anbringelse i lukket afdeling ikke længere er nødvendig af hensyn til sikkerheden, og en lempeligere anbringelse i øvrigt ikke er utilrådelig, bør der efter Justitsministeriets opfattelse ikke (nødvendigtvis) kunne ske overførsel efter denne bestemmelse, når der er tale om en indsat, som er anbragt i lukket afdeling efter den foreslåede § 197, stk. 4, idet anbringelsen på lukket afdeling ikke er sket af hensyn til sikkerheden.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at der bør fastsættes regler for, hvornår der skal ske overførsel af indsatte dømt for manddrab i lukket afdeling til åben afdeling.

Det foreslås således, at der i kriminallovens § 199 indsættes et nyt stk. 3, hvorefter en indsat i lukket afdeling, der er anbragt i medfør af § 197, stk. 4, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang efter i § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

Som angivet under pkt. 2.10.1, følger det af § 214, stk. 3, 1. pkt., at den indsatte under ophold i lukket afdeling ikke har tilladelse til beskæftigelse uden for fængslet og ikke tilladelse til udgang i øvrigt. Udgang kan dog tillades som led i et udslusningsforløb, eller når særlige forhold i øvrigt taler derfor, jf. 2. pkt.

Henset til lovovertrædelsens grovhed og af hensyn til retsfølelsen er det Justitsministeriets vurdering, at personer dømt for manddrab efter § 86, stk. 1, der afsoner i lukket afdeling, først bør kunne tillades udgang, når den indsatte har udstået en bestemt del af anbringelsestiden.

Den indsatte bør således efter Justitsministeriets opfattelse have udstået en femtedel af den samlede anbringelsestid, før den pågældende vil kunne tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

Som det fremgår under pkt. 2.10.1, fastsætter Ledelsen af Grønlands Fængsler regler om tilladelse til udgang, jf. § 214, stk. 7. Det forudsættes således, at Ledelsen af Grønlands Fængsler fastsætter nærmere regler om en sådan tidsmæssig betingelse for så vidt angår personer, der er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1. De nærmere regler herom vil skulle fastsættes i udgangsbekendtgørelsen.

Den foreslåede § 199, stk. 3, vil derfor medføre, at en indsat i lukket afdeling, der er anbragt i medfør af § 197, stk. 4, skal overføres til åben afdeling, når den fastsatte tidsmæssige betingelse er opfyldt i overensstemmelse med § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

I medfør af kriminallovens § 194 vil det være Ledelsen af Grønlands Fængsler, der træffer afgørelse om overførsel, herunder overførsel af indsatte i lukket afdeling, anbragt efter den foreslåede § 197, stk. 4, til åben afdeling, når den tidsmæssige betingelse i medfør af § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led er opfyldt.

Som det fremgår under pkt. 2.9.2 foreslås det, at lovforslagets § 1, nr. 13-15 først bliver sat i kraft på det tidspunkt, hvor de nye lukkede fængselspladser, der blev besluttet med *Aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030*, er etableret. Det fremgår endvidere, at det på denne baggrund forudsættes, personer, der er dømt for manddrab i medfør af kriminallovens § 86, stk. 1 – indtil de lukkede fængselspladser er etableret – skal fuldbyrde den idømte foranstaltning med fængselsanbringelse i halvlukket regi, jf. § 197, stk. 2.

Der tilsigtes ikke en ændring af reglerne for overførsel af indsatte i halvlukket regi til åben regi i medfør af kriminallovens § 199, stk. 2, om at en indsat i halvlukket regi skal overføres til åben afdeling, når hensynet til retshåndhævelsen ikke længere taler herimod.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 17 og 18 bemærkningerne hertil.

2.11. Overførsel af indsatte i åben afdeling til en anden åben afdeling for at yde pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand eller for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste

2.11.1. Gældende ret

Det følger af kriminallovens § 194, at ledelsen af Grønlands Fængsler træffer afgørelse om anbringelse i og overførsel mellem institutionerne.

Efter kriminallovens § 198, stk. 1, kan en indsat i åben afdeling, jf. § 197, stk. 1 og 2, overføres til lukket afdeling, hvis den pågældende 1) er undvejet eller har forsøgt herpå eller 2) begår ny kriminalitet.

Efter kriminallovens § 198, stk. 2, kan en indsat i en åben afdeling overføres til en anden åben afdeling hvis 1) den indsatte er undvejet eller har forsøgt herpå, 2) den indsatte begår ny kriminalitet eller grov overtrædelse af institutionens regler, 3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb, 4) den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor, eller 5) hensynet til den samlede udnyttelse af institutionerne under Grønlands Fængsler gør det nødvendigt.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at hvis den indsatte ikke samtykker i overførslen, kan en anvendelse af bestemmelsen i stk. 1 komme på tale, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687.

Det fremgår af bemærkningerne, at bestemmelsen regulerer adgangen til at overføre en indsat til mere indgribende, henholdsvis ligeartede afsoningsforhold, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687.

Nærhedsprincippet i medfør af kriminallovens § 196, stk. 1, jf. også ovenfor under pkt. 2.9, og betingelserne for fravigelsen heraf i § 196, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse ved afgørelser efter § 198 om overførsel, jf. § 196, stk. 3.

Nærhedsprincippet kan således fraviges i en række forskellige tilfælde, der er opregnet i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 1-8. Dette kan bl.a. ske for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, jf. § 196, stk. 2, nr. 4, eller for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste, jf. nr. 5.

Adgangen til at fravige nærhedsprincippet for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand og for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste blev indsat i kriminalloven ved lov nr. 572 af 10. maj 2022.

Adgangen til at fravige nærhedsprincippet for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand blev indført med henblik på at styrke de kriminalpræventive indsatser i Grønlands Fængsler, herunder med henvisning til etableringen af motivationsbehandlingspladser og anbringelsen af dømte seksualforbrydere i Fængslet i Nuuk, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 126 som fremsat, side 57-58.

Det fremgår af bemærkningerne, at adgangen til at fravige nærhedsprincippet for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste, har til formål at undgå, at der opstår mistanke om, at den ansatte ikke kan udføre tjenesten korrekt og uafhængigt. Bestemmelsen forudsættes anvendt mere restriktivt end den tilsvarende bestemmelse i den danske straffuldbyrdelseslov, idet fravigelse af nærhedsprincippet i Grønland pga. bl.a. de geografiske afstande typisk er mere indgribende for den domfældte, end det typisk vil være i Danmark, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 126 som fremsat, side 132.

Som en del af de indsatte rettigheder og pligter under opholdet i institutionen, følger det af kriminallovens § 209, stk. 1, at en indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand. Det følger endvidere af § 209, stk. 2, at justitsministeren kan fastsætte regler om overførsel af indsatte til en institution under Danmarks Fængsler med henblik på lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand, jf. § 209, stk. 1.

I Danmark blev der ved lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven) bl.a. indført hjemmel til, at en indsat kan overføres mellem ensartede institutioner, jf. lovens § 26, stk. 1, nr. 1-8, herunder for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, jf. nr. 3, og for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste, jf. nr. 8.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Efter kriminallovens § 198, stk. 2, kan en indsat i en åben afdeling overføres til en anden åben afdeling efter betingelserne i nr. 1-5. De nuværende betingelser giver ikke adgang til at overføre en indsat i en åben afdeling til en anden åben afdeling for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand eller for at undgå at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der bør indføres hjemmel til, at Grønlands Fængsler kan træffe beslutning om, at en indsat i en åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand samt i tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Pædagogisk og anden særlig bistand kan eksempelvis dække over særlig socialpædagogisk støtte, en passende uddannelsesmæssig bistand eller andre særlige behandlings- eller støtteforløb for den indsatte, herunder f.eks. motivationsbehandling til personer, der er dømt for seksualkriminalitet. Baggrunden for den foreslåede ændring er, at en sådan pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand i nogle tilfælde kun kan ydes – eller kan ydes bedre – i en anden åben afdeling.

Som det fremgår i pkt. 2.11.1 foreligger der hjemmel i den danske straffuldbyrdelseslov til, at en indsat kan overføres mellem åbne fængsler for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand og for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste, jf. straffuldbyrdelseslovens § 26, stk. 1, nr. 3 og 8.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at hensynet til at kunne overføre indsatte mellem åbne afdelinger, hvis det må anses for nødvendigt for at yde

den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand og for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste tilsvarende gør sig gældende for Grønland.

Som angivet ovenfor i pkt. 2.11.1, vil det være i overensstemmelse med nærhedsprincippet i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 4 og nr. 5, at fuldbyrdelsen af en fængselsdom for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand og for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes to nye numre i kriminallovens § 198, stk. 2, hvorefter en indsat i en åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand eller hvis det må anses for nødvendigt for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste. Det foreslåede svarer i vidt omfang til den danske straffuldbyrdelseslovs § 26, stk. 1, nr. 3 og nr. 8.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 16 og bemærkningerne hertil.

2.12. Overførsel af indsatte til Danmark

2.12.1. Gældende ret

Kriminalloven indeholder i dag ikke hjemmel til administrativt at overføre indsatte i fængsler i Grønland til afdelinger under Danmarks Fængsler, jf. dog kriminallovens § 209, stk. 2.

Det følger af kriminallovens § 209, stk. 1, at en indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand. I medfør af § 209, stk. 2, kan justitsministeren fastsætte regler om overførsel af indsatte til en institution under Danmarks Fængsler med henblik på lægebehandling eller anden sundhedsmæssig bistand. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 748 af 1. juli 2019 om overførsel af indsatte til sundhedsmæssig behandling i Danmark.

2.12.1.1. Den tidligere ordning

Kriminallovens regler om anbringelse og overførsel af indsatte undergik en revision med lov nr. 1718 af 27. december 2018. Dette skete som følge af

åbningen af fængslet i Nuuk, hvor der blev etableret et en forvaringsafdeling, der bl.a. herefter kunne huse forvaringsdømte.

Formålet med lovændringen var bl.a. at ophæve de bestemmelser i kriminalloven, der gav retten mulighed for at anbringe eller overføre dømte til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark (nu Danmarks Fængsler).

De tidligere regler om anbringelse og overførsel af dømte udsprang af det åbne fængselssystem i Grønland, der ikke havde den fornødne kapacitet til at huse forvaringsdømte eller andre dømte, der under anbringelse viste sig at opfylde kriterierne for en forvaringsdom. Dette medførte, at retten kunne træffe afgørelse om, at dømte skulle anbringes i eller overføres til en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, jf. de dagældende § 148, stk. 3, og § 161, stk. 2 og 4.

Den dagældende § 161, stk. 2, gav mulighed for, at retten kunne bestemme, at en gerningsmand med en psykisk afvigelse, der ikke var omfattet af kriminallovens § 156, stk. 1, kunne dømmes til anbringelse på ubestemt tid i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, hvis den dømte på grund af sin psykiske afvigelse blev anset som værende uegnet til anbringelse i anstalt (nu fængsel) i Grønland, eller såfremt en anbringelse i anstalt i Grønland ikke gav tilstrækkelig sikkerhed.

Kriminallovens § 161, stk. 4, gav retten mulighed for at bestemme, at en forvaringsdømt kunne overføres til en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, hvis anstaltsanbringelse i Grønland viste sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Herudover gav kriminallovens § 148, stk. 3, mulighed for, at retten kunne bestemme, at den dømte skulle overføres til en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, når vedkommende efter dom måtte anses for værende omfattet af § 161, stk. 2, jf. stk. 1, om kriterierne for en forvaringsdom. Dette forudsatte, at en overførsel ikke kunne ske i medfør af § 234, om fuldbyrdelse i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for kriminalforsorgen (nu Grønlands Fængsler pensioner og i institutioner m.v. uden for Grønlands Fængsler).

Ved vedtagelse af lov nr. 1718 af 27. december 2018 blev § 148, stk. 3 og § 161, stk. 2-4, ophævet. Som følge heraf indeholder kriminalloven derfor i

dag ikke hjemmel til efter rettens bestemmelse at anbringe eller overføre indsatte i fængsler i Grønland til institutioner under Danmarks Fængsler, jf. dog kriminallovens § 209.

2.12.1.2. Overførsel

Kriminalloven indeholder herudover en række andre bestemmelser, som omhandler overførsel af indsatte i åbent eller halvlukket regi til lukket afdeling, ligesom kriminalloven indeholder mulighed for overførsel af forvaringsdømte fra åben afdeling til forvaringsafdeling og fra forvaringsafdeling til åben afdeling i Grønland, jf. §§ 198 og 199 og § 241, stk. 4 og stk. 5.

Efter § 198, stk. 1, kan en indsat i åben afdeling overføres til lukket afdeling, hvis den pågældende er undvejet eller har forsøgt herpå eller begår ny kriminalitet. Det fremgår af bemærkningerne til § 198, at bestemmelsen i stk. 1, nr. 1 og 2, fastsætter betingelserne for at overføre en indsat til den lukkede disciplinærafdeling i Nuuk og omfatter overførsel af indsatte fra både åbent og halvlukket regi, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687.

Efter § 199, stk. 1, skal en indsat i lukket afdeling overføres til åben afdeling, når anbringelse i lukket afdeling ikke længere er nødvendig af hensyn til sikkerheden, og en lempeligere anbringelse i øvrigt ikke er utilrådelig. Bestemmelsen regulerer dermed pligten til overførsel fra den lukkede disciplinærafdeling i Nuuk, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1687.

Bestemmelserne i § 198, stk. 1, og § 199, stk. 1, har således specifikt til formål at regulere administrativ overførsel til og fra lukket afdeling.

Kriminallovens § 241, stk. 4 og 5, vedrører overførsel af forvaringsdømte. Bestemmelserne blev indsat ved lov nr. 1718 af 27. december 2018.

Det fremgår af kriminallovens § 241, stk. 4, at Ledelsen af Grønlands Fængsler kan bestemme, at en indsat i åben afdeling, som er idømt forvaring efter kriminallovens § 161, skal overføres til en forvaringsafdeling, hvis anbringelse i åben afdeling viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at der vil kunne ske overførsel af indsatte til forvaringsafdeling i tilfælde, hvor overførslen må anses

for påkrævet, fordi den indsatte ikke kan rummes inden for rammerne af det åbne fængselssystem, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 19 som fremsat side 16.

Det følger endvidere af bemærkningerne, at bestemmelsen f.eks. vil kunne finde anvendelse i situationer, hvor den indsatte på grund af sin adfærd udgør en sikkerhedsmæssig risiko for medindsatte, personale eller andre i fængslet, og i situationer, hvor den indsatte er undvejet eller har forsøgt herpå, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 19 som fremsat side 16.

Bestemmelsen finder endvidere anvendelse i situationer, hvor de fysiske rammer i fængslet ændres på en sådan måde, at det ikke længere kan anses for sikkerhedsmæssigt forsvarligt, at den indsatte er anbragt i fængslet. Det forudsættes i den forbindelse at Ledelsen af Grønlands Fængsler tager stilling til spørgsmålet om overførsel til en forvaringsafdeling på et sådant tidspunkt, at overførsel til forvaringsafdeling kan ske, inden ændringerne i fængslets fysiske rammer iværksættes, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 19 som fremsat side 16.

Det fremgår af § 241, stk. 5, 1. pkt., at Ledelsen af Grønlands Fængsler kan bestemme, at en indsat i forvaringsafdeling skal overføres til en åben afdeling, når det må anses for formålstjenligt og foreneligt med sikkerhedsmæssige hensyn.

Fælles for overførselsbestemmelserne i §§ 198 og 199 og § 241, stk. 4 og 5, er, at de udelukkende regulerer en adgang til at overføre indsatte mellem afdelinger i Grønland.

Det følger af kriminallovens § 246, stk. 1, at endelige administrative afgørelser, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kan kræves indbragt til prøvelse for retten i nærmere opregnede situationer, herunder afgørelser efter kriminallovens § 236 om nægtelse af prøveløsladelse efter § 149, jf. § 246, stk. 1, nr. 1.

Hvis en afgørelse efter § 246, stk. 1, nr. 1, opretholdes, kan spørgsmålet i medfør af kriminallovens § 252, 1. pkt., på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra beslutningens afsigelse. Det følger af § 252, 2. pkt., at afgørelser efter § 246, stk. 1, nr. 2-6, ikke på ny kan indbringes for retten.

2.12.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som beskrevet ovenfor i pkt. 2.12.1.1 indeholdt kriminalloven forud for lov nr. 1718 af 18. december 2018 hjemmel til at anbringe og overføre forvaringsdømte til psykiatrisk ledet fængsel under kriminalforsorgen i Danmark (nu Danmarks Fængsler) i kriminallovens § 148, stk. 3, og § 161, stk. 2-4.

Som beskrevet oven for i pkt. 2.12.1.1 har det siden lovændringen således udelukkende været muligt at anbringe i eller overføre dømte personer mellem institutioner under Grønlands Fængsler.

Styrelsen for Danmarks Fængsler har anbefalet et lovgivningsinitiativ, efter inddragelse af Grønlands Fængsler, hvorefter det foreslås, at der bliver skabt mulighed for i undtagelsestilfælde at overføre indsatte i Grønland til et fængsel eller arresthus i Danmark.

Der kan ifølge Grønlands Fængsler undtagelsesvist opstå sikkerhedsmæssige udfordringer med at håndtere enkelte indsatte, som i Danmark ville være indsat på en særligt sikret afdeling. Det er Grønlands Fængslers vurdering, at sådanne situationer alene vil kunne opstå i ganske få tilfælde, hvor der sidder særligt farlige og udadreagerende indsatte i en afdeling under Grønlands Fængsler. Som eksempel herpå oplyser Grønlands Fængsler, at en indsat har været i stand til at bryde remme i sikringscellen, og at en anden har været i stand til at ødelægge en celledør med håndjernsluge i isolationsafdelingen, hvorefter den indsatte kunne træde ud af cellen.

I Danmark er der aktuelt fire særligt sikrede afdelinger, som alle har celler med håndjernsluge. Når betingelserne for overførsel i øvrigt er opfyldt, giver dette mulighed for at flytte en særligt svært håndterbar indsat til en anden ensartet afdeling, bl.a. for at få den indsatte væk fra de personer, der har været udsat for vold og/eller trusler fra den pågældende. I Grønland findes der aktuelt én lukket afdeling, og der er derfor ikke i Grønland mulighed for at flytte en særligt svært håndterbar indsat til en anden lukket afdeling.

Grønlands Fængsler har påpeget, at den aktuelle udfordring ikke ses løst ved etablering af en særligt sikret afdeling i Nuuk, uagtet at der eventuelt på sigt arbejdes mod at etablere en sådan sikret afdeling i Grønland, da det ikke vil kunne sikres, at medarbejdere der har været udsat for vold eller trusler, ikke igen vil skulle håndtere den pågældende indsatte. Herudover vil episoder, der eventuelt måtte finde sted i en særligt sikret afdeling i Grønland, ikke kunne følges op af en periodevis overførsel til anden afdeling.

Justitsministeriet er enig i Styrelsen for Danmarks Fængsleres forslag og finder således, at det er nødvendigt at indføre en hjemmel i kriminalloven, hvorefter det undtagelsesvist vil blive muligt administrativt at overføre indsatte anbragt i en afdeling under Grønlands Fængsler til fængsel eller arresthus i Danmark.

Henset til en sådan afgørelses indgribende karakter er det Justitsministeriets vurdering, at en tilbageførsel hyppigt skal overvejes af egen drift, ligesom en afgørelse om overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark eller en afgørelse om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus i Danmark skal være underlagt domstolsprøvelse, jf. nedenfor.

Det foreslås således, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om overførsel til eller fra fængsel eller arresthus i Danmark efter §§ 199 a og 199 b, jf. den foreslåede § 200 a. Det foreslås endvidere, at den indsatte placeres og behandles efter den danske straffuldbyrdslov. Det vil således være Danmarks Fængsler, som efter de danske regler tager stilling til, i hvilken institution den pågældende skal anbringes, jf. den foreslåede § 200 b.

På samme måde er det de danske regler, som finder anvendelse, i det omfang der under opholdet i Danmark er behov for at overføre den indsatte mellem institutioner i Danmark, jf. den foreslåede § 200 c. Dette omfatter dog ikke reglerne vedrørende afgørelse om prøveløsladelse, der foreslås truffet efter reglerne i kriminallovens § 162 og §§ 235-237, jf. den foreslåede § 200 d.

Justitsministeriet finder i den forbindelse, at afgørelser dels om overførsel til Danmark, dels om at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus, dvs. afslag på overførsel (tilbageførsel) til Grønland på grund af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn relateret til den dømte er af en så indgribende karakter, at de foreslås omfattet af kriminallovens § 246 om særlig adgang til domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser.

Ændringsforslaget indebærer endvidere, at Danmarks Fængsler jævnligt skal tage spørgsmålet om den anbragtes overførsel til en afdeling i Grønland op til overvejelse, uanset om den anbragte anmoder herom, med henblik på at sikre, at den dømte ikke er anbragt under mere restriktive forhold end nødvendigt.

I forlængelse heraf foreslås det at ændre kriminallovens § 252 med henblik på at fastsætte, at endelige administrative afgørelser efter den foreslåede bestemmelse i § 199 a om overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark eller

en afgørelse efter § 199 b om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus i Danmark på grund af ordens- eller sikkerhedsmæssigt funderede hensyn relateret til den konkrete dømte, kan indbringes for retten på ny, når der er forløbet 6 måneder fra beslutningens afsigelse. En afgørelse om at den dømte skal overføres (tilbageføres) til Grønland vil derimod ikke kunne indbringes til prøvelse for retten.

Der henvises til bemærkningerne til de enkelte ændringer i lovforslagets § 1, nr. 19, 20, 24 og 25.

2.13. Justering af reglerne for indgreb over for den indsatte

2.13.1. Gældende ret

2.13.1.1. Magtanvendelse over for indsatte i Grønlands Fængsler

Kriminallovens § 222 regulerer Grønlands Fængslers magtanvendelse over for den indsatte ved fuldbyrdelse af domme med afsoning i fængsel i Grønland.

Efter kriminallovens § 222, stk. 1, kan en institution anvende magt over for en indsat hvis det er nødvendigt 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, 3) for at hindre undvigelse eller standse undvegne eller 4) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Magtanvendelse kan i medfør af kriminallovens § 222, stk. 2, ske ved greb, skjold, stav og peberspray. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen udgør en udtømmende lovfæstelse af de formål, der kan begrunde magtanvendelse, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1693.

Det almindelige proportionalitetsprincip finder anvendelse efter kriminallovens § 222, stk. 3, hvorefter magtanvendelse ikke må gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Magtanvendelse skal endvidere foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. kriminallovens § 222, stk. 4, og der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller hvis den indsatte anmoder om lægehjælp.

Efter kriminallovens § 222, stk. 5, fastsætter ledelsen af Grønlands Fængsler regler om anvendelse af magt over for indsatte. På baggrund af denne bestemmelse har Grønlands Fængsler udstedt bekendtgørelse nr. 619 af 3. juni 2019 om anvendelse af magt over for indsatte i anstalter (magtanvendelsesbekendtgørelsen).

Ifølge magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3 kan magtanvendelse kun ske ved greb, skjold, stav og peberspray i overensstemmelse med retningslinjer fra direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland (nu Grønlands Fængsler).

Der er desuden i magtanvendelsesbekendtgørelsen fastsat nærmere regler om anvendelsen af de enkelte magtmidler, herunder hvornår de enkelte magtmidler må bæres, og hvordan de må anvendes. For så vidt angår peberspray fremgår det bl.a. af bekendtgørelsens § 9, at før peberspray anvendes, skal det så vidt muligt tilkendegives over for den indsatte, at peberspray vil blive anvendt, hvis personalets påbud ikke efterkommes. Det skal så vidt muligt sikres, at den indsatte har mulighed for at efterkomme personalets påbud.

2.13.1.2 Anvendelse af sikringsmidler i institutionerne under Grønlands Fængsler

Efter kriminallovens § 224, stk. 1, kan håndjern anvendes, hvis det er nødvendigt 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse eller 3) for at hindre undvigelse. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen udgør en udtømmende lovfæstelse af de betingelser, der efter gældende ret skal være opfyldt for at anvende håndjern, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1694.

Kriminallovens § 224, stk. 2, indeholder et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter håndjern ikke må anvendes, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Håndjern skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. § 224, stk. 3.

Efter kriminallovens § 224, stk. 4, fastsætter ledelsen af Grønlands Fængsler regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn. Bemyndigelsen er anvendt til udstedelse af bekendtgørelse nr. 1114 af 1. juli 2022 om anvendelse af sikringsmidler i anstalter (sikringsmiddelbekendtgørelsen).

Efter bekendtgørelsens § 10, stk. 1, skal der ved anvendelse af håndjern ske lægetilkald, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af håndjern, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp, jf. dog stk. 3, 2. pkt., hvorefter lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt.

Det følger af kriminallovens § 225, stk. 1, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at en indsat anbringes i sikringscelle og under anbringelse i sikringscelle tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand eller 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Kriminallovens § 225, stk. 2, indeholder et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. bestemmelsens stk. 3. Ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte. Lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt, jf. § 225, stk. 4.

Efter sikringsmiddelbekendtgørelsens § 5, stk. 1, skal en indsat, der er tvangsfikseret have en fast vagt. I tilfælde, hvor den indsatte ikke er tvangsfikseret, skal den pågældende jævnligt tilses af personalet, jf. stk. 2.

Tvangsfiksering kan efter sikringsmiddelbekendtgørelsens § 6 kun helt undtagelsesvist ske i over ét døgn. Hvis anvendelse af sikringsmidler varer mere end ét døgn, skal en læge orienteres dagligt, således at den pågældende bl.a. ud fra sit kendskab til den indsatte kan vurdere, om lægetilsyn er nødvendigt, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 4.

2.13.2 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

EMRK er inkorporeret i Grønland ved anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det følger af EMRK artikel 46, stk. 1, at medlemsstaterne forpligter sig til at rette sig efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols endelige dom i enhver sag, som de er part i.

Forpligtelsen til at rette sig efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols endelige dom i en sag, hvor staten er part, indebærer i henhold til praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at staten – hvis der er sket en krænkelse af EMRK – er forpligtet til at bringe krænkelsen til ophør og råde bod på de heraf følgende konsekvenser på en sådan måde, at tilstanden forud for krænkelsen i videst muligt omfang genoprettes (»restitutio in integrum«), jf. f.eks. *Papamichalopoulos m.fl. mod Grækenland* (sag nr. 14556/89), præmis 34. Staten har således pligt til at træffe de nødvendige individuelle og/eller generelle foranstaltninger for at bringe den konstaterede krænkelse til ophør og råde bod på konsekvenserne heraf i det omfang, det er muligt. Sådanne foranstaltninger skal ikke kun træffes i forhold til klager, men også i forhold til andre personer, der befinder sig i en lignende situation, jf. f.eks. *Kuric m.fl. mod Slovenien* (sag nr. 26828/06), præmis 132 og Jon Fridrik Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 6. udgave (2023), side 193.

Det har undtagelsens karakter, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i en dom påpeger de konkrete foranstaltninger, som en stat bør træffe for at råde bod på en krænkelse. Det er derfor som udgangspunkt overladt til staterne selv – under overvågning af Europarådets Ministerkomité – at vurdere, hvilke foranstaltninger der skal træffes til opfyldelse af staternes forpligtelser i medfør af EMRK artikel 46, forudsat at disse er forenelige med dommens konklusioner, jf. f.eks. *Scozzari og Giunta mod Italien* (sag nr. 39221/98 og 41963/98), præmis 249.

2.13.1.3 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 3. oktober 2023 i sagen El-Asmar mod Danmark (sagsnr. 27753/19)

Menneskerettighedsdomstolen afsagde den 3. oktober 2023 dom i sagen *El-Asmar mod Danmark* (sagsnr. 27753/19) om fængselsbetjentes brug af peberspray mod en indsat i en observationscelle i Enner Mark Fængsel. Dommen blev endelig den 3. januar 2024.

Menneskerettighedsdomstolen fandt, at Danmark havde krænket EMRK artikel 3 om bl.a. umenneskelig eller nedværdigende behandling ved, at myndighederne havde foretaget en ineffektiv efterforskning af fængselsbetjentes brug af peberspray i en observationscelle uden en forudgående advarsel, og det derved ikke kunne påvises, at anvendelsen af peberspray i den konkrete situation havde været strengt nødvendigt. Menneskerettighedsdomstolen henviser i *El-Asmar mod Danmark* indledningsvist til domstolens faste praksis om, at enhver fysisk magtanvendelse over for frihedsberøvede personer, der går ud over det strengt nødvendige ("strictly necessary") vurderet i forhold til den frihedsberøvedes egen handle måde, nedgør menneskets værdighed og udgør i princippet en krænkelse af EMRK artikel 3. Menneskerettighedsdomstolen udtaler, at peberspray er et lovligt magtmiddel til brug for retshåndhævelsesformål, men tilslutter sig Europarådets Torturkomité's opfattelse af, at peberspray er et potentielt farligt magtmiddel, der ikke bør anvendes i lukkede rum og aldrig bør anvendes mod fanger, som allerede er bragt under kontrol.

Menneskerettighedsdomstolens tilgang til peberspray i sagen ses at være i overensstemmelse med domstolens tidligere praksis, hvor det er fremhævet, at peberspray er et særligt farligt magtmiddel, som kan forårsage bl.a. åndedrætsproblemer, kvalme, opkastning, brystsmerter og allergi og i stærke doser bl.a. lungeskader, og som derfor ikke bør anvendes i lukkede rum og aldrig bør anvendes mod fanger bragt under kontrol, jf. bl.a. Menneskerettighedsdomstolens dom af 10. april 2012 i sagen *Ali Güneş mod Tyrkiet* (sagsnr. 9829/07), præmis 37-41, og dom af 13. februar 2014 i sagen *Tali mod Estland* (sagsnr. 66393/10), præmis 78. Et magtmiddels farlighed har betydning for vurderingen af, hvornår en magtanvendelse kan anses for at have været strengt nødvendigt. At peberspray anses for at være et særligt farligt magtmiddel medfører derfor, at kravene til, hvornår dets anvendelse er strengt nødvendigt, skærpes i forhold til andre magtmidler, der ikke har samme farlighed.

Dommen i *El-Asmar mod Danmark* skal således ses i sammenhæng med Menneskerettighedsdomstolens øvrige praksis, hvoraf det bl.a. følger, at det ved vurderingen af, om en konkret magtanvendelse var ”strengt nødvendig” kan være relevant at inddrage forskellige momenter, herunder bl.a. om der er tale om en pludseligt eller tilfældigt opstået situation, eller om myndigheden har haft tid og mulighed for at planlægge aktionen og træffe de nødvendige foranstaltninger samt om magtanvendelsen er resultatet af myndighedens egne handlinger eller undladelser. Magtanvendelsen skal desuden være strengt nødvendig i forhold til både de anvendte magtmidler og den faktisk anvendte magt. Anvendelsen af magt kan således være strengt nødvendig i en konkret situation, mens det anvendte magtmiddel samtidigt kan være uforholdsmæssigt. Farligheden af det anvendte magtmiddel indgår således i vurderingen af, om en magtanvendelse er strengt nødvendig. Der kan bl.a. henvises til Jon Fridrik Kjølbro (2023): *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 6. udgave, side 305 ff.

2.13.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som følge af dommen i sagen *El-Asmar mod Danmark* (sagsnr. 27753/19) vurderede Justitsministeriet, at det var hensigtsmæssigt at ændre den danske straffuldbyrdeelseslovs § 62, stk. 1, om magtanvendelse, så ordlyden af bestemmelsen blev ensrettet med sprogbrugen i Menneskerettighedsdomstolens praksis, hvorefter magtanvendelsen skal være ”strengt nødvendig”. Justitsministeriet fandt det samtidig hensigtsmæssigt tilsvarende at ændre straffuldbyrdeelseslovens § 65, stk. 1, om anvendelse af håndjern, og § 66, stk. 1, om anvendelse af sikringsceller med henblik på at ensrette sprogbrugen, jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 198 som fremsat.

Som det fremgår under pkt. 2.12.1. indeholder kriminalloven, magtanvendelsesbekendtgørelsen og sikringsmiddelbekendtgørelsen allerede i dag bestemmelser om anvendelse af magt over for indsatte i institutionerne under Grønlands Fængsler. Der stilles efter gældende ret bl.a. krav om, at magtanvendelsen i det enkelte tilfælde skal være nødvendigt, jf. kriminallovens § 222, stk. 1, og at den skal være i overensstemmelse med hhv. proportionalitetsprincippet og skånsomhedsprincippet, jf. stk. 3 og 4.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den gældende lovgivning på området er i overensstemmelse med EMRK artikel 3 om forbuddet mod bl.a. umen-

neskelig eller nedværdigende behandling samt Menneskerettighedsdomstolens praksis, herunder dommen *El-Asmar mod Danmark*.

Menneskerettighedsdomstolens afgørelse i *El-Asmar mod Danmark* medfører således ikke, at der gælder et absolut forbud mod anvendelse af peberspray, men dets særlige farlighed medfører et skærpet krav til, hvornår dets anvendelse kan anses for værende strengt nødvendigt, herunder til formålet med magtanvendelsen. På grund af pebersprays potentielt alvorlige virkninger skal alternative og mindre indgribende midler til rådighed i den konkrete situation imidlertid søges anvendt forud for peberspray. En strengt nødvendig anvendelse af peberspray vil endvidere som udgangspunkt forudsætte, at der er givet en forudgående advarsel, og at anvendelsen ikke kunne have været undgået ved bedre forberedelse og planlægning.

Justitsministeriet finder, at tilsvarende hensyn, som ligger til grund for ændring af ordlyden af bestemmelserne om magtanvendelse i den danske straf-fuldbyrdslovs, ligeledes gør sig gældende i forhold til kriminalloven.

Det vurderes derfor hensigtsmæssigt at ændre kriminallovens § 222, stk. 1, så ordlyden af bestemmelsen ensrettes med sprogbrugen i Menneskerettighedsdomstolens praksis, hvorefter magtanvendelsen skal være ”strengt nødvendig”.

Menneskerettighedsdomstolens faste praksis om, at retshåndhævende myndigheders magtanvendelse, som ikke er strengt nødvendig, udgør et brud på EMRK artikel 3, er ikke begrænset i forhold til anvendelse af magt efter kriminallovens § 222. Den samme betingelse vil således også gælde ved øvrige indgreb over for den indsatte, herunder ved anvendelse af sikringsmidler i form af håndjern og sikringsceller over for den indsatte.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at det er mest hensigtsmæssigt tilsvarende at ændre kriminallovens § 224, stk. 1, om anvendelse af håndjern, og § 225, stk. 1, om anvendelse af sikringsceller, så ordlyden af bestemmelserne ligeledes ensrettes med sprogbrugen i Menneskerettighedsdomstolens praksis, hvorefter magtanvendelsen skal være ”strengt nødvendig”.

De foreslåede ændringer indebærer, at Grønlands Fængsler således fortsat vil kunne anvende magt over for en indsat, hvis det er strengt nødvendigt for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre

selvmord eller anden selvbeskadigelse. Der vil desuden kunne anvendes magt, når det er strengt nødvendigt for at hindre undvigelse eller standse undvegne eller for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

I en akut situation vil anvendelse af peberspray således også fortsat kunne være strengt nødvendigt uden forudgående advarsel, hvis en farlig situation tilsiger det.

Kravet om, at anvendelsen af magt skal være strengt nødvendig, gælder fortsat for alle magtmidler, dvs. greb, skjold, stav og peberspray.

Det bemærkes, at der med ændringen heller ikke lægges op til en ændring af den gældende almindelige praksis for anvendelse af magtmidler. Det forudsættes som hidtil, at det mindst indgribende magtmiddel anvendes i en situation, hvor anvendelse af magt er strengt nødvendig. Hvilket magtmiddel, der i en konkret situation er mindst indgribende og dermed skal anvendes, vil fortsat bero på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er strengt nødvendigt, jf. kriminallovens § 222, stk. 1, samt under hensyntagen til proportionalitets- og skånsomhedsprincippet, jf. § 222, stk. 3 og 4.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 21-23, og bemærkningerne hertil.

2.14. Afskæring af klageadgang for afgørelser om overførsel af foranstaltninger fra Grønland til Danmark

2.14.1. Gældende ret

Kriminallovens kapitel 46 indeholder regler om overførsel af foranstaltninger mellem Grønland og de øvrige rigsdele.

Efter kriminallovens § 255, stk. 1, kan tilsyn og eventuelle vilkår fastsat i forbindelse hermed, der er fastsat i den ene del af riget, overføres til den anden del. Afgørelse herom træffes af justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil. Justitsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om tilsynets udøvelse.

Efter kriminallovens § 257 kan justitsministeren bestemme, at en fængselsdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. I så fald omsættes foranstaltningen til fængselsstraf af samme varighed som fastsat i dommen. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at overførelsesadgangen i § 257 navnlig tager sigte på de tilfælde, hvor den dømte ikke har en særlig tilknytning til Grønland, f.eks. i tilfælde hvor kriminaliteten er begået under et kortvarigt ophold i Grønland, men hvor sagen dog ikke er anlagt eller henvist til forfølgning i Danmark i medfør af kriminallovens § 7, jf. Folketings Tidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 35 som fremsat, side 1700.

Efter kriminallovens § 259 kan justitsministeren bestemme, at en grønlandsk forvaringsdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget, og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

I medfør af § 255, stk. 1, 2. pkt., og efter den ulovbestemte adgang til at delegere til en underordnet myndighed, blev det ved bekendtgørelse nr. 39 af 20. januar 2025 om delegation af justitsministerens beføjelser til at træffe afgørelse om overførsel af foranstaltninger m.v. efter kriminallov for Grønland til Direktoratet for Kriminalforsorgen fastsat, at justitsministerens beføjelser til at træffe afgørelse m.v. efter § 255, stk. 1, 2. og 3. pkt., § 257 og § 259 delegeres til Direktoratet for Kriminalforsorgen (nu Styrelsen for Danmarks Fængsler). Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. februar 2025.

Baggrunden for bekendtgørelsens udstedelse var en henvendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen (nu Styrelsen for Danmarks Fængsler) til Justitsministeriet. Direktoratet for Kriminalforsorgen spurgte ind til hvorvidt kompetencen til at træffe afgørelse i sager om overførelse af foranstaltninger fra Grønland til Danmark efter kriminallovens § 255, stk. 1, og § 257 og § 259 kunne anses for delegeret fra Justitsministeriet til direktoratet med henvisning til ophævelsen af direktoratets direkte referat til justitsministeren ved lov nr. 739 af 25. juni 2014, der trådte i kraft den 6. maj 2015. Der henvises til Grønlandsudvalget 2024-25, GRU Alm. del – Bilag 39.

Således varetager Styrelsen for Danmarks Fængsler i medfør af bekendtgørelsens § 1 beføjelserne til 1) i medfør af § 255, stk. 1, 2. pkt., i kriminallov for Grønland at træffe afgørelse om at overføre tilsyn og eventuelle vilkår fastsat i forbindelse hermed i det omfang, der er tale om tilsyn, der skal udøves i Danmark, 2) i medfør af § 255, stk. 1, 3. pkt., i kriminallov for Grønland at fastsætte nærmere bestemmelser om tilsynets udøvelse i det omfang, der er tale om tilsyn, der skal udøves i Danmark og 3) i medfør af § 257 i kriminallov for Grønland at bestemme, at en anstaltsdom (nu fængselsdom) skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget, og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér. Styrelsen for Danmarks Fængsler varetager endvidere beføjelserne til 4) i medfør af § 259 i kriminallov for Grønland at bestemme, at en grønlandsk forvaringsdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget, og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

Efter de gældende regler er der ikke i kriminalloven eller administrative forskrifter udstedt i medfør heraf fastsat nærmere regler om klageadgang for så vidt angår afgørelser om overførsel af foranstaltninger efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259.

Adgangen til at klage over afgørelser vedrørende overførsel af foranstaltninger følger dermed de almindelige forvaltningsretlige principper om administrativ rekurs.

Afgørelser om overførsel af foranstaltninger, der er truffet af Styrelsen for Danmarks Fængsler, kan herefter påklages til Justitsministeriets departement.

Det følger af kriminallovens § 260, stk. 1, at afgørelser efter §§ 256-259, inden 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kan kræves indbragt for retten til prøvelse. Anmodningen fremsættes over for den myndighed, der har truffet afgørelsen om overførsel.

Endelige afgørelser truffet af Grønlands Fængsler og Styrelsen for Danmarks Fængsler kan indbringes for retten i medfør af grundlovens § 63.

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der blev i 2015 gennemført en reorganisering af kriminalforsorgen (nu Danmarks Fængsler) ved vedtagelsen af lov nr. 739 af 25. juni 2014 (om bl.a. reorganisering af kriminalforsorgen). Forud for denne lovs vedtagelse havde Direktoratet for Kriminalforsorgen en særlig organisatorisk indplacering, som indebar et direkte referat til justitsministeren, som også henvist til under pkt. 2.14.1.

Dette indebar, at direktoratet ved afgørelse af konkrete sager og udfærdigelse af administrative forskrifter i visse nærmere tilfælde refererede direkte til justitsministeren og dermed traf afgørelser m.v. på ministerens vegne. Det direkte referat indebar også, at direktoratets afgørelser ikke kunne påklages til Justitsministeriet.

Direktoratet traf dermed endelige afgørelser i medfør af kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259.

Ved lov nr. 739 af 25. juni 2014, som trådte i kraft den 6. maj 2015, blev det direkte referat fra Direktoratet for Kriminalforsorgen (nu Styrelsen for Danmarks Fængsler) til justitsministeren ophævet. Herved fik direktoratet samme organisatoriske placering, som almindeligvis gælder for direktorater og styrelser. Justitsministeriets skrivelse af 5. maj 1980 om det direkte referat blev ved cirkulæreskrivelse nr. 9286 af 30 april 2015 ophævet administrativt med virkning fra 6. maj 2015.

Reorganiseringen af kriminalforsorgen i 2015 indebar bl.a. en generel afskæring af klageadgangen for direktoratets afgørelser efter den danske straffuldbyrdslov til Justitsministeriet, jf. lov nr. 739 af 26. juni 2014. Der blev i den forbindelse bl.a. henvist til direktoratets særlige indsigt i kriminalforsorgsfaglige og straffuldbyrdsretlige forhold, som Justitsministeriet ikke besidder i samme omfang, og at der bl.a. af denne grund ikke blev fundet grund til at give mulighed for at påklage direktoratets afgørelser til ministeriet, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 190 som fremsat, side 34. Der blev imidlertid ikke foretaget en tilsvarende afskæring af klageadgangen for direktoratets afgørelser efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259.

Det fremgår af orienteringen af Grønlandsudvalget af 19. december 2024, at Justitsministeriets vurderer, at kompetencen til at træffe afgørelse i sager

efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259 også efter den 6. maj 2015 var anset for delegeret til Direktoratet for Kriminalforsorgen, idet der ikke ved lovændringen af 25. juni 2014 var tilsigtet en ændring heri, og da direktoratet i praksis fortsatte med at træffe de nævnte afgørelser. Det bemærkes for god ordens skyld, at en overordnet myndigheds delegation af kompetence til en underordnet myndighed som udgangspunkt ikke kræver særlig hjemmel, og en manglende bekendtgørelse heraf kan ikke generelt anses for at medføre, at omfattede afgørelser bliver ugyldige. Der henvises til Grønlandsudvalget 2024-25, GRU Alm. del – Bilag 39.

Ved bekendtgørelse nr. 39 af 20. januar 2025, har justitsministeren delegeret beføjelsen til at træffe afgørelse efter § 255, stk. 1, 2. og 3. pkt., § 257 og § 259 til Styrelsen for Danmarks Fængsler.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der ikke behov for, at styrelsens afgørelser skal kunne påklages til Justitsministeriets departement. Dette var ligeledes retstilstanden forud for vedtagelsen af lov nr. 739 af 25. juni 2014, da Direktoratet for Kriminalforsorgen havde direkte referat til justitsministeren.

Dette skal navnlig ses i lyset af Styrelsen for Danmarks Fængslers særlige indsigt i fængselsfaglige og straffuldbyrddelsesretlige forhold af betydning for de omhandlede sager, som Justitsministeriet ikke besidder i samme omfang, og at der bl.a. af denne grund ikke skønnes at være grund til at give mulighed for at påklage styrelsens afgørelser efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259 til Justitsministeriets departement.

Det foreslås derfor at afskære klageadgangen i forhold til de afgørelser, hvor styrelsen træffer afgørelse.

Som følge heraf vil Styrelsen for Danmarks Fængsler fremover træffe en endelig administrativ afgørelse i sager om overførsel af foranstaltninger efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259.

Endvidere bemærkes det, at den særlige adgang til domstolsprøvelse, som følger af kriminallovens § 260, vil blive videreført uændret. Styrelsens afgørelser, der er omfattet heraf, vil således fortsat kunne indbringes for domstolene efter denne bestemmelse. Derudover vil der også være mulighed for at indbringe en afgørelse for Folketingets Ombudsmand.

Den foreslåede begrænsning i adgangen til at påklage afgørelser til Justitsministeriet afskærer desuden ikke Justitsministeriet fra – som tilsynsmyndighed – at gribe ind i konkrete sager, hvis styrelsen f.eks. har truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 26, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre et øget kapacitetsbehov for Grønland Fængsler på op til 1,8 pladser årligt fra 2027 og frem svarende til en årlig udgift på op til 3,5 mio. kr. Udgifterne afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.

Der forventes desuden merudgifter på ca. 0,6 mio. kr. årligt fra 2027 og frem for domstolene, som afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.

Der forventes herudover begrænsede økonomiske konsekvenser for politiet og anklagemyndigheden, som afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden [*] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Barnets Tarv Nu, Børnesagens Fællesråd, Bryd Tavsheden, Børns Vilkår, Dansk IT, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Kriminalpræventive Råd, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Everyday Sexism Project Danmark, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Forsvarerforeningen i Grønland (Illersuisut), Fængselsforbundet, Grønlandske Advokater (Nunatsinni Advokatit), Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Det Grønlandske Hus, Handicapforeningen i Grønland (KNIP), Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Kommunernes Landsforening, Kredsdommerforeningen, Kriminalforsorgsforeningen, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen SIND, Landsforsvareren for Grønland (Nunatta Illersuisuunera), Ligestillingsrådet i Grønland (Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanisamut Siunnersuisoqatigiit), Lægeforeningen, Nunatsinni Advokatit, Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat, PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet i Danmark, Psykiatrifonden, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Sipineq+, Qeqqata Kommunia.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindredgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for		Lovforslaget forventes at medføre et øget kapacitetsbehov for Grønland

stat, kommuner og regioner		<p>Fængsler på op til 1,8 pladser årligt fra 2027 og frem svarende til en årlig udgift på op til 3,5 mio. kr. Udgifterne afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.</p> <p>Der forventes desuden merudgifter på ca. 0,6 mio. kr. årligt fra 2027 og frem for domstolene, som afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.</p> <p>Der forventes herudover begrænsede økonomiske konsekvenser for politiet og anklagemyndigheden, som afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.</p>
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

I forbindelse med navneændringen af Kriminalforsorgen i Grønland til Grønlands Fængsler i 2026 vil en række begreber i kriminallov for Grønland ændres.

Det foreslås derfor overalt i loven at ændre: [»anstalt« til: »fængsel«, »anstaltsanbringelse« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsdom« til: »fængselsdom«, »anstaltsdommen« til: »fængselsdommen«, »anstaltsopholdet« til: »fængselsoopholdet«, »anstaltstid« til: »fængselstid«, »Direktoratet for Kriminalforsorgen« til: »Styrelsen for Danmarks Fængsler«, »Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland« til: »Ledelsen af Grønlands Fængsler«, »Kriminalforsorgen i Grønland« til: »Grønlands Fængsler«]

Til nr. 2

Kriminalloven indeholder ikke i dag en selvstændig bestemmelse om chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i kriminalloven som § 37 a, hvoraf det fremgår, at for chikane dømmes den, der krænker en af de i § 37 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikane den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme.

Udtrykkene »offentlig tjeneste eller hverv« og »under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme« skal forstås på samme måde som i kriminallovens § 37. Der henvises til pkt. 2.1.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvoraf det bl.a. fremgår, at bestemmelsen omfatter personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, kan være omfattet.

Den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 37 a omfatter for det første chikanøs »kontakt«, hvorved bl.a. forstås mundtlige eller skriftlige henvendelser. Henvendelser, der sker via elektronisk kommunikation, dvs. ved an-

vendelse af telefoni og internet m.v., vil også være omfattet. Sådanne henvendelser vil f.eks. kunne være e-mails, sms eller beskeder via sociale medier eller beskedtjenester, f.eks. Facebook, Instagram, X, WhatsApp eller tilsvarende medier.

Kontakt kan imidlertid forekomme på forskellige måder, og det er efter den foreslåede bestemmelse afgørende, om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra gerningspersonen til den beskyttede person. Det er derimod ikke afgørende, om kontakten sker direkte. Det forhold, at en meddelelse gennem f.eks. Facebook, blogs, debatfora m.v. på internettet ikke direkte er adresseret til den beskyttede person, er således ikke afgørende. Det er dog et krav, at meddelelsen må kunne anses for reelt rettet også til den beskyttede person, ligesom gerningspersonen må have forset til, at meddelelsen virker som en henvendelse til den beskyttede person.

Bestemmelsen omfatter også andre former for henvendelser (kontakt), herunder f.eks. henvendelser i form af ophold uden for den beskyttede persons bolig, aflevering eller tilsendelse af objekter m.v. Kontakt kan også bestå i, at en person går til et sted, som den pågældende ved, at den beskyttede person er på vej til.

Den foreslåede bestemmelse omfatter for det andet den, som på chikanøs vis »forfølger« en beskyttet person. Det kan eksempelvis forekomme ved, at den pågældende følger efter, iagttager eller overvåger en beskyttet person uden helt at nærme sig, således at adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt. Dette vil efter omstændighederne kunne være belastende i samme grad som egentlig kontakt.

Bestemmelsen omfatter for det tredje den, som på »anden måde chikanerer« den beskyttede person. Udtrykket »chikanere« skal i den forbindelse forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation. Der kan eksempelvis være tale om videooptagelse eller fotografering af den beskyttede person i private sammenhænge eller videregivelse, herunder offentliggørelse, af private personoplysninger m.v.

Den foreslåede bestemmelse forudsætter, at kontakten, forfølgelsen m.v. udgør en »krænkelse« af den beskyttede persons »fred«, og at der er tale om adfærd af en sådan karakter og grovhed, at der er tale om chikane af den pågældende person.

Det forudsættes i den forbindelse, at bestemmelsen omfatter handlinger, der generelt er egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred. Det indebærer, at der ikke stilles krav om, at den beskyttede persons fred i det konkrete tilfælde blev krænket.

Hvorvidt et tilfælde af kontakt, forfølgelse m.v. kan karakteriseres som en fredskrænkelse af den beskyttede person og dermed som en overtrædelse af bestemmelsen, skal afgøres ud fra en helhedsvurdering af sagens omstændigheder.

Kerneområdet for bestemmelsen vil være de tilfælde, hvor der ud fra sagens oplysninger, f.eks. stedet og tidspunktet for samt indholdet af henvendelserne m.v., ikke er tvivl om, at gerningspersonen har til formål at chikanere den pågældende.

En fredskrænkelse kan f.eks. bestå i hyppige, uønskede henvendelser eller i andre handlinger, der er ubehagelige eller forstyrrende på grund af deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt. En enkeltstående henvendelse kan efter omstændighederne have en sådan grovhed, at den vil kunne udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred og dermed være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Eksempelvis vil en personlig henvendelse på bopælen, hvor gerningspersonen kommer med krænkende udtalelser i almindelighed være af en sådan grovhed, at det vil falde ind under bestemmelsens anvendelsesområde.

Andre tilfælde af personlig kontakt m.v. til den beskyttede person f.eks. ved dennes private bopæl og på vej til og fra arbejde vil efter omstændighederne ligeledes kunne udgøre en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen bl.a. afhængig af kontaktens nærmere karakter, herunder indholdet af en eventuel ordveksling.

En enkelt chikanøs opringning eller besked vil i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen, men såfremt de chikanøse opringninger eller beskeder gentager sig, vil forholdet stille sig anderledes. Desto mere chikanøs opringningen eller beskeden er, desto færre chikanøse opringninger eller beskeder skal der til, før forholdet omfattes af den foreslåede bestemmelse. Eksempelvis vil hyppige opringninger eller offentliggørelse af privat telefonnummer med en opfordring til andre om at skabe en "sms-storm" eller lignende mod den beskyttede person kunne udgøre en fredskrænkelse om-

fattet af bestemmelsen. Det samme gælder en enkeltstående chikanøs handling, hvis gerningspersonen har viden om, at den beskyttede person også bliver chikaneret af lignende adfærd fra andre. En enkeltstående chikanøs opringning om natten vil efter sit indhold og formål også kunne udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen.

Meddelelse af urigtige oplysninger om eksempelvis alvorlige ulykker overgået en persons nærtstående eller lignende vil i almindelighed også udgøre en fredskrænkelser omfattet af den foreslåede bestemmelse.

For så vidt angår oprettelse af eller bidrag til en hjemmeside eller side på et socialt medie bemærkes det, at bestemmelsen navnlig er tiltænkt at skulle finde anvendelse på såkaldte hadsider eller lignende sider på internettet. Disse sider er kendetegnet ved, at deres indhold har til formål mere systematisk at forfølge, udstille eller krænke de pågældende, eksempelvis ved offentliggørelse af private personoplysninger, herunder private billeder, privat telefonnummer eller private adresser, og eventuelt i kombination med en nedsættende eller krænkende omtale af de pågældende. Det vil derimod i almindelighed ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis der alene er tale om gengivelse af oplysninger om eksempelvis offentligt ansattes hverv, f.eks. navnet på en embedsmand, der har truffet en administrativ afgørelse, eller en neutral gengivelse af andre offentligt tilgængelige oplysninger, f.eks. offentligt tilgængelige telefonnumre.

Enkeltstående eller et begrænset antal opslag på sociale medier eller på internettet i øvrigt, hvor der ikke er tale om en systematisk og gentagen forfølgelse m.v. af en eller flere personer, vil som udgangspunkt ikke være en fredskrænkelser omfattet af den foreslåede bestemmelse. Et enkeltstående opslag vil dog i særlige tilfælde kunne have en sådan grovhed, at det omfattes af bestemmelsen. Det vil bero på en konkret vurdering af opslagens indhold og karakter samt omstændighederne i øvrigt, om opslaget har en sådan grovhed. Opslaget skal dog under alle omstændigheder være egnet til at udgøre en krænkelser af den beskyttede persons fred, hvilket bl.a. vil kræve, at et opslag på f.eks. Facebook må anses for reelt rettet også mod den beskyttede person.

Der vil i almindelighed skulle lægges vægt på, om et tilfælde af kontakt, forfølgelse m.v. sker i en ikke-arbejdsmæssig sammenhæng eller en arbejdsmæssig sammenhæng, idet der i den sidstnævnte situation typisk vil skulle

noget mere til, før der er tale om en fredskrænkelser i bestemmelsens forstand.

Forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en ikke-arbejds-mæssig situation, dvs. i fritiden, vil således i almindelighed udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen, idet der typisk aldrig vil være nogen saglig grund til at foretage en sådan handling.

Derimod vil forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en arbejds-mæssig situation i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen. For eksempel vil det som udgangspunkt ikke være en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse at videofilme politibetjente, parkeringsvagter m.v. i forbindelse med deres arbejde i det offentlige rum. Der kan dog være tilfælde, som omfattes af bestemmelsen. Det vil bl.a. kunne være tilfældet, hvis der samtidig fremsættes udtalelser af chikanøs karakter, f.eks. om den pågældendes børn m.v. eller om private personoplysninger såsom privat adresse eller telefonnummer m.v.

Den efterfølgende offentliggørelse af en videooptagelse kan i overensstemmelse med det anførte udgøre en selvstændig fredskrænkelser.

Den foreslåede bestemmelse finder ikke anvendelse, hvis adfærden har karakter af en ytring, der er beskyttet efter EMRK artikel 10, sådan som denne fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Dette indebærer, at personer i medfør af den foreslåede bestemmelse ikke kan ifalde et kriminalretligt ansvar, hvis dette vil være i strid med EMRK artikel 10.

Anklagemyndigheden og domstolene vil således i forbindelse med tiltale-rejsning og afgørelser af kriminalsager i relevant omfang skulle foretage en konkret helhedsvurdering af, om hensynet til en vidtgående ytringsfrihed om navnlig emner af samfundsmæssig interesse bør føre til, at der i den konkrete sag ikke pålægges eller søges pålagt et kriminalretligt ansvar for fredskrænkelser af personer i offentlig tjeneste eller hverv.

Det forudsættes, at tilholdsloven, som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 250 af 20. marts 2017 og ændret ved lov nr. 572 af 10. maj 2022, samt kongelig anordning nr. 177 af 27. februar 2024, vil skulle anvendes på samme vis som hidtil. Der vil således kunne være forhold, som

vil kunne udløse et tilhold mod gerningspersonen og samtidig være en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 37 a. Der vil også kunne være forhold, som alene giver mulighed for at meddele et tilhold, men som ikke opfylder betingelserne for at ifalde kriminalretligt ansvar efter den foreslåede bestemmelse i § 37 a. På samme vis vil der kunne være forhold, hvor et allerede meddelt tilhold overtrædes, men hvor forholdet ikke udgør en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 37 a.

Ved valget og udmålingen af foranstaltningen vil retten fortsat skulle tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter kriminallovens § 84, stk. 1, dømmes for blufærdighedskrænkelse den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden.

Det foreslås i kriminallovens § 84, stk. 1, at ændre »som« til: »der«.

Der er tale om en sproglig ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for at ændre bemærkningerne til bestemmelsen, så det fremgår tydeligt, at deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng efter omstændighederne kan være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede ændring vil indebære, at udbredelse af neutrale og ikke-seksualiserende billeder m.v. af personer under 18 år i almindelige hverdagslignende situationer, f.eks. billeder m.v. af badende børn på en strand eller fra en gymnastikopvisning, efter omstændighederne kan være en overtrædelse af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelse, når billederne m.v. udbredes i en seksualiseret sammenhæng.

Det vil bero på en konkret og samlet vurdering, om det pågældende billede m.v. udbredes i en seksualiseret sammenhæng omfattet af kriminaliseringen

i bestemmelsen. Der vil i alle tilfælde være tale om udbredelse i en seksualiseret sammenhæng, når billedet m.v. lægges op på hjemmesider, der har et eksplicit seksuelt indhold, herunder pornografiske hjemmesider, hvor billedet blandes med det pornografiske materiale. Det samme gælder, når billedet udbredes på hjemmesider, der f.eks. har til formål at sælge sexlegetøj og lignende. Udbredelse af et billede m.v. af et genkendeligt barn f.eks. på hjemmesider, beskedtjenester, sociale medier eller lignende, der ikke er oprettet med et seksuelt formål for øje, eksempelvis Facebook, Instagram m.v., som ledsages af seksuelle kommentarer vil – afhængig af grovheden af de ledsagende kommentarer – også kunne udgøre en overtrædelse af bestemmelsen.

Det forudsættes, at personer under 15 år ikke gyldigt kan samtykke til, at deres billede deles i en seksualiseret sammenhæng. Et eventuelt samtykke til deling af det pågældende billede er således uden betydning og må anses for at være ugyldigt, når det gives af personer under 15 år.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af kriminallovens § 84, stk. 1.

Der henvises endvidere til pkt. 2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter kriminallovens § 85, stk. 1, dømmes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Efter kriminallovens § 85, stk. 2, dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år. Bestemmelsen omfatter dog ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen, jf. bestemmelsens stk. 3.

Udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, herunder såkaldte poseringsbilleder og -videoer af børn, hvor der ikke vises nøgne kønsdele, men hvor den afbildede person eksempelvis ved sin påklædning eller positionering tydeligt udstilles på en seksualiserende måde,

er ikke omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde. Optagelse og deling af poseringsbilleder og -videoer, vil dog efter omstændighederne kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser.

Det fremgår af bemærkningerne til kriminallovens § 84, at der ved »andre visuelle gengivelser« navnlig forstås computergenererede billeder, der ikke afbilder en virkelig person under 18 år, men som bortset fra det fiktive har fuld lighed med et fotografi. Den fiktive fremstilling skal således fremtræde på tilnærmelsesvis samme måde som fotografier og lignende. Malerier, tegninger m.v., der ikke fremtræder som identiske med faktiske afbildninger, falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.3.1 og 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i kriminallovens § 85, *stk. 1 og 2*, at indsætte efter »18 år«: »eller materiale, som må ligestilles hermed.«

Den foreslåede ændring af bestemmelsen vil for det første indebære, at bestemmelsens anvendelsesområde udvides, så udbredelse og besiddelse af materiale, som må ligestilles med seksuelt materiale af personer under 18 år, herunder udbredelse og besiddelse af såkaldte poseringsbilleder og -videoer, efter omstændighederne vil kunne være omfattet af bestemmelsen.

Ved poseringsbilleder og -videoer forstås fotografier, film, andre visuelle gengivelser eller lignende, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor den afbildede person tydeligt fremstilles på en seksualiserende måde.

Det vil bero på en konkret og samlet vurdering af materialets indhold og eventuelt den sammenhæng, hvori materialet indgår, om det pågældende materiale er omfattet af bestemmelsen. Ved vurderingen kan der bl.a. lægges vægt på, om den afbildede person ved sin påklædning eller positionering er udstillet på en seksualiserende måde. Eksempelvis vil billeder eller videoer af personer under 18 år, der er iført lingerie eller holder seksualiserende rekvisitter, f.eks. håndjern eller en pisk, eller som er positioneret på en seksualiserende måde, f.eks. ved at sidde med spredte ben eller have genstande i munden, være omfattet af kriminaliseringen. Der kan desuden lægges vægt på den kontekst, hvori materialet indgår, herunder om materialet er udbredt på hjemmesider, der har et eksplicit seksuelt indhold, som f.eks. pornogra-

fiske hjemmesider, eller om materialet indgår i en større samling af ulovligt overgrebsmateriale med personer under 18 år. Poseringsbilleder og -videoer af personer under 18 år, der ikke isoleret set vurderes at være omfattet af kriminallovens § 85, vil således efter omstændighederne kunne være omfattet af bestemmelsen, når billederne og videoerne indgår i en samling af overgrebsmateriale, der utvivlsomt er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen vil for det andet indebære at det tydeliggøres i bemærkningerne, at kriminaliseringen i kriminallovens § 85 omfatter computergenereret seksuelt materiale, herunder materiale skabt ved hjælp af kunstig intelligens eller andre digitale værktøjer, eller materiale, som må ligestilles hermed, af personer under 18 år, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret.

Det vil bero på en konkret vurdering, om materialet i sin helhed fremstår så realistisk, at det er omfattet af bestemmelsen. Ved vurderingen kan der bl.a. lægges vægt på, om detaljegraden på karakteristika som f.eks. hud, hår, øjne eller fingre er så høj, at materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret. Materialet vil fremstå realistisk, hvis materialet efterlader et indtryk af at være en egentlig afbildning af en person under 18 år. Materialet vil således også efter omstændighederne kunne være omfattet, selv om der ikke er tvivl om, at materialet er computergenereret. Materiale, hvor der ved redigering f.eks. er påsat et animationsfilter, der forvrider ansigtets proportioner, eller hvor der er indsat enkelte ikke-virkelighedstro elementer som f.eks. alfevinger, enhjørningehorn, mangaøjne m.v., vil efter omstændighederne også kunne være omfattet af bestemmelsen.

Uden for kriminaliseringen vil fortsat falde materiale, der ikke har et realistisk præg, herunder tegninger og animerede tegnefilmsfigurer m.v.

Bestemmelsen vil også omfatte materiale, der er skabt uden brug af digitale værktøjer, hvis materialet i øvrigt opfylder kriterierne nævnt ovenfor.

Henvisningen til personer under 18 år skal forstås på den måde, at dette element i gerningsindholdet er opfyldt, hvis den afbildede person fremtræder som yngre end 18 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 og 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter kriminallovens § 85, stk. 2, dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Det fremgår af kriminallovens § 85, stk. 3, at bestemmelsen i stk. 2 ikke omfatter besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Det foreslås, at »seksuelt« udgår i § 85, *stk. 3*.

Der er tale om en ændring som følge af den foreslåede ændring af kriminallovens § 85, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, der udvider bestemmelsen til at omfatte besiddelse af materiale af personer under 18 år, som må ligestilles med seksuelt materiale.

Den foreslåede ændring vil indebære, at bestemmelsen udvides til at omfatte besiddelse af sådant materiale.

Til nr. 6

Efter kriminallovens § 85, stk. 4, dømmes den, der optager seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Optagelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, herunder såkaldte poseringsbilleder og -videoer af børn, hvor der ikke vises nøgne kønsdele, men hvor den afbildede person tydeligt udstilles på en seksualiserende måde, er ikke omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Det fremgår desuden af bemærkningerne til kriminallovens § 85, stk. 4, at den kriminelle handling omfatter optagelse af billeder m.v., hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i

forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Kriminallovens § 85, stk. 4, omfatter således alene optagelse af seksuelt materiale af virkelige personer under 18 år, mens fremstilling af computergenereret seksuelt materiale med personer under 18 år, herunder materiale der f.eks. er skabt ved brug af kunstig intelligens, falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.3.1 og 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i kriminallovens § 85, *stk. 4*, indsættes efter »optager«: »eller fremstiller«, efter »film« indsættes: », andre visuelle gengivelser«, og efter »18 år« indsættes: »eller materiale, som må ligestilles hermed,«.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen vil for det første indebære, at bestemmelsens anvendelsesområde udvides, så optagelse eller fremstilling af materiale, som må ligestilles med seksuelt materiale af personer under 18 år, herunder optagelse eller fremstilling af såkaldte poseringsbilleder og -videoer, vil kunne være omfattet af bestemmelsen.

Ved poseringsbilleder og -videoer forstås fotografier, film, andre visuelle gengivelser eller lignende, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor den afbildede person tydeligt fremstilles på en seksualiserende måde.

Det vil bero på en konkret og samlet vurdering af materialets indhold og eventuelt den sammenhæng, hvori materialet indgår, om det pågældende materiale er omfattet af bestemmelsen. Ved vurderingen kan der bl.a. lægges vægt på, om den afbildede person ved sin påklædning eller positionering er udstillet på en seksualiserende måde. Eksempelvis vil billeder eller videoer af personer under 18 år, der er iført lingerie eller holder seksualiserende rekvisitter, f.eks. håndjern eller en pisk, eller som er positioneret på en seksualiserende måde, f.eks. ved at sidde med spredte ben eller have genstande i munden, være omfattet af kriminaliseringen. Der kan desuden lægges vægt på den kontekst, hvori materialet indgår, herunder om materialet er udbredt

på hjemmesider, der har et eksplicit seksuelt indhold, som f.eks. pornografiske hjemmesider, eller om materialet indgår i en større samling af ulovligt overgrebsmateriale med personer under 18 år.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen vil for det andet indebære, at bestemmelsens anvendelsesområde udvides til at omfatte fremstilling af andre visuelle gengivelser, herunder computergenereret seksuelt materiale, der forestiller personer under 18 år, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret.

Det vil bero på en konkret vurdering, om materialet i sin helhed fremstår så realistisk, at det er omfattet af bestemmelsen. Ved vurderingen kan der bl.a. lægges vægt på, om detaljegraden på karakteristika som f.eks. hud, hår, øjne eller fingre er så høj, at materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret. Materialet vil fremstå realistisk, hvis materialet efterlader et indtryk af at være en egentlig afbildning af en person under 18 år. Materialet vil således også efter omstændighederne kunne være omfattet, selv om der ikke er tvivl om, at materialet er computergenereret. Materiale, hvor der ved redigering f.eks. er påsat et animationsfilter, der forvrider ansigtets proportioner, eller hvor der er indsat enkelte ikke-virkelighedstro elementer som f.eks. alfevinger, enhjørningehorn, mangaøjne m.v., vil efter omstændighederne også kunne være omfattet af bestemmelsen.

Uden for kriminaliseringen vil fortsat falde materiale, der ikke har et realistisk præg, herunder tegninger og animerede tegnefilmsfigurer m.v.

Bestemmelsen vil også omfatte materiale, der er skabt uden brug af digitale værktøjer, hvis materialet i øvrigt opfylder kriterierne nævnt ovenfor.

Henvisningen til personer under 18 år skal forstås på den måde, at dette element i gerningsindholdet er opfyldt, hvis den afbildede person fremtræder som yngre end 18 år.

Det bemærkes, at optagelse eller fremstilling af seksuelt materiale eller materiale, som må ligestilles hermed, af personer under 18 år til eget brug efter omstændighederne vil kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens § 85, stk. 2, om besiddelse af seksuelt materiale med personer under 18 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 og 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Kriminalloven indeholder ikke i dag en selvstændig bestemmelse, der kriminaliserer menneskeudnyttelse.

Kriminalloven indeholder imidlertid en række andre bestemmelser, som omfatter udnyttelse af sårbare arbejdstagere, herunder kriminallovens § 93 om menneskehandel og § 110 om åger.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.5.1 og i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminalloven som § 93 a, hvorefter den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold, dømmes for menneskeudnyttelse. Det samme gælder den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film eller forestilling med seksuel optræden.

Kravet om, at der skal være tale om »udnyttelse« i den foreslåede bestemmelse vil indebære, at gerningspersonen skal have benyttet sig af forurettedes tilstand af underlegenhed til at opnå en uretmæssig fordel for sig selv eller andre. Der ligger derfor i begrebet et krav om årsagssammenhæng mellem forurettedes underlegne tilstand og den opnåede fordel.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på gerningspersonens udnyttelse af en anden persons »betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold«. Disse begreber skal forstås i overensstemmelse med de tilsvarende begreber i kriminallovens § 110 om åger.

En persons økonomiske eller personlige vanskeligheder kan således være betydelige, selvom de ikke er velfærdstruende, ligesom det er uden betydning om vanskelighederne må karakteriseres som selvforskyldte. Personens

økonomiske eller personlige vanskeligheder skal foreligge på tidspunktet, hvor rekruttering, transport, husning eller modtagelse af personen til arbejde under åbenlyst urimelige forhold finder sted.

Udnyttelse af en anden persons manglende indsigt og letsind vil omfatte udnyttelse af personer, som generelt må betegnes som uerfarne, eller som på det aktuelle område mangler kendskab til emnet, f.eks. til løn- og arbejdsvilkår på arbejdsmarkedet. Omfattet er endvidere udnyttelse af personer, der mangler evne til at overskue konsekvenserne af aftalen med eller forholdet til gerningspersonen.

Begrebet »afhængighedsforhold« i den foreslåede bestemmelse omfatter ikke alene forurettedes afhængighedsforhold til gerningspersonen, men ligeledes gerningspersonens udnyttelse af forurettedes afhængighedsforhold til en tredjemand. Både forhold af retlig og faktisk art vil være omfattet af begrebet, mens afhængighedsforhold til f.eks. narkotika eller alkohol ikke vil være omfattet. Afhængighedsforhold til f.eks. narkotika eller alkohol vil dog efter omstændighederne kunne anses som en personlig vanskelighed omfattet af bestemmelsen.

Kravet om, at den person, der foretager udnyttelsen, skal have rekrutteret, transporteret, overført, huset eller modtaget forurettede, skal ses i sammenhæng med kriminallovens § 93 om menneskehandel, hvoraf samme krav fremgår.

Det foreslås, at menneskeudnyttelse efter den foreslåede bestemmelse skal omfatte de samme gerningsmomenter som menneskehandel, idet der dog ikke stilles krav om, at der skal være anvendt tvangsmidler, eller at gerningspersonen personligt skal opnå økonomisk vinding ved udnyttelsen. Personer, der udnytter andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold, vil herafter kunne dømmes efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 93 a, såfremt der er tale om et forhold, der ikke falder under anvendelsesområdet for kriminallovens § 93 om menneskehandel.

Det arbejde, der udføres af forurettede, skal have været udført over en vis tid og have karakter af et egentligt arbejde. Der vil således ikke være tale om udnyttelse til arbejde i bestemmelsens forstand, hvis der alene er tale om en korterevarende opgave. Et eksempel på en korterevarende opgave vil kunne være en opgave, der er udført på et begrænset antal arbejdstimer over en periode på f.eks. én uge. Det er efter bestemmelsen ikke en betingelse

for, at der er tale om et arbejde, at der foreligger en ansættelseskontrakt eller anden form for aftaleforhold mellem den person, der udfører arbejdet, og gerningspersonen. Det er heller ikke et krav, at personen, der udfører arbejdet, modtager løn eller anden ydelse for dette. Modsat gerningsindholdet i kriminallovens § 110 om åger gælder der således ikke et krav om, at udnyttelsen skal være sket som led i et aftaleforhold mellem forurettede og gerningspersonen. Kredsen af mulige gerningspersoner er således ikke begrænset til eksempelvis arbejdsgivere, men omfatter alle personer, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller modtager en person, med henblik på udnyttelse af den pågældende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold.

For så vidt angår bestemmelsens 2. pkt. om seksuel udnyttelse af en person bemærkes det, at seksuel udnyttelse vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, uanset at udnyttelsen foregår som led i et arbejdsforhold, der må anses for ulovligt, f.eks. udnyttelse til prostitution, hvor selve eksistensen af "arbejdsforholdet" er selvstændigt kriminaliseret i kriminallovens § 83 om rufferi. Bestemmelsen vil omfatte både prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film og forestilling med seksuel optræden. Dette skal ses i sammenhæng med kriminallovens § 93 om menneskehandel, som også omfatter disse udnyttelsesformer.

Som det er tilfældet for § 93 skal begreberne »optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film« og »forestilling med seksuel optræden« forstås på samme måde som »optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.« i kriminallovens § 85, stk. 4 uanset at » el.lign.« ikke foreslås medtaget i § 93 a.

Det vil bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om der er tale om udnyttelse til arbejde under »åbenlyst urimelige forhold« Ved vurderingen vil det bl.a. kunne indgå, om og i givet fald hvor meget personen modtager i løn for sit arbejde, under hvilke forhold arbejdet udføres, hvor mange timer personen arbejder, samt under hvilke forhold personen huses i forbindelse med arbejdet. I denne vurdering bør det indgå, hvilke forhold der må anses som almindelige inden for det relevante brancheområde med udgangspunkt i f.eks. overenskomster for løn, arbejdstid m.v. Såfremt forholdene i væsentlig grad adskiller sig fra, hvad der må anses for almindelige arbejdsforhold i Grønland, vil der være en formodning for, at der er tale om åbenlyst urimelige forhold. Det skal endvidere indgå i vurderingen, om der er et væsentligt misforhold mellem det udførte arbejde og den løn, kost og logi m.v., som personen modtager herfor. For så vidt angår lønforhold, vil en afløn-

ning, der udgør 50 pct. eller mindre af den relevante mindsteløn, som er fastsat i den relevante brancheoverenskomst, som udgangspunkt i sig selv medføre, at der foreligger åbenlyst urimelige forhold. Også i tilfælde, hvor lønnen udgør mere end 50 pct. af den relevante mindsteløn, vil lønnen i sig selv – f.eks. hvis den absolut set må betragtes som meget lav – eller som et moment sammen med de øvrige arbejdsforhold kunne medføre, at der foreligger åbenlyst urimelige forhold.

Den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 93 a vil finde anvendelse, uanset om der er tale om udnyttelse af personer, som (permanent eller midlertidigt) er bosiddende i Grønland, eller personer, som løbende (f.eks. ugentligt eller månedligt) rejser ind i Grønland med henblik på at udføre det pågældende arbejde.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning vil retten fortsat skulle tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse efter omstændighederne omfatter adfærd, der i forvejen er kriminaliseret, herunder åger efter kriminallovens § 110. Der vil i et sådant tilfælde ikke skulle dømmes i sammenstød med § 110, da det kriminalretlige ansvar for overtrædelse af § 110 absorberes af ansvaret for overtrædelse af den foreslåede § 93 a.

Der kan desuden være tilfælde, hvor gerningsindholdet for både kriminallovens § 93 om menneskehandel og den foreslåede § 93 a om menneskeudnyttelse er opfyldt. I sådanne tilfælde vil forholdet skulle henføres under § 93, der absorberer ansvaret for overtrædelse af den foreslåede § 93 a.

Endvidere kan der være tilfælde, hvor gerningsindholdet i den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 93 a og § 83 om rufferi er opfyldt, ligesom kriminallovens § 85, stk. 4, om optagelse af seksuelt materiale med personer under 18 år efter omstændighederne også vil kunne være opfyldt. I sådanne tilfælde vil forholdet skulle henføres under den foreslåede § 93 a, der absorberer ansvaret for overtrædelse af de øvrige nævnte bestemmelser.

Der kan herudover være tale om andre former for kriminalitet, som begås som led i menneskeudnyttelsen, f.eks. ulovlig tvang eller frihedsberøvelse efter kriminallovens §§ 91 og 92 eller trusler efter kriminallovens § 98. I de nævnte tilfælde vil den foreslåede bestemmelse skulle anvendes i sammenstød med andre bestemmelser i kriminalloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Efter kriminallovens § 95 a, nr. 2, dømmes den, der uberettiget videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden, for identitetsmisbrug.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne omfatte tilfælde, hvor der gøres brug af såkaldte 'deepfakes', dvs. manipulation af lyd og video ved hjælp af kunstig intelligens, så en person figurerer i videoer m.v., hvor vedkommende gør eller siger noget, som vedkommende ikke har gjort eller sagt i virkeligheden. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i forskellige former for pornografisk materiale, så det fremstår, som om forurettede har deltaget i de pågældende seksuelle aktiviteter.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i kriminallovens § 95 a, nr. 2, indsættes efter »materiale,«: »herunder seksuelt materiale,«.

Det vil herefter komme til at fremgå af bestemmelsen, at for identitetsmisbrug dømmes den, der uberettiget videregiver materiale, herunder seksuelt materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

Bestemmelsen vil omfatte manipuleret seksuelt materiale, herunder deepfake-pornografisk materiale.

Ved »seksuelt materiale« skal i den forbindelse forstås materiale såsom fotografier og film m.v., hvor en person udstilles i en tydeligt seksuel situation, f.eks. ved at have samleje, vise nøgne kønsdele eller foretage seksuelt prægede berøringer.

Materialet kan f.eks. være fremstillet ved brug af kunstig intelligens eller en anden form for digital manipulation, så en person fremtræder i materiale af seksuel karakter, selv om den pågældende ikke har medvirket til dette i virkeligheden. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i forskellige former for pornografisk materiale, så det fremstår, som om forurettede har deltaget i de pågældende seksuelle aktiviteter. Det kan desuden f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes tøj er bortredigeret, så det fremstår, som om forurettede har poseret til et nøgenbillede.

Afgørende for, om det manipulerede seksuelle materiale er omfattet af bestemmelsen, vil være, om materialet har et sådant realistisk præg, at det efterlader et indtryk af at være en egentlig afbildning af den pågældende person i en seksuel situation.

Det vil som udgangspunkt skulle indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, hvis der er tale om en større mængde materiale, eller materialet er udbredt til en større kreds af personer. Det vil desuden skulle indgå som en skærpende omstændighed, hvis materialet er videregivet i anledning af en persons udførelse af offentlig tjeneste eller hverv eller deltagelse i den offentlige debat. Det samme gælder, hvis materialet er udbredt med henblik på at opnå en økonomisk vinding, herunder hvis materialet er udbredt mod betaling.

Valget og udmålingen af foranstaltningen vil dog i alle tilfælde bero på retens konkrete vurdering, hvor der tages hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, at tilfælde omfattet af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 95 a, stk. 1, nr. 2, også vil kunne være dækket af andre bestemmelser i kriminalloven, herunder § 85, stk. 1 og 2, om udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale med personer under 18 år.

Den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 95 a, stk. 1, nr. 2, vil desuden kunne være dækket af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 37 a, hvis videregivelse af det manipulerede seksuelle materiale sker som led i chikane omfattet af anvendelsesområdet for den sidstnævnte bestemmelse.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af kriminallovens § 95 a, stk. 1, nr. 2. Det bemærkes, at de øvrige betingelser i bestemmelsen fortsat vil skulle være opfyldt, herunder kravet om, at manipulationen af en andens persons fremtræden skal være »utilbørlig«. Dette vil indebære, at der kan være tilfælde, hvor videregivelse af manipuleret seksuelt materiale uden samtykke ikke vil være ulovligt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Udbredelse af manipuleret seksuelt materiale, også kaldet deepfake-pornografisk materiale, vil efter omstændighederne i dag kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens § 95 a om identitetsmisbrug.

Kriminalloven indeholder ikke i dag et forbud mod fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer. Fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer vil dog efter omstændighederne kunne udgøre forsøg på bl.a. identitetsmisbrug, jf. kriminallovens § 95 a, hvis gerningspersonen har til hensigt efterfølgende at dele det pågældende materiale.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 2* i kriminallovens § 95 a, hvorefter det samme gælder den, der uberettiget fremstiller seksuelt materiale som nævnt i stk. 1, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 8, som tilføjer ordene »herunder seksuelt materiale« i § 95 a, stk. 1, nr. 2. Det kommer herefter til at fremgå af § 95 a, stk. 1, nr. 2, at for identitetsmisbrug dømmes den, der uberettiget videregiver materiale, herunder seksu-

elt materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

For så vidt angår materiale, der er omfattet af bestemmelsen, henvises der til bemærkningerne til § 1, nr. 8.

Det foreslåede § 95 a, stk. 2, vil omfatte uberettiget fremstilling af seksuelt materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

Bestemmelsen vil således kriminalisere fremstilling af manipuleret seksuelt materiale, herunder deepfake-pornografisk materiale.

Kravet om, at gerningspersonen »uberettiget« skal have fremstillet materialet, indebærer, at fremstillingen ikke vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis den afbildede person har givet samtykke til fremstilling af materialet.

Det forudsættes i den forbindelse, at personer under 15 år ikke gyldigt kan samtykke til fremstilling af manipuleret seksuelt materiale. Et eventuelt samtykke til fremstilling af det pågældende seksuelle materiale er således uden betydning og må anses for at være ugyldigt, når det gives af personer under 15 år.

Der stilles ikke krav om, at fremstillingen er sket med henblik på videregivelse af det pågældende materiale. Den foreslåede bestemmelse vil således medføre, at fremstilling af manipuleret seksuelt materiale uden den afbildede persons samtykke kriminaliseres, uanset at materialet f.eks. er skabt til eget brug og ikke efterfølgende deles med andre.

Hvis fremstillingen af det manipulerede seksuelle materiale er sket med henblik på videregivelse, men materialet endnu ikke er videregivet, forudsættes det, at der ligeledes er tale om forsøg på overtrædelse af § 95 a, stk. 1, nr. 2.

Ved valget og udmålingen af foranstaltningen vil retten fortsat skulle tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også

skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, at tilfælde omfattet af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 95 a, stk. 2, også vil kunne være dækket af andre bestemmelser i kriminalloven, herunder § 85, stk. 4, om optagelse eller fremstilling af seksuelt materiale med personer under 18 år.

Det bemærkes desuden, at det samtidig med en dom for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse vil kunne bestemmes, at domfældte skal slette det ulovlige materiale, hvis det er muligt, jf. kriminallovens § 99 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Efter kriminallovens § 100, dømmes for diskrimination den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Det følger af Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination § 4, stk. 1, at ingen må udsætte en anden person for forskelsbehandling på grund af køn, graviditet, adoption, barselsorlov, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika, race, hudfarve, national, social eller etnisk oprindelse, handicap, alder, politisk anskuelse, religion eller trosoverbevisning. Forbuddet omfatter såvel direkte som indirekte forskelsbehandling.

Det foreslås, at der i kriminallovens § 100, indsættes henvisninger til handicap, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.

Ændringen indebærer, at det kommer til at fremgå eksplicit af bestemmelsen, at for diskrimination dømmes den, der offentligt eller med fortsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund den pågældende gruppes kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.

Ændringen indebærer endvidere, at fremover dømmes den, der for diskrimination offentligt eller med fortsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sit handicap.

Begrebet handicap skal forstås i overensstemmelse med definitionen i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som trådte i kraft for Grønland samtidig med ikrafttrædelsen for Danmark den 23. august 2009. Det følger af konventionens artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Begrebet kønsidentitet dækker over en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn. Begrebet kønsudtryk dækker over måden, hvorpå man udtrykker sit køn, f.eks. valg af tøj, frisure, makeup, adfærd, bevægelser og tale. Begrebet køns karakteristika dækker over de legemlige egenskaber, der kendetegner og differentierer kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Kriminallovens § 123 oplister en række forhold, der kan begrunde, at der idømmes en mindre indgribende foranstaltning, eller at der efter omstændighederne ikke idømmes nogen foranstaltning.

Kriminalloven indeholder imidlertid ikke en bestemmelse, der oplister forhold, som kan begrunde, at der idømmes en skærpet foranstaltning.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminalloven som § 123 a, der oplister en række forhold, som kan begrunde, at der idømmes en skærpet foranstaltning.

Det vil bero på en konkret vurdering, om det forhold, der er oplistet i bestemmelsen, skal tillægges skærpende betydning ved foranstaltningens fastsættelse.

Ved valget og udmålingen af foranstaltningen vil retten således fortsat skulle tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der vil imidlertid også skulle tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Opregningen af de skærpende omstændigheder i den foreslåede bestemmelse er ikke udtømmende. Domstolene vil derfor kunne lægge vægt på andre forhold, som anses for at være relevante for foranstaltningens fastsættelse.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 1, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningsmanden tidligere er idømt en foranstaltning af betydning for sagen.

Om det forhold, at gerningsmanden tidligere er idømt en foranstaltning, skal tillægges betydning ved foranstaltningens fastsættelse, vil bero på en konkret vurdering af såvel den foreliggende som den tidligere begåede kriminalitet.

Der opstilles i bestemmelsen ingen fast tidsmæssig betingelse for, hvornår tidligere kriminalitet kan medføre fastsættelse af en skærpet foranstaltning. Det bemærkes, at det endvidere følger af kriminallovens § 124, at hvis nogen, som allerede er dømt, findes skyldig i en lovovertrædelse, der er begået før dommen, træffer retten bestemmelse om en ny foranstaltning, medmindre den anser den tidligere foranstaltning for tilstrækkelig. Er fuldbyrdelsen af den tidligere foranstaltning ikke afsluttet, kan der idømmes en ny foranstaltning i stedet for den, der tidligere er idømt.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 2, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen er udført af flere i forening.

En gerning vil være »udført af flere i forening«, når forbrydelsen er begået af to eller flere personer, herunder evt. efter forudgående aftale. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis to personer sammen udøver vold i medfør af kriminallovens § 88 mod en tredje person.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 3, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende eller organiseret kriminalitet .

Bestemmelsen vil som udgangspunkt finde anvendelse, når der er tale om systematisk eller professionel kriminalitet med flere personer indblandet, f.eks. ved organiseret økonomisk kriminalitet, narkotikakriminalitet, hælerrivirksomhed og menneskesmugling, eller anden organiseret kriminalitet, herunder bandekriminalitet. Bestemmelsen vil dog efter omstændighederne også kunne finde anvendelse, hvor kun en enkelt person er involveret i kriminaliteten.

Det vil ikke være et krav efter den foreslåede bestemmelse, at gerningspersonen har haft en særlig vigtig rolle ved planlægningen eller udførelsen af den omhandlede kriminalitet. Bestemmelsen vil efter omstændighederne kunne omfatte personer, der ikke indtager overordnede funktioner i en kriminel organisation.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 4, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydelig alvorligere følger, end den fik.

Det bemærkes, at ordet »tilsigtede« i den foreslåede bestemmelse ikke indebærer et skærpet forsætskrav. Som eksempel på tilfælde, hvor bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse, kan nævnes brandstiftelse på fremmed ejendom, jf. kriminallovens § 65, stk. 1, hvor gerningsmanden har haft forsæt til, at hele ejendommen brændte ned, men hvor ildspåsættelsen alene førte til, at en mindre del af ejendommen ødelagdes.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 5, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed.

Med ordet »særlig« understreges, at den foreslåede bestemmelse er forbeholdt omstændigheder, der rækker videre end den hensynsløshed, som nor-

malt indgår i forbrydelsen. Som eksempel på tilfælde, hvor det kunne komme på tale at anvende bestemmelsen, kan nævnes væbnet røveri, hvorunder der tillige affyres skarpe varselsskud. Som et andet eksempel kan peges på indbrud i privat beboelse, hvorunder der begås hærværk, som rækker videre end den ødelæggelse i form af opbrud af dør og lignende, som normalt er forbundet med indtrængen i fremmed hus m.v., f.eks. opskæring af møbler og beskadigelse af tapet, gulv, gardiner m.v.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 6, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende.

Den foreslåede bestemmelse sigter på tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives de i bestemmelsen nævnte forhold. Fortolkningen af ordene »etnisk oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende« skal ske med udgangspunkt i kriminallovens § 100, herunder den foreslåede ændring af bestemmelsen, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Kriminallovens § 100 kriminaliserer fremsættelse af udtalelser m.v., ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. For så vidt angår den foreslåede ændring af kriminallovens § 100 henvises der til lovforslagets § 1, nr. 10, og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen er ikke begrænset til bestemte forbrydelsestyper eller tilfælde, hvor gerningsmandens motiv har været at true, forhåne eller nedværdige en person eller gruppe af personer. Bestemmelsen vil således efter omstændighederne også kunne finde anvendelse f.eks. ved økonomisk kriminalitet, der begås med henblik på at støtte en racistisk organisation, som gerningsmanden er medlem af.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 7, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat.

Den foreslåede bestemmelse omfatter tilfælde, hvor en forbrydelse begås som reaktion på den forurettedes ytringer i den offentlige debat om samfundsspørgsmål af f.eks. politisk, religiøs, etisk eller faglig karakter.

Bestemmelsen sigter ikke alene på ytringer, der fremsættes i massemediernes eller på internettet, men også på andre situationer, hvor ytringerne fremsættes over for en videre kreds, herunder i forbindelse med foredrag og undervisning. Bestemmelsen forudsættes også at omfatte den meningstilkendegivelse, der ligger i at deltage i en demonstration. Udenfor falder tilfælde, hvor den forurettedes ytringer er fremsat i en rent privat sammenhæng.

Det forudsættes, at den foreslåede bestemmelse finder anvendelse, hvis gerningen har baggrund i den forurettedes »lovlige« ytringer. Bestemmelsen omfatter således ikke situationer, hvor gerningen er foretaget på baggrund af ytringer, der er i strid med kriminalloven, herunder kriminallovens § 99 om ærefornærmelse eller § 100 om fremsættelse af udtalelser m.v., ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af bl.a. sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse. Det vil i alle tilfælde bero på en konkret vurdering, hvorvidt en bestemt ytring er lovlig.

Det vil ikke være en betingelse for, at den foreslåede bestemmelse finder anvendelse, at gerningen har baggrund i én bestemt ytring fremsat af den forurettede. Der kan også være tale om, at den pågældende forbrydelse har baggrund i flere forskellige ytringer fremsat af den forurettede – eventuelt fremsat i flere forskellige situationer.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse uanset den forurettedes erhverv eller øvrige baggrund for at ytre sig i den offentlige debat.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 8, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt.

Udtrykket »offentlig tjeneste eller hverv« i den foreslåede bestemmelses 1. led skal forstås på samme måde som i kriminallovens § 37. Der henvises til pkt. 2.1.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvoraf det bl.a. fremgår, at bestemmelsen omfatter personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, kan være omfattet. Det forudsættes, at bestemmelsen alene finder anvendelse, når den ulovlige gerning har en sådan tilknytning til udførelsen af tjenesten eller hvervet, at det kan karakteriseres som misbrug.

Udtrykket »under misbrug af stilling« i bestemmelsens 2. led sigter til tilfælde, hvor den ulovlige gerning er begået i private ansættelsesforhold. Bestemmelsen vil f.eks. kunne omfatte berigelseskriminalitet begået under misbrug af stilling i en privat virksomhed.

Bestemmelsen kan efter omstændighederne også være anvendelig i andre sammenhænge, hvor gerningen er udvirket ved gerningsmandens misbrug af et »særligt tillidsforhold«, f.eks. ved vold mod et barn, der af forældrene er overladt i gerningsmandens varetægt.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 9, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold.

Med »tvang« sigtes til tilfælde, hvor gerningsmanden får en anden til at medvirke til gerningen under anvendelse af f.eks. trusler om vold. Bestemmelsen vil som udgangspunkt omfatte de former for tvang, som er kriminaliseret i kriminallovens § 91, men bestemmelsen vil ikke være begrænset hertil.

Med »svig« sigtes til det forhold, at gerningsmanden formår at få en anden til at medvirke til gerningen ved mod bedre vidende at fremsætte urigtige udtalelser eller fortie sandheden. Den udviste svig kan både angå faktiske forhold, f.eks. værdien af effekter, som gerningsmanden ønsker den anden persons bistand til at stjæle, og retlige forhold, f.eks. at gerningen ikke er kriminaliseret.

Henvisningen til »unge alder« sigter til personer, der var under 18 år, da gerningen blev udført.

Afgrænsningen af »betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold« vil bero på en konkret vurdering.

Kravet om »udnyttelse« af unge alder, betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder m.v. indebærer, at der skal være årsagssammenhæng

mellem tilstanden hos den anden person og dennes medvirken til at begå den kriminelle handling.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 10, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningsmanden har medvirket til kriminalitet udført af et barn under 15 år.

Som eksempler på tilfælde, der vil være omfattet af bestemmelsen, kan nævnes situationer, hvor gerningsmanden ved trusler, løfter om belønning, opfordring, rådgivning eller ved at stille redskaber til rådighed har medvirket til en kriminel handling foretaget af et barn under den kriminelle lavalder.

Det forudsættes, at den foreslåede bestemmelse alene vil finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende har spillet en mere aktiv rolle for at få barnet til at udføre den kriminelle handling.

Det er desuden en forudsætning for, at bestemmelsen kan finde anvendelse, at den pågældende havde forsæt med hensyn til, at barnet, der udførte den kriminelle handling, var under den kriminelle lavalder.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 11, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling.

Bestemmelsen sigter navnlig til kriminalitet, som begås over for udsatte persongrupper, f.eks. børn og ældre personer. Som eksempel kan nævnes vold mod et spædbarn, salg af narkotika til små børn og tricktyveri, tasketyveri og lignende over for ældre eller svagtseende personer.

Den foreslåede bestemmelse vil også kunne anvendes i andre tilfælde, hvor omstændighederne bevirker, at forurettede er "værgeløs", f.eks. hvis en gerningsmand har udnyttet en persons handicap til at begå en forbrydelse. Er forbrydelsen motiveret af forurettedes handicap, vil forholdet dog være omfattet af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 123 a, nr. 6.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 12, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen er begået af en person, der er tilbageholdt, eller af en person, der afsoner en idømt foranstaltning, eller af en person under undvigelse herfra.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på gerninger, der er begået af personer, der afsoner en idømt foranstaltning f.eks. i et fængsel, eller som er tilbageholdt. Bestemmelsen vil også finde anvendelse på gerninger, der begås under disse personers eventuelle udgang fra f.eks. et fængsel.

Bestemmelsen vil desuden finde anvendelse på gerninger, der begås under en persons undvigelse fra en tilbageholdelse eller afsoning af en idømt foranstaltning. Bestemmelsen vil således eksempelvis kunne finde anvendelse, hvis en lovovertrædelse er begået af en person, der er flygtet fra et fængsel i forbindelse med afsoning af en idømt foranstaltning.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på gerninger, der begås i perioden indtil personens løsladelse m.v. Efter dette tidspunkt vil den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 123 a, nr. 13, gælde for gerninger, der begås over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 13, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen er begået af en person, der har været tilbageholdt, eller af en person, der har afsonet en idømt foranstaltning, over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på gerninger, der er begået af personer, der tidligere har været tilbageholdt eller som har udstået en idømt foranstaltning.

Det er en forudsætning, at den kriminelle handling begås over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen. Bestemmelsen er således begrænset til at omfatte handlinger rettet mod institutionen eller dens ejendele eller personer, som er ansat ved den pågældende institution.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 14, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen har baggrund i den forurettede eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Udtrykket »offentlig tjeneste eller hverv« skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i kriminallovens § 37. Bestemmelsen omfatter således personer, der er ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, re-

gionale og kommunale institutioner) og andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv.

Afgrænsningen af begrebet forurettedes »nærmeste« må foretages i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i § 144 i retsplejelov for Grønland om, hvem der er fritaget for den almindelige pligt til at afgive forklaring i retten. Udtrykket omfatter således som udgangspunkt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvogrede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet af begrebet.

Den foreslåede bestemmelse er ikke begrænset til at angå bestemte forbrydelsestyper, men vil i praksis formentlig navnlig få betydning i forbindelse med vold, trusler, hærværk og fredskrænkelser.

Efter den foreslåede § 123 a, nr. 15, kan det indgå som en skærpende omstændighed ved foranstaltningens fastsættelse, at gerningen har ydmygende karakter.

Bestemmelsen vil omfatte gerninger, der har ydmygende elementer, som ligger ud over den ydmygelse, der i almindelighed er forbundet med at blive udsat for en forbrydelse. Den foreslåede bestemmelse vil således omfatte ydmygende elementer, der ikke er en almindelig del af gerningsindholdet i den bestemmelse i kriminalloven, som gerningsmanden har overtrådt.

Eksempelvis vil vold i form af slag og spark omfattet af kriminallovens § 88 ikke i sig selv skulle anses for at have særskilt ydmygende karakter, da den ydmygelse, der måtte ligge heri, må anses som en almindelig del af gerningsindholdet i den nævnte bestemmelse. Udøves volden i forbindelse med andre ydmygende elementer, f.eks. at forurettede tvinges til at kysse gerningspersonens sko, gø som en hund eller tvinges ned på knæ for at sige undskyld, vil der være tale om ydmygende elementer, som ligger ud over den ydmygelse, der er en almindelig del af gerningsindholdet.

Det ydmygende element kan efter omstændighederne også knytte sig til den konkrete kriminelle handling, hvis handlingens ydmygende element ligger ud over den ydmygelse, der må anses som en almindelig del af gerningsindholdet. Det vil eksempelvis være tilfældet ved legemsangreb, hvor den forurettede overhældes med urin.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af kriminallovens § 196, stk. 1, at en foranstaltning med anbringelse i fængsel skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af, i hvilken institution dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.

Det følger af § 196, stk. 2, at nærhedsprincippet i stk. 1 kan fraviges i en række nærmere opregnede tilfælde.

Det følger af § 196, stk. 3, at ved en afgørelse om overførsel efter §§ 198 eller 199 finder stk. 1 og 2 tilsvarende anvendelse.

Nærhedsprincippet i kriminallovens § 196, stk. 1, er også omtalt i pkt. 2.9.1 og 2.11.1.

Det foreslås, at § 196, stk. 3, ændres, således at henvisningen til §§ 198 og 199 udvides til at omfatte § 199 b.

Dette vil medføre, at også afgørelse efter den foreslåede § 199 b om tilbageførsel af anbragte i fængsel eller arresthus i Danmark til en afdeling under Grønlands Fængsler er underlagt nærhedsprincippet i § 196, stk. 1, og betingelserne for fravigelse heraf i stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til de specielle bemærkninger til § 1, nr. 19 nedenfor.

Til nr. 13-15

Udgangspunktet for fuldbyrdelse af en foranstaltning med anstaltsanbringelse er, at dette sker i åben afdeling, jf. kriminallovens § 197, stk. 1.

Det ovennævnte udgangspunkt kan fraviges i en række nærmere opregnede tilfælde.

Efter de gældende regler i kriminallovens § 197, stk. 2, kan fuldbyrdelse af en foranstaltning ske i halvlukket regi, hvis den pågældende er dømt for grovere personfarlig kriminalitet, og hensynet til retshåndhævelsen taler imod anbringelse i åben regi. Det følger endvidere af § 197, stk. 3, at fuldbyrdelse kan ske i lukket afdeling, hvis den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket afdeling, fordi betingelserne for overførsel til åben afdeling ikke var opfyldt.

Det foreslås, at § 197, stk. 1, ændres til at omfatte § 197, stk. 2-4.

Den foreslåede ændring vil medføre at udgangspunktet om at fuldbyrdelse af en foranstaltning med anbringelse i fængsel kan fraviges i medfør af § 197, stk. 2-4.

Det foreslås endvidere at indsætte et 2. pkt. i kriminallovens § 197, stk. 2, hvorefter 1. pkt. ikke finder anvendelse, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1.

Det foreslåede 2. pkt. i § 197, stk. 2, vil indebære at drabsdømte ikke kan fuldbyrde en foranstaltning i halvlukket regi efter § 197, stk. 2, 1. pkt.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i kriminallovens § 197, hvorefter fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skal ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1, jf. dog stk. 5 og 6.

Det foreslåede stk. 4, vil indebære, at udgangspunktet om anbringelse i åben afdeling, jf. § 197, stk. 1, fraviges i tilfælde, hvor den pågældende er dømt for overtrædelse af kriminallovens § 86, stk. 1. Stk. 4 vil derved muliggøre, at drabsdømte som altovervejende udgangspunkt anbringes i lukket afdeling.

Den foreslåede ordning vil alene gælde for personer dømt for overtrædelse af kriminallovens § 86, stk. 1, om manddrab.

Henset til, at der på nuværende tidspunkt kun findes ét lukket afsnit i Fængslet i Nuuk, kan dette indebære, at der kan ske en fravigelse af nærhedsprincippet ved valg af afsoningsinstitution.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 197, stk. 5, hvorefter stk. 4 ikke finder anvendelse for 15-17-årige, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen eller den unges forhold taler herfor.

Taler afgørende hensyn til retshåndhævelsen eller den unges forhold imidlertid for, at den 15-17-årige skal anbringes i lukket afdeling, vil den dømte være omfattet af hovedreglen i den foreslåede bestemmelse i § 197, stk. 4. Undtagelsen om hensynet til retshåndhævelsen eller den unges forhold vil eksempelvis kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor Ledelsen af Grønlands Fængsler under henvisning til karakteren af den pådømte kriminalitet eller grundet forhold under en eventuel varetægtsfængsling vurderer, at den unge dømte har et særligt behov for at blive anbragt i lukket afdeling. I den forbindelse vil det kunne have betydning, om den dømte inden for kort tid fylder 18 år.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 197, stk. 6, hvorefter Ledelsen af Grønlands Fængsler undtagelsesvis kan bestemme, at stk. 4 om anbringelse af drabsdømte i lukket afdeling ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den dømtes helbred eller andre særlige omstændigheder taler herfor.

Træffer Ledelsen af Grønlands Fængsler bestemmelse herom, vil bestemmelse om anbringelse finde sted efter de gældende regler i kriminallovens § 197.

For så vidt angår hensynet til den dømtes helbred forudsættes det, at der skal foreligge lægelig dokumentation for, at den dømtes påbegyndelse af afsoning i lukket afdeling er skadeligt for dennes helbred. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis den dømte har demenssygdom eller andre former for mental sygdom. Det vil ligeledes kunne være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at afsone i lukket afdeling.

Andre særlige omstændigheder kan bl.a. foreligge, hvor det ud fra oplysninger om den dømtes konkrete forhold, kriminalitetens art eller sagen i øvrigt findes sikkerhedsmæssigt forsvarligt at placere den pågældende til afsoning under lempeligere forhold i åben afdeling.

Det bemærkes, at ovennævnte eksempel ikke udgør en udtømmende beskrivelse af de tilfælde, der kan være omfattet af undtagelsen i den foreslåede §

197, stk. 6. Bestemmelsen forudsættes dog anvendt i begrænset omfang, idet udgangspunktet for personer dømt for overtrædelse af kriminallovens § 86, stk. 1, om manddrab vil være, at den pågældende anbringes i lukket afdeling.

I lyset af de aktuelle kapacitetsudfordringer i Grønland, foreslås forslagets § 1, nr. 13-15, imidlertid først sat i kraft på det tidspunkt, hvor de nye lukkede fængselspladser, der blev besluttet med *Aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030*, er etableret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Ifølge den gældende § 198, stk. 2, i kriminalloven kan en indsat i en åben afdeling overføres til en anden åben afdeling, hvis 1) den indsatte er undvejet eller har forsøgt herpå, 2) den indsatte begår ny kriminalitet eller grov overtrædelse af institutionens regler, 3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb, 4) den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor eller 5) hensynet til den samlede udnyttelse af institutionerne under Grønlands Fængsler gør det nødvendigt.

Nærhedsprincippet i kriminalloven foreskriver, at en fængselsdom skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted, jf. § 196, stk. 1, 1. pkt. Dog kan dette fraviges for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand eller for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste, jf. § 196, stk. 2, nr. 4 og 5.

Som en del af de indsattes rettigheder og pligter under opholdet i institutionen, har en indsat ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand, jf. § 209, stk. 1. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om overførsel af indsatte til en institution under Danmarks Fængsler med henblik på lægebehandling, jf. § 209, stk. 3.

Det foreslås i § 198, stk. 2, at indsætte efter nr. 2 som nyt nr. 3, at en indsat i en åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Pædagogisk og anden særlig bistand kan eksempelvis dække over særlig socialpædagogisk støtte, en passende uddannelsesmæssig bistand eller andre særlige behandlings- eller støtteforløb for den indsatte, herunder f.eks. motivationsbehandling til personer, der er dømt for seksualkriminalitet. Baggrunden for den foreslåede ændring er, at en sådan pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand i nogle tilfælde kun kan ydes – eller kan ydes bedre – i en anden åben afdeling.

Det foreslås endvidere i § 198, stk. 2, at indsætte som nyt *nr. 4*, at en indsat i en åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Bestemmelsen tilsigter at undgå, at der opstår mistanke om, at den ansatte ikke kan udføre tjenesten korrekt og uafhængigt.

Med forslaget vil den gældende § 198, stk. 2, nr. 3-5 herefter blive til *nr. 5-7*.

Den foreslåede bestemmelse vil give mulighed for, at en indsat i en åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand eller hvis det må anses for nødvendigt for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17 og 18

Efter kriminallovens § 199, stk. 1, skal en indsat i lukket afdeling overføres til åben afdeling, når anbringelse i lukket afdeling ikke længere er nødvendig af hensyn til sikkerheden og en lempeligere anbringelse i øvrigt ikke er utilrådelig. Ved afgørelser om overførsel finder § 197, stk. 1 og 2, om anbringelse tilsvarende anvendelse.

Efter kriminallovens § 214, stk. 3, 1. pkt., har den indsatte under ophold i lukket afdeling ikke tilladelse til beskæftigelse uden for fængslet og ikke tilladelse til udgang i øvrigt, medmindre særlige forhold taler derfor. Efter

§ 214, stk. 3, 2. pkt., kan udgang dog tillades som led i et udslusningsforløb, eller når særlige forhold i øvrigt taler derfor.

Det foreslås, at § 199, stk. 1, 1.pkt., ændres, således at der indsættes en henvisning til det foreslåede stk. 3.

Dette vil medføre, at udgangspunktet i § 199, stk. 1, 1. pkt., kan fraviges i situationer omfattet af det foreslåede stk. 3.

Det foreslås at indsætte et stk. 3 i § 199, hvorefter en indsat i lukket afdeling, der er anbragt i medfør af § 197, stk. 4, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

Forslaget er en konsekvens af forslagets § 1, nr. 15, hvorefter fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skal ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab, og vil medføre, at drabsdømte, der er fængselsanbragt i lukket afdeling, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

Henset til lovovertrædelsens grovhed og af hensyn til retsfølelsen er det Justitsministeriets opfattelse, at den indsatte bør have udstået en femtedel af den samlede anbringelsestid, før den pågældende vil kunne tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.

Det forudsættes, at Ledelsen af Grønlands Fængsler i udgangsbekendtgørelsen fastsætter nærmere regler om en sådan tidsmæssig betingelse for så vidt angår personer, der er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1.

I lyset af de aktuelle kapacitetsudfordringer i Grønland, foreslås lovforslagets § 1, nr. 15, først sat i kraft på det tidspunkt, hvor de nye lukkede fængselspladser, der blev besluttet med *Aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030*, er etableret. De foreslåede ændringer til § 199 foreslås sat i kraft på samme tidspunkt.

Indtil de nye fængselspladser er etablerede forudsættes det, at personer dømt for manddrab efter kriminallovens § 86, stk. 1, skal fuldbyrde den idømte foranstaltning med fængselsanbringelse i halvlukket regi, jf. § 197, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger og forslagets § 3 om ikrafttrædelse.

Til nr. 19

Kriminalloven indeholder i dag ikke bestemmelser om overførsel af indsatte i Grønland til fængsel eller arresthus i Danmark.

Det foreslås at indsætte en ny § 199 a i kriminalloven, hvorefter en indsat i Grønland kan overføres til fængsel eller arresthus i Danmark, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor.

Bestemmelsen sigter bl.a. på tilfælde, hvor det under afsoningen viser sig, at den dømte udgør en særlig risiko for personale, medindsatte eller andre i institutionen.

Med udtrykket »hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen« sigtes der særligt på situationer, hvor den dømte på grund af sin udviste adfærd sammenholdt med de eksisterende bygningsmæssige forhold og fængsels personalenormering, udsætter personale, medindsatte og andre i institutionen for en særlig sikkerhedsmæssig risiko for bl.a. voldelige overfald og trusler, hvilket medfører at det fremadrettet ikke vil være forsvarligt at have den dømte anbragt i fængslet.

Bestemmelsen vil således kunne finde anvendelse bl.a. i tilfælde, hvor det på baggrund af den indsatte særlige voldsomme adfærd, herunder med omfattende ødelæggelse af inventar, overgreb på personale eller medindsatte m.v., vurderes nødvendigt at overføre den indsatte til fængsel eller arresthus i Danmark med henblik på at forebygge yderligere overgreb.

Voldelige overgreb og trusler rettet mod ansatte, medindsatte og andre i institutionen kan bl.a. medføre, at det er nødvendigt at sikre, at f.eks. den ansatte i en periode ikke vil skulle håndtere den indsatte. En overførsel til Danmark kan i sådanne situationer være nødvendig, idet der kun er én lukket afdeling i Grønland.

Bestemmelsen sigter herudover også på tilfælde, hvor det under afsoningen viser sig, at den dømte hører til gruppen af »styrende« indsatte, det vil sige indsatte, herunder personer med et særligt gruppetilhørsforhold, som udvi-

ser en så styrende negativ indflydelse på medindsatte, bl.a. ved vold, trusler om vold, økonomisk udnyttelse mv., at de i væsentlig grad forringer vilkårene for medindsatte bl.a. ved at skaffe sig fordele på de medindsattes bekostning. Bestemmelsen giver derfor også mulighed for at overføre den dømte til fængsel eller arresthus i Danmark, hvis gruppetilhørsforholdet kombineret med at vedkommende er en »styrende indsat«, vurderes at skabe en frygt for, at der af den pågældende vil blive begået grov udnyttelse eller overgreb mod f.eks. medindsatte eller institutionens ansatte.

Det forudsættes, at det i hvert enkelt tilfælde overvejes, om formålet med overførslen vil kunne tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger.

Med udtrykket »eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor« skal forstås situationer, hvor en udvist adfærd ikke er omfattet af formuleringen »nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen«, men hvor der foreligger andre særlige omstændigheder, som afgørende taler for at overføre den indsatte til fængsel eller arresthus i Danmark.

Det kunne f.eks. være tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt at overføre den pågældende til fængsel eller arresthus i Danmark for at forebygge, at den pågældende undviger.

En indsat i en afdeling under Grønlands Fængsler vil således efter bestemmelsen i visse tilfælde kunne overføres til fængsel eller arresthus i Danmark, hvis den pågældende er undvejet eller har forsøgt herpå. Ordet »undvejet« omfatter i overensstemmelse med gældende praksis ikke udeblivelse efter udgang.

Det bemærkes, at der skal være tale om helt særlige tilfælde af undvigelse eller undvigelsesforsøg, herunder eksempelvis undvigelser og undvigelsesforsøg under anvendelse af vold eller trusler om vold, gidseltagning, befrielsesaktion med udefrakommende bistand eller gentagne undvigelser eller forsøg herpå.

Det bemærkes endvidere, at ovennævnte eksempler ikke udgør en udtømmende opregning af de tilfælde, der kan være omfattet af sidste led i bestemmelsen. Det forudsættes imidlertid, at udtrykket »eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor« i bestemmelsen vil få et begrænset an-

vendelsesområde, idet det – ligesom i Danmark – vil være væsentligt at fastholde, at en foranstaltning med anbringelse i fængsel som det klare udgangspunkt og i overensstemmelse med nærhedsprincippet bør fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted, dvs. i Grønland.

At overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark »kan« ske, indebærer, at overførsel skal undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse af foranstaltningen i en afdeling under Grønlands Fængsler ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte. I vurderingen af, om overførsel skal ske, bør således indgå den indsatte forhold i øvrigt under den aktuelle anbringelse og den indsatte egne forklaringer om baggrunden for de forhold, der efter bestemmelsen kan danne grundlag for overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark. Ved vurderingen bør det endvidere tillægges betydning, om de omstændigheder, der kan have begrundet det pågældende forhold, kan påregnes at ville gøre sig gældende under fortsat ophold i en afdeling under Grønlands Fængsler.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en ny § 199 b, som medfører, at en indsat, der er overført til fængsel eller arresthus i Danmark i medfør af § 199 a, skal overføres til en afdeling i Grønland, når betingelserne efter § 199 a ikke længere er opfyldt. En sådan overførsel skal dog undlades, hvis den resterende del af foranstaltningstiden er kortvarig.

Den nye bestemmelse i § 199 b har til formål at sikre, at den dømte skal tilbageføres til Grønland, når formålet med overførslen ikke længere er opfyldt.

Med den foreslåede bestemmelse fastslås det, at en indsat i fængsel eller arresthus i Danmark skal overføres til en afdeling i Grønland, når de særlige forhold, der begrundede overførslen til Danmark, ikke længere foreligger, medmindre den resterende del af foranstaltningstiden er kortvarig.

Det indebærer bl.a., at en indsat, der er overført til fængsel eller arresthus i Danmark af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte, personale m.fl. skal overføres til en afdeling i Grønland, når denne grund til overførsel ikke længere består. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor den indsatte under ophold i fængsel eller arresthus i Danmark har udvist en adfærd, som giver grundlag for at antage, at der ikke længere består en risiko for overgreb på medindsatte eller personale m.fl. ved genanbringelse i en

afdeling i Grønland. Det forudsættes, at overførsel til Grønland gennemføres snarest muligt efter afgørelsen er truffet, når de pladsmæssige forhold i Grønland tillader det. Overførsel til Grønland kan således ske, selv om det medfører overbelæg, hvis det anses for sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Det bemærkes, at nærhedsprincippet i kriminallovens § 196 skal iagttages ved afgørelser efter den foreslåede § 199 b om overførsel til Grønland, medmindre der konkret er grund til at fravige dette.

Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at fastsætte en bestemt tidsperiode for den resterende anbringelsestid. Ved vurderingen af, om overførsel skal ske, kan der derfor tages hensyn til de ulemper, der konkret vil være forbundet med en forbliven i fængsel eller arresthus i Danmark. Det forudsættes imidlertid, at den indsattes eventuelle eget ønske om forbliven i fængsel eller arresthus i Danmark så vidt muligt imødekommes.

I lovforslagets § 1, nr. 24, foreslås derudover en udvidelse af § 246, stk. 1, om adgang til domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser, således at der i § 246, stk. 1, nr. 2, indføres en adgang til domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser om overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark efter den foreslåede § 199 a eller en afgørelse efter § 199 b om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus i Danmark. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 1, nr. 24.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Det foreslås, at der indsættes efter § 200 nye bestemmelser i §§ 200 a-d.

Det foreslås at indsætte § 200 a, der vil bemyndige justitsministeren til at fastsætte regler om overførsel til eller fra fængsel eller arresthus i Danmark efter §§ 199 a og 199 b. Justitsministeren fastsætter i den forbindelse regler om, at Danmarks Fængsler i de i § 199 a nævnte situationer jævnligt skal tage spørgsmålet om den indsattes overførsel til et fængsel i Grønland op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Regler om overførsel kan bl.a. indeholde forskrifter om, hvornår spørgsmålet om den indsattes overførsel til Grønland skal tages op til overvejelse og af hvem, når den dømte er overført fra Grønland til Danmark.

Det foreslås yderligere at indsætte § 200 b, som fastsætter, at den indsatte, ved overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark, placeres efter reglerne i den danske straffuldbyrddelseslov.

Bestemmelsen indebærer, at der i den enkelte sag må foretages en konkret vurdering af det rette anbringelsessted efter reglerne i den danske straffuldbyrddelseslovs kapitel 7. Der skal ved placeringen lægges vægt på baggrunden for, at fuldbyrdelse af den idømte foranstaltning ikke (længere) vil kunne ske i Grønland.

Det foreslås endvidere at indsætte § 200 c, som fastsætter, at den dømte, under anbringelsen i fængsel eller arresthus i Danmark, behandles efter reglerne i den danske straffuldbyrddelseslov, jf. dog den foreslåede § 200 d.

Bestemmelsen fastsætter således lovgrundlaget for behandlingen af den dømte under afsoningen i Danmark under Danmarks Fængsler.

Undtaget herfra er dog spørgsmålet om prøveløsladelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 200 d.

I forlængelse heraf foreslås det at indsætte § 200 d, som fastsætter, at afgørelse om prøveløsladelse og nægtelse heraf af dømte, som i medfør af reglerne i kriminallovens kapitel 43 er overført til afsoning i fængsel eller arresthus i Danmark, træffes efter reglerne i kriminallovens § 162 og §§ 235-237.

Den foreslåede bestemmelse udgør en undtagelse til den foreslåede bestemmelse i § 200 c, idet spørgsmålet om prøveløsladelse af grønlandsk dømte, der er overført til Danmark, foreslås reguleret efter kriminallovens bestemmelser om prøveløsladelse, jf. §§ 235-237, modsat efter reglerne i den danske straffuldbyrddelseslov.

Baggrunden herfor er, at det ikke bør have betydning for prøveløsladelsestidspunktet, om man afsoner i Grønland eller i Danmark, hvis prøveløsladelsesreglerne i denne lov adskiller sig fra reglerne i den danske straffuldbyrddelseslov.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Reglerne om anvendelse af magt over for indsatte i Grønlands Fængsler findes i kriminallovens § 222.

Efter kriminallovens § 222, stk. 1, kan institutionen anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, 3) for at hindre undvigelse eller standse undvegne eller 4) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Magtanvendelse kan ske ved greb, skjold, stav og peberspray, jf. § 222, stk. 2.

Efter bestemmelsens stk. 3 og 4, skal magtanvendelse foretages i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og skånsomhedsprincippet.

Det følger af kriminallovens § 222, stk. 5, at Grønlands Fængsler fastsætter regler om anvendelse af magt over for indsatte. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 619 af 3. juni 2019 om anvendelse af magt over for indsatte i anstalter (magtanvendelsesbekendtgørelsen).

Det foreslås i § 222, stk. 1, at ordlyden af kriminallovens regler om magtanvendelse ændres, så ordlyden af bestemmelsen ensrettes med den formulering, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anvender i sin praksis, herunder i dommen *El-Asmar mod Danmark*, hvorefter enhver fysisk magtanvendelse over for frihedsberøvede personer skal være strengt nødvendigt.

Baggrunden for den foreslåede ændring er Menneskerettighedsdomstolens praksis vedrørende tærsklen for anvendelse af peberspray som magtanvendelsesmiddel, herunder sagen *El-Asmar mod Danmark* (27753/19), hvor Menneskerettighedsdomstolen forholdt sig til fængselsbetjentes brug af peberspray mod en indsat i en observationscelle i Enner Mark Fængsel.

Menneskerettighedsdomstolen fandt, at Danmark havde krænket EMRK artikel 3 om bl.a. umenneskelig eller nedværdigende behandling ved, at myndighederne havde foretaget en ineffektiv efterforskning af fængselsbetjentenes brug af peberspray i en observationscelle uden en forudgående advarsel, og det derved ikke kunne påvises, at anvendelsen af peberspray i den konkrete situation havde været strengt nødvendigt.

Det foreslås således i § 222, stk. 1, at ændre »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at det af ordlyden af bestemmelsen fremgår, at anvendelse af magt over for indsatte i institutionerne under Grønlands Fængsler skal være strengt nødvendig.

Formålet med ændringen er at ensrette ordlyden af kriminallovens § 222 om magtanvendelse med den formulering, som Menneskerettighedsdomstolen anvender i sin praksis, herunder i dommen *El-Asmar mod Danmark*.

Grønlands Fængslers betjente vil kunne anvende magt over for en indsat, hvis det er strengt nødvendigt for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse. Der vil desuden kunne anvendes magt, når det er strengt nødvendigt for at hindre undvigelse eller standse undvegne eller for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Kravet om, at anvendelsen af magt skal være strengt nødvendig, vil gælde for alle magtmidler, dvs. greb, skjold, stav og peberspray.

Hvilket magtmiddel, der i en konkret situation er mindst indgribende og dermed skal anvendes, vil fortsat bero på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er strengt nødvendigt, jf. kriminallovens § 222, stk. 1, samt under hensyntagen til proportionalitets- og skånsomhedsprincippet, jf. § 222, stk. 3 og 4.

Den foreslåede ændring medfører ikke et absolut forbud mod anvendelse af peberspray i Grønlands Fængsler. Det bemærkes dog, at peberspray – i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens udtalelser i bl.a. dommen *El-Asmar mod Danmark* – er et magtmiddel med en særlig farlighed.

Et magtmiddels farlighed har betydning for vurderingen af, hvornår en magtanvendelse kan anses for at have været strengt nødvendig. Derfor er kravene til, hvornår anvendelse af peberspray er strengt nødvendig, skærpet i forhold til andre magtmidler, der ikke har samme farlighed.

Pebersprays potentielt alvorlige virkning bør bl.a. indgå i vurderingen af, om anvendelse af peberspray i det konkrete tilfælde er strengt nødvendigt, og om det udgør det mindst indgribende magtmiddel i overensstemmelse med proportionalitets- og skånsomhedsprincippet, jf. § 222, stk. 3 og 4. En strengt nødvendig anvendelse af peberspray vil desuden som udgangspunkt forudsætte, at der er givet en forudgående advarsel, og at anvendelsen ikke kunne have været undgået ved bedre forberedelse og planlægning. I en akut situation vil anvendelse af peberspray fortsat kunne være strengt nødvendigt uden forudgående advarsel, hvis en farlig situation tilsiger det.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22 og 23

Kriminallovens §§ 224 og 225 regulerer adgangen til at anvende sikringsmidler i form af håndjern og sikringsceller, herunder tvangsfiksering, over for indsatte i institutionerne under Grønlands Fængsler.

Efter kriminallovens § 224, stk. 1, kan håndjern anvendes, hvis det er nødvendigt 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse eller 3) for at hindre undvigelse.

Kriminallovens § 224, stk. 2, indeholder et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter håndjern ikke må anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Håndjern skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. § 224, stk. 3.

Efter kriminallovens § 224, stk. 4, fastsætter ledelsen af Grønlands Fængsler regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn. Bemyndigelsen er anvendt til udstedelse af bekendtgørelse nr. 1114 af 1.

juli 2022 om anvendelse af sikringsmidler i anstalter (sikringsmiddelbekendtgørelsen).

Det følger af kriminallovens § 225, stk. 1, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at en indsat anbringes i sikringscelle og under anbringelse i sikringscelle tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand eller 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Kriminallovens § 225, stk. 2, indeholder et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Anbringelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. bestemmelsens stk. 3. Ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte, jf. kriminallovens § 225, stk. 4. Lægen skal desuden tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt.

Ved anbringelse i sikringscelle uden tvangsfiksering skal der tilkaldes læge, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp, jf. kriminallovens § 225, stk. 5.

Endelig følger det af kriminallovens § 225, stk. 6, at ledelsen i Grønlands Fængsler fastsætter regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.

Reglerne herom findes i bekendtgørelse nr. 1114 af 1. juli 2022 om anvendelse af sikringsmidler i anstalter (sikringsmiddelbekendtgørelsen).

Det foreslås i § 224, stk. 1, og § 225, stk. 1, at ordlyden af kriminallovens regler om sikringsmidler i form af håndjern og sikringsceller, herunder tvangsfiksering, ændres, så ordlyden af bestemmelsen ensrettes med den formulering, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anvender i sin praksis, herunder i dommen *El-Asmar mod Danmark*, hvorefter enhver

fysisk magtanvendelse over for frihedsberøvede personer skal være strengt nødvendigt.

Det foreslås således i § 224, *stk. 1*, og § 225, *stk. 1*, at ændre »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.

De foreslåede ændringer vil indebære, at det af ordlyden af bestemmelserne fremgår, at anvendelse af hhv. håndjern og sikringsceller i institutionerne under Grønlands Fængsler skal være strengt nødvendig.

Om der kan ske anvendelse af håndjern og sikringsceller, vil fortsat bero på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er strengt nødvendigt, jf. kriminallovens § 224, *stk. 1*, og § 225, *stk. 1*, samt under hensyntagen til proportionalitets- og skånsomhedsprincippet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.13.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Det følger af kriminallovens § 246, *stk. 1*, at endelige administrative afgørelser kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om 1) en afgørelse efter § 236 om nægtelse af prøveløsladelse efter § 149, 2) en afgørelse efter § 193 om beregning af foranstaltningstidens længde, 3) en afgørelse efter § 227 om anbringelse i enrum som disciplinær foranstaltning i mere end 7 dage, 4) en afgørelse efter § 229 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales til indsatte for en uges beskæftigelse, 5) en afgørelse efter § 230 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte ugentlige vederlag, eller 6) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 243 i anledning af uforskyldt udståelse af en frihedsberøvende foranstaltning i for lang tid eller anbringelse i enrum som disciplinær foranstaltning, jf. nr. 3.

Det følger af § 246, *stk. 2*, at anmodning om domstolsprøvelse rettes til den institution, der har truffet den oprindelige afgørelse, til Ledelsen af Grønlands Fængsler eller til kredsretten.

Det foreslås, at der i § 246, *stk. 1*, indsættes efter nr. 1 som et nyt nummer, at en afgørelse efter § 199 a om overførsel til fængsel eller arresthus i Dan-

mark eller en afgørelse efter § 199 b om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus i Danmark kan kræves indbragt til prøvelse for retten.

Forslaget vil indebære, at den dømte kan kræve en endelig administrativ afgørelse om overførsel til Danmark eller en afgørelse om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus, dvs. afslag på overførsel (tilbageførsel) til Grønland, indbragt til prøvelse for retten inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. En afgørelse om at den dømte skal overføres (tilbageføres) til Grønland vil derimod ikke kunne indbringes til prøvelse for retten.

Forslaget vil medføre, at § 246, stk. 1, nr. 2-6 bliver til 3-7.

Kriminallovens § 246, stk. 2 og 3 vil ligeledes finde anvendelse for den foreslåede § 246, stk. 1, nr. 2.

Lovforslagets § 199 a og § 199 b, giver i en række nærmere angivne tilfælde mulighed for overførsel til og fra et fængsel eller arresthus i Danmark. Den foreslåede § 246, stk. 1, nr. 2, indebærer således, at den dømte kan forlange domstolsprøvelse af en afgørelse efter § 199 a om overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark eller en afgørelse efter § 199 b om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus i Danmark.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 19 og 25.

Til nr. 25

Det følger af kriminallovens § 252, 1. pkt., at hvis en afgørelse efter § 246, stk. 1, nr. 1, opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra beslutningens afsigelse. Det følger endvidere af § 252, 2. pkt., at afgørelser efter § 246, stk. 1, nr. 2-6, ikke på ny kan indbringes for retten.

Det foreslås, at § 252, 1. pkt. ændres til at omfatte § 246, stk. 1, nr. 1-2.

Efter det foreslåede, skabes der mulighed for i de tilfælde, hvor en afgørelse efter det foreslåede § 246, stk. 1, nr. 2, opretholdes, at spørgsmålet på ny kan indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 26

Afgørelser om overførsel af foranstaltninger efter § 255, stk. 1, § 257 og § 259, der er truffet af Styrelsen for Danmarks Fængsler, kan påklages til Justitsministeriet som følge af de almindelige principper for administrativ rekurs.

Efter kriminallovens § 255, stk. 1, kan tilsyn og eventuelle vilkår fastsat i forbindelse hermed, der er fastsat i den ene del af riget, overføres til den anden del. Afgørelse herom træffes af justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil. Justitsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om tilsynets udøvelse.

Efter kriminallovens § 257 kan justitsministeren bestemme, at en anstaltsdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. I så fald omsættes foranstaltningen til fængselsstraf af samme varighed som fastsat i dommen. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget, og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

Efter kriminallovens § 259 kan justitsministeren bestemme, at en grønlandsk forvaringsdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i kriminalloven som § 259 a, hvoraf det fremgår, at afgørelser efter § 255, stk. 1, § 257 og § 259, der træffes af Styrelsen for Danmarks Fængsler, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det ikke er muligt at påklage en afgørelse truffet af Styrelsen for Danmarks Fængsler i medfør af kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259 til Justitsministeriets Departement.

Som følge heraf vil styrelsen fremover træffe en endelig administrativ afgørelse i sager om overførsel af foranstaltninger fra Grønland til Danmark efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259.

Baggrunden for ændringen skal navnlig ses i lyset af at Styrelsen for Danmarks Fængsler særlige indsigt i fængselsfaglige og straffuldbyrdelsesretlige forhold, som Justitsministeriet ikke besidder i samme omfang, og at der bl.a. af denne grund ikke skønnes at være grund til at give mulighed for at påklage styrelsens afgørelser efter kriminallovens § 255, stk. 1, § 257 og § 259 til Justitsministeriet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.13.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

I forbindelse med navneændringen af Kriminalforsorgen i Grønland til Grønlands Fængsler i 2026 vil en række begreber i retsplejelov for Grønland ændres.

Det foreslås derfor overalt i loven at ændre: [»anstalt« til: »fængsel«, »anbringelse i anstalt« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsdom« til: »fængselsdom«, »anstaltsanbringelse« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsanbragt« til: »indsat«].

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven skal træde i kraft den [dato], jf. dog *stk. 2*.

Det foreslås i *stk. 2*, at justitsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af lovens § 1, nr. 13-15, 17 og 18.

Forslaget indebærer, at justitsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut fastsætter, hvornår § 1, nr. 15 om den forslåede § 197, stk. 4-6, om, at fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skal ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1 skal træde i kraft.

Forslaget indebærer endvidere, at de relaterede bestemmelser i § 1, nr. 13, 14, 17 og 18, der omhandler forslåede ændringer til § 197, stk. 1 og 2, § 199, stk. 1 og den forslåede § 199, stk. 3, skal træde i kraft på samme tid.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p>§ 1</p> <p>I kriminallov for Grønland, jf. lov- bekendtgørelse nr. 1016 af 7. juli 2025, som senest ændret ved lov nr. [XX] af XX. [måned] 2025, foreta- ges følgende ændringer:</p>
	<p>[1. Overalt i loven ændres: »an- stalt« til: »fængsel«, »anstaltsan- bragt« til: »indsat«, »anstaltsan- bragte« til: »indsatte«, »anstaltsan- bringelse« til: » anbringelse i fængsel«, »anstaltsdom« til: »fængselsdom«, »anstaltsdom- men« til: »fængselsdommen«, »an- staltsophold« til: »fængselsop- hold«, »anstaltstid« til: »fængsels- tid«, »Direktoratet for Kriminal- forsorgen« til: »Styrelsen for Dan- marks Fængsler«, »Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland« til: »Ledelsen af Grønlands Fængsler«, »Kriminalforsorgen i Grønland« til: » Grønlands Fængsler«]</p>
	<p>2. Efter § 37 indsættes:</p> <p>»37 a. For chikane dømmes den, der krænker en af de i § 37 nævnte personers fred ved at kontakte, for- følge eller på anden måde chika- nere den pågældende under udfø- relsen af tjenesten eller hvervet el- ler i anledning af samme.«</p>
<p>§ 84. For blufærdighedskræn- kelse dømmes den, som ved</p>	<p>3. I § 84, stk. 1, ændres »som« til: »der«.</p>

<p>uanstændigt forhold krænker blufærdigheden.</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	
<p>§ 85. For udbredelse af seksuelt materiale af en ung person dømmes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.</p> <p><i>Stk. 2.</i> For besiddelse af seksuelt materiale af en ung person dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Endvidere dømmes den, der optager seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.</p>	<p>4. I § 85, <i>stk. 1 og 2</i>, indsættes efter »18 år«: »eller materiale, som må ligestilles hermed«.</p> <p>5. I § 85, <i>stk. 3</i>, udgår »seksuelt«.</p> <p>6. I § 85, <i>stk. 4</i>, indsættes efter »optager«: »eller fremstiller«, efter »film« indsættes: », andre visuelle gengivelser«, og efter »18 år« indsættes: »eller materiale, som må ligestilles hermed,«.</p>
	<p>7. Efter § 93 indsættes før overskriften før § 94:</p> <p>»§ 93 a. For menneskeudnyttelse dømmes den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængig-</p>

	hedsforhold rekrutterer, transporter, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. Det samme gælder den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af seksuelt materiale såsom fotografier eller film eller forestilling med seksuel optræden.«
<p>§ 95 a. For identitetsmisbrug dømmes den, der uberettiget</p> <p>1) anvender oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person eller</p> <p>2) videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.</p>	<p>8. I § 95 a, nr. 2, indsættes efter »materiale,«: »herunder seksuelt materiale,«.</p> <p>9. I § 95 a indsættes som stk. 2: »Stk. 2. Det samme gælder den, der uberettiget fremstiller seksuelt materiale som nævnt i stk. 1, nr. 2.«</p>
<p>§ 100. For diskrimination dømmes den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.</p>	<p>10. I § 100 indsættes efter »tro eller«: »sit handicap eller« og efter »seksuelle orientering« indsættes: », kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.«</p>
	11. Efter § 123 indsættes:

	<p>»123 a. Som forhold, der kan be- grunde, at der idømmes en skærpet foranstaltning, regnes,</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) at gerningsmanden tidligere er idømt en foranstaltning af be- tydning for sagen, 2) at gerningen er udført af flere i forening, 3) at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende krimina- litet, 4) at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have bety- delige alvorligere følger, end den fik, 5) at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed, 6) at gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsi- dentitet, kønsudtryk, kønska- rakteristika eller lignende, 7) at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytrin- ger i den offentlige debat, 8) at gerningen er begået i udfø- relsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsfor- hold i øvrigt, 9) at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til ger- ningen ved tvang, svig eller ud- nyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskelighe- der, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængig- hedsforhold,
--	--

	<p>10) at gerningsmanden har medvirket til kriminalitet udført af et barn under 15 år,</p> <p>11) at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling,</p> <p>12) at gerningen er begået af en person, der er tilbageholdt, eller af en person, der afsoner en idømt foranstaltning, eller af en person under undvigelse herfra,</p> <p>13) at gerningen er begået af en person, der har været tilbageholdt, eller af en person, der har afsonet en idømt foranstaltning, over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen,</p> <p>14) at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv,</p> <p>15) at gerningen har ydmygende karakter.«</p>
<p>§ 196. ---</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p> <p><i>Stk. 3.</i> Ved en afgørelse om overførsel efter §§ 198 eller 199 finder stk. 1 og 2 tilsvarende anvendelse.</p>	<p>12. I § 196, stk. 3, ændres: »§§ 198 eller 199« til: »§§ 198-199 eller § 199 b«.</p>
<p>§ 197. Fuldbyrddelse af en foranstaltning med anstaltsanbringelse sker i åben afdeling, jf. dog stk. 2 og 3.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Fuldbyrddelse efter stk. 1 kan ske i halvlukket regi, hvis den pågældende er dømt for grovere personfarlig kriminalitet og hensynet til retshåndhævelsen taler imod</p>	<p>13. I § 197, stk. 1, ændres »jf. dog stk. 2 og 3« til: »jf. dog stk. 2-4.«</p> <p>14. I § 197, stk. 2, indsættes som 2. pkt.: »1. pkt. finder ikke anvendelse, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1.«</p>

<p>anbringelse i åbent regi, jf. § 214, stk. 2.</p> <p><i>Stk. 3. ---</i></p>	<p>15. I § 197 indsættes som <i>stk. 4-6</i>:</p> <p>»<i>Stk. 4.</i> Fuldbyrkelse af en foranstaltning med fængselsanbringelse skal ske i lukket afdeling, hvis den pågældende er dømt for manddrab efter § 86, stk. 1, jf. dog stk. 5 og 6.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Stk. 4 finder ikke anvendelse for 15-17-årige, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen eller den unges forhold taler herfor.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Ledelsen af Grønlands Fængsler kan undtagelsesvis bestemme, at stk. 4 ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den indsattes helbred eller andre særlige omstændigheder taler herfor.«</p>
<p>§ 198. ---</p> <p><i>Stk. 2.</i> En indsat i en åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis</p> <p>1) den indsatte er undveget eller har forsøgt herpå,</p> <p>2) den indsatte begår ny kriminalitet eller grov overtrædelse af institutionens regler,</p> <p>3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb,</p> <p>4) den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor eller</p> <p>5) hensynet til den samlede udnyttelse af kriminalforsorgens institutioner gør det nødvendigt.</p> <p><i>Stk. 3. ---</i></p>	<p>16. I § 198, <i>stk. 2</i>, indsættes efter nr. 2 som nye numre:</p> <p>»3) det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,</p> <p>4) det må anses for nødvendigt for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste,«.</p> <p>Nr. 3-5 bliver herefter nr. 5-7.</p>

<p>§ 199. En indsat i lukket afdeling skal overføres til åben afdeling, når anbringelse i lukket afdeling ikke længere er nødvendig af hensyn til sikkerheden og en lempeligere anbringelse i øvrigt ikke er utilrådelig.</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	<p>17. I § 199, stk. 1, 1. pkt. indsættes efter »ikke er utilrådelig«: », jf. dog stk. 3«.</p> <p>18. I § 199 indsættes som <i>stk. 3</i>:</p> <p>»<i>Stk. 3.</i> En indsat i lukket afdeling, der er anbragt i medfør af § 197, stk. 4, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang efter § 214, stk. 3, 2. pkt., 1. led.</p>
	<p>19. Efter § 199 indsættes:</p> <p>» <i>Overførsel af indsatte i Grønland til fængsel eller arresthus i Danmark</i></p> <p>§ 199 a. En indsat kan overføres til fængsel eller arresthus i Danmark, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor.</p> <p>§ 199 b. En indsat, der er overført til fængsel eller arresthus i Danmark i medfør af § 199 a, skal overføres til en afdeling under Grønlands Fængsler, når betingelserne i § 199 a ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis den resterende foranstaltningstid er ganske kortvarig.«</p>
	<p>20. Efter § 200 indsættes før overskriften før § 201:</p>

	<p>»§ 200 a. Justitsministeren fastsætter regler om overførsel til eller fra fængsel eller arresthus i Danmark efter §§ 199 a og 199 b. Justitsministeren fastsætter i den forbindelse regler om, at Danmarks Fængsler i de i § 199 a nævnte situationer jævnligt skal tage spørgsmålet om den indsattes overførsel til et fængsel i Grønland op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.</p> <p>§ 200 b. Ved overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark placeres den indsatte efter reglerne i den danske straffuldbyrdelseslov.</p> <p>§ 200 c. Under anbringelsen i lukket afdeling under Danmarks Fængsler behandles den dømte efter reglerne i den danske straffuldbyrdelseslov, jf. dog § 200 d.</p> <p>§ 200 d. Afgørelse om prøveløsladelse eller nægtelse heraf af dømte, som i medfør af reglerne i dette kapitel er overført til fængsel eller arresthus i Danmark, træffes efter reglerne i denne lovs § 162 og §§ 235-237.«</p>
<p>§ 222. Institutionen kan anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, 3) for at hindre undvigelse eller standse undvegne eller 	<p>21. I § 222, <i>stk. 1</i>, ændres »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.</p>

<p>4) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.</p> <p><i>Stk. 2-5. ---</i></p>	
<p>§ 224. Håndjern kan anvendes, hvis det er nødvendigt</p> <p>1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand,</p> <p>2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse eller</p> <p>3) for at hindre undvigelse.</p> <p><i>Stk. 2-4. ---</i></p>	<p>22. I § 224, <i>stk. 1</i>, ændres »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.</p>
<p>§ 225. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at en indsat anbringes i sikringscelle og under anbringelse i sikringscelle tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt</p> <p>1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand eller</p> <p>2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.</p> <p><i>Stk. 2-6. ---</i></p>	<p>23. I § 225, <i>stk. 1</i>, ændres »hvis det er nødvendigt« til: »hvis det er strengt nødvendigt«.</p>
<p>§ 246. Endelige administrative afgørelser kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om</p> <p>1) en afgørelse efter § 236 om nægtelse af prøveløsladelse efter § 149,</p> <p>2) en afgørelse efter § 193 om beregning af foranstaltningstidens længde,</p>	<p>24. I § 246, <i>stk. 1</i>, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:</p> <p>»2) en afgørelse efter § 199 a om overførsel til fængsel eller arresthus i Danmark eller en afgørelse efter § 199 b om, at den dømte fortsat skal afsone i fængsel eller arresthus i Danmark.«</p> <p>Nr. 2-6 bliver herefter nr. 3-7.</p>

<p>3) en afgørelse efter § 227 om anbringelse i enrum som disciplinær foranstaltning i mere end 7 dage,</p> <p>4) en afgørelse efter § 229 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales til indsatte for en uges beskæftigelse,</p> <p>5) en afgørelse efter § 230 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte ugentlige vederlag, eller</p> <p>6) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 243 i anledning af uforskyldt udståelse af en frihedsberøvende foranstaltning i for lang tid eller anbringelse i enrum som disciplinær foranstaltning, jf. nr. 3.</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p>	
<p>§ 252. Hvis en afgørelse efter § 246, stk. 1, nr. 1, opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra beslutningens afsigelse. Afgørelser efter § 246, stk. 1, nr. 2-6, kan ikke på ny indbringes for retten.</p>	<p>25. I § 252, 1. pkt. ændres: »§ 246, stk. 1, nr. 1« til: »§ 246, stk. 1, nr. 1-2« og i § 252, 2. pkt. ændres: »§ 246, nr. 2-6« til: »§ 246, nr. 3-7«.</p>
	<p>26. Efter § 259 indsættes:</p> <p>»259 a. Afgørelser efter § 255, stk. 1, § 257 og § 259, der træffes af Styrelsen for Danmarks Fængsler, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I retsplejelov for Grønland, jf. lov- bekendtgørelse nr. 1007 af 27. juni 2025, som senest ændret ved § 1 i lov nr. [X af X (Ændring af retsplej- lov for Grønland og kriminallov</p>

	<p>for Grønland (Ajourføring af retsplejelov for Grønland m.v.)) foretages følgende ændringer:</p> <p>1. Overalt i loven ændres: [»anstalt« til: »fængsel«, »anbringelse i anstalt« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsdom« til: »fængselsdom«, »anstaltsanbringelse« til: »anbringelse i fængsel«, »anstaltsanbragt« til: »indsat«...]</p>
	<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p><i>Stk. 1.</i> Loven træder i kraft den [dato], jf. dog stk. 2.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Justitsministeren fastsætter efter forhandling med Naalakkersuisut tidspunktet for ikrafttrædelse af § 1, nr. 13-15, 17 og 18.</p>